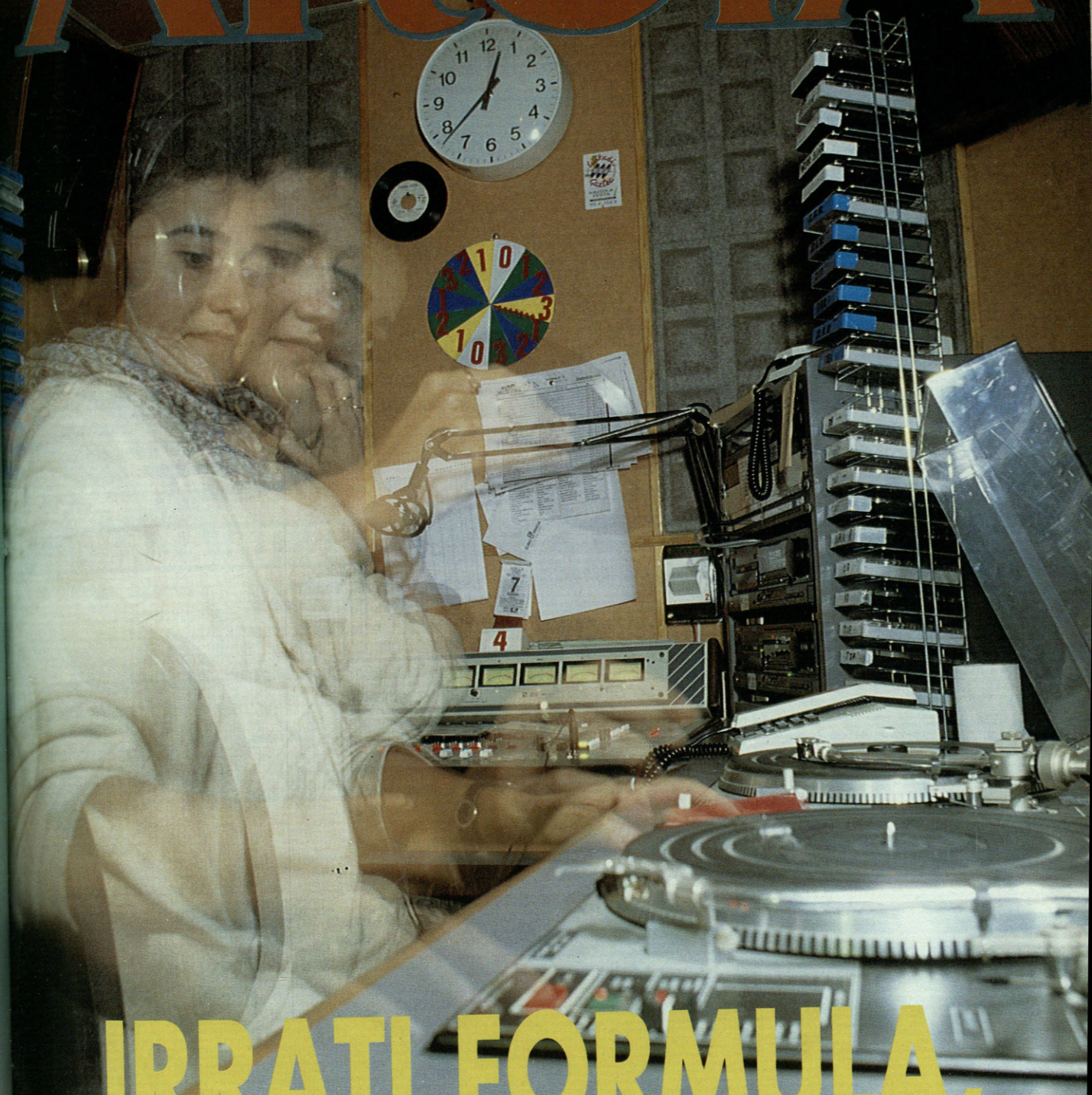


ARGIA



**IRRATI FORMULA,
UHINETAKO ERREGEA**

ALBISTEGIAK

"Gauza zera da, esan zuen Alicia-k, hitzek esan nahi dutenaren aparteko beste zerbait adieraztea lortzeko ahal menik duzuen jakitea".

"Gauza da, erantzun zuen Humty Dumpty-k, nork agintzen duen jakitea".

(Lewis Carroll)

ALBISTEGIN 1	Astele. Ostirala	08:00 09:00 08:45	"Kafearen Usainean" (elkartzeta)
ALBISTEGIN 2	Astele. Ostirala	13:00 14:00 13:30	"Bitartean" (solasaldia)
ALBISTEGIN 3	Astele. Ostirala	20:00 20:30	"Eguneko pertsonaia" rekin
ALBISTEGIN 4	Astele. Ostirala	23:00 24:00	"Egunean gertatuaren analisia"
JOKOZ KANPO	Astele. Ostirala Igandea	14:00 14:30 22:00 23:00	KIROLA SAIOA
GOIKO PLAZA	Astele. Ostirala	14:30 15:00	HERRIZ HERRIKO INFORMAZIOA
LABURRAK ORDURO	Astele. Igandea		

MAGAZINAK

"Zoriontasuna arma kolektiboa izan daiteke... entzungo duzu"

NOIZ ETA GOIZ	Astele. Ostirala	06:00 08:00	EGUNARI DAGOKIONA ETA ZURI EGUNONAK
KALE GORRIAN	Astele. Ostirala	09:00 12:00	GOIZEKO PASEALDI BIZIA
ATALAIA	Astele. Ostirala	12:00 13:00	MUNDARI ETA ZURI BEGIRA
ITAKA	Astele. Ostirala	16:00 18:00	ETORRI GUREKIN BIDAIAREN IRLARA
ORDU ALFERREN SEGIDAN	Astele. Ostirala	18:00 20:00	BOLEROAK AGINDURIK, ERLOJUA PAUSATZEN DENEAN
MARI BONBILLEN AFAL OSTEAN	Astele. Ostirala	00:00 01:30	GAUTXORIEN HEGALALDIK IZAN OHI DIRA OPAROENAK
BATEGIN	Larunbata Igandea	08:00 12:00 13:30 15:00	EGIN IRRATIA, EGIN IRRATIAZ
SHANGRI-LA	Larunbata	23:00 00:00	OHINAK FANTASIAZ EGINAK
KOTXASPLAO	Igandea	09:00 12:00	UTZI GURASOAK ETA ZATOZ GUREKIN
GAUA ORRAZTEN	Igandea	23:00 00:00	IRRATIKO LAMI KONTUAK

MUSIKALAK

"Estilo guztietako musika du Egin Irratiak, baina zera batek bereizten gaitu: estiloz egiteak: Egin Irratia: musika estiloz egina"

103 ARMONIA	Astele. Ostirala	15:00 16:00	GUK MUSIKA KLASIKOA, ETAZUKU
IGO BOLUMENA	Astele. Ostirala	21:00 23:00	EUSKARAZKO ROCK MAGAZINE BAKARRA
LA KUEBA	Larunbatetan	16:00 19:00	HEMENGO ETA ORAINGO ROCK GUTZIA
SYNTORAMA	Larunb. eta Igande.	19:00 20:00	MUSIKA ELEKTRONIKOAREN BIDE BERRIENAK
SECUENCIAS DE PLASTICO	Larunbatetan	21:00 23:00	JAZZA TAUPADAZ TAUPADA
TRIKI NOT DEAD	Igandetan	12:00 13:00	TRIKITIXAREN LEHENA, ORAINA ETA...
LA NOTA LATINA	Igandetan	16:00 18:00	RIO GRANDEKIK BEHERA MUNDUA DORNU BAT DA
TODO NEGRO	Igandetan	18:00 19:00	60. HAMARKADAKO MUSIKA GOGOAN
PAUSARIK GABE	Larunbat eta igande goizaldera		HARTZAZU ATSEDEAN MUSIKA GEURE KONTU

KULTURALAK

"Luma bakarrak ez daki egan... urak darama".
(Koldo Izagirre)

HITZ KONJUROAK	Astele. Larunbata	20:30 21:00	HITZETZ-HITZ, OLERKIZ OLERKI
UMEKERIAK APARTE	Larunbatero	12:00 13:00	GAZTEON GAIK GAZTEON ARTEAN
BOTA PUNTTUBA	Larunbatero	13:30 15:00	BERTSOAK EGIN IRRATIKO PLAZAN
LA LINTERNA MAGICA	Larunb. eta Igande.	15:00 16:00	FOTOGRAFIKENTZU DAITEZKELAKO...



Txillardegiren erabakia

ATHLETIC bezalaxe, ezker abertzalea ere leader faltan dago, bere gain ezkerrekoak eta abertzaleak diren guztiak proiektu amankomun batean bil ditzakeen pertsona edo pertsonen beharrea aurkitzen da.

Herri Batasuna erreferentziarik gabe dabil, noraezean. Batetik, KASek eman nahi omen duen *Estatu kolpea* eta bestetik Txillardegiren largamendua. Zoriontzea baino ez zait geratzen, bai Txillardegirena, bai geure burua, ez bait ditugu —ai ledi hala gerta!— berriro entzungo haren *boutade* eta pitokeria politikoak, HBren izenean ez behintzat.

Lehenago izan baziren herri-erakundeen apurketak eta suntsiketak bere erakundeak sortzeko KASen barruan, oraingo honetan susmoak haruntzago doaz, HB goitik behera menperatza alegia, blokearen loria handirako.

Eta hasia naiz dagoeneko Gorka Martinez, Floren Aoiz, Joselu Cereceda eta anparuen hitzaldiak, miti-

nak eta panfletoak antzematen; hasia naiz haien jarraitzaileen tren, banku, kotxe, autobus eta abarren txikizioak ikusten... eta zaila egiten zait sinestea eta ezinezkoa irenstea herri honen hainbat urtetako borroka eta etorkizuna horien eskutan uztea eta behin eta berriro ezetz esaten dut.

KAS, Martinez, Aoiz, Jarrai... *Utikan!* Sortu zuen zeuen partidua, baina alde egin Herri Batasunatik, utz iguzue gizaki askeen Euskal Herri aske bat eraikitzen, baina sektarismorik gabe eta zapalketarik gabe, elkartasunaz eta lanaz.

Arren, har ezazue Txillardegiren bide berbera, ezkerreko abertzaleok ez zaituztegu behar; besteak dira herri honek lehen lerroan behar dituenak, hain zuzen ere zuok baztertuta, eta ez ibili aitzakiatan justifikaezina dena justifikatu nahirik, hots, zuen sasipolitikari esker irtenbiderik gabeko amildegi batera eramaten ari zaretela Herri Batasuna eta sigla horiek esan nahi duten guztia. Hala bedi.

X.A.
(Bilbo)

Alliren sinboloak

JENDE guztiak ezagutzen du Allik, lehendakaritza lortu eta gero, euskaltzale agertzeko egin dituen aha-eginak: txapela jantzi eta Nafarroa Oinezera joan, Dialektologia mintegian agertu eta euskara goratu... Baina bere benetako aurrepegia euskal gotzaiak kritikatzekoan erakutsi du, deskalkifikazioan eroriz. Nork esan du nafarrik salbatu nahi duenik? Zein beldur ematen dio gure gotzaien eskaerak? Kontraesan guzti hauen errematea Nafarroako euskaltegi eta euskararen irakaskuntzan jo ta ke ari diren zentru guztiei diru-laguntzak ukatzea izan da, euskara «despolitizatu» nahirik. Otsoa beti otso...

Mikel Telletxea
(Iruñea)

Telefonica «internazionala»

EDOZEIN saiatzen da gertakizun handiez etekinik ateratzen, eta Madrileko Bake Konferentzia ezin salbuespena izan. Komunikazioa da Espainiako mono-

polioen arrazoia komunkabideetan iragarki izugarriak ezartzeko. Oso txukun, hamaika hizkuntzatan. Baina Euskal Herriko hainbat eta hainbat egunkaritan agertu den arren hitz bat bera ere ez euskaraz. «Bake-rako komunikazioak» zail omen da esaten. Hori da, hori, Euskal Herria eta Estatu Espainiarraren arteko komunikazioa bultzatzea... palestinar eta israeldarren artekoan tarteko izateaz harro-harro agertzeko.

Julen San Miguel
(Barakaldo)

OHARRA: Sail hau, aldizkarian azaldutako edozein gairi buruz edota interesgarri litekeen beste edozeini buruz, **ARGIA**ko irakurleak adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txoko irekia da. Gutunak ez du inoiz mila karakter (folio erdi, espazio bikoitzean) baino gehiago izango; bertan, igorlearen izen-abizenak eta kaleratu nahi duen sinadura agertuko dira, gehienez lau hitzetako titularrarekin batera. Gutun hauek **ARGIA**, 1 eta 2 pabiloiak, **Industrialdea**, 20160 **Lasarte-Oria** helbidera bidali behar dira.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

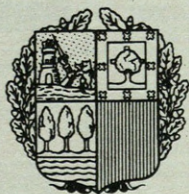
IZEN-DEITURAK
TEL
HELBIDEA
HERRIALDEA K.P.
BANKU EDO AURREZKI KUTXA
SUKURTZALA
KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA
9.750 pezeta
IPAR EUSKAL HERRIA
640 libera
ESTATU ESPAINIARRA
9.750 pezeta
BESTE ATZERRIAK
12.800 pezeta
AIREZ
20.200 pezeta

N O N - Z E R

- 6.** Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.
- 8.** Ertzaintzaren legeproiektua birmoldatua Gobernu Kontseiluan abendurako. UNAI URBIETA.
- 12.** Politika ttantaka.
- 14.** Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
- 16.** Baltikoa elkar laguntzarako eremu ekonomiko berriaren bila. XABIER LETONA.
- 20.** Nazioartea ttantaka.
- 22.** Gure Irratia bere hamargarren urtemuga prestatzen ari da. Arnasa berritzekotan. IXABEL ETXEBERRIA.
- 26.** Informatikaren erabilera, kontrolgabeko hedapena. MYRIAM GARTZIA.
- 30.** Bilbo, adi! Lanak! Ataskuak! SABIÑO MADARIAGA.
- 34.** Kiko Caballero: «Kargu honetara iritsi naiz neretzat pilota erlijio baten modukoa delako. RITXI LIZARTZA.
- 40.** Kultur kronika. JOSU LANDA.
- 42.** Irrati formula, uhinetan nagusi. JOXI GOIKOETXEA.
- 46.** Durangoko Liburu Azokarako literatur aldizkari berria kalean.
«Mazantini», euskalkiak eta kalitatea literaturaren eragingarri. PATXI SARRIEGI.
- 50.** Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
- 52.** Kultura ttantaka.
- 54.** Astegiroa.
- 63.** TXT.
- 66.** Habe aldizkaria, timo bat. IZASKUN ARANBARRI.



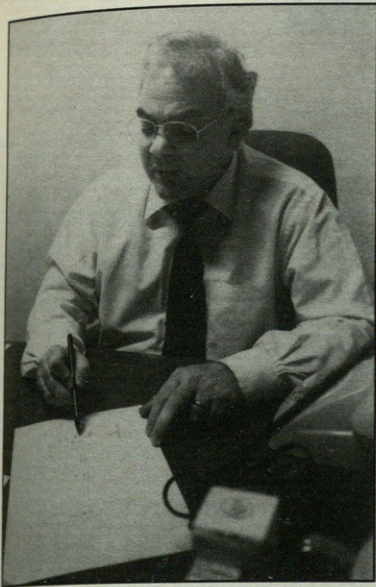
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria



POLITIKA: Datorren abenduan Eusko Jaurlaritzako barne Sailak Ertzaintzaren lehen legeproiektua aurkeztuko dio Gobernu Kontseiluari. Legeproiektua egina eduki ondoren eta sindikatuekin bildu eta gero, desadostasunak direla eta, lege proiektua berriztatuta helduko da legebiltzarrera. Sindikatuen esanetan legea militarista eta EAJren neurrira egindakoa zen. Hauek azaltzen dutenez herritarrak zerbitzatuko dituen legea behar da./8



NAZIOARTEA: Lituania, Letonia eta Estoniak euren independentzia berreskuratu ondoren, Baltikoaren erregioa berpizkunde ekonomikorako lehen urratsak ezagutzen ari da. Baltiko itsasoaren inguruan sor litekeen espazio ekonomiko berriak etorkizun oparoa izan dezake, eta horrela aurreikusten dute erregioko estatu nagusienak ere. Alabaina, EKren 1993-a gainean dago, eta data horretan dituzte jarriak euren begiak estatu garrantzitsuenek./16



KIKO CABALLERO: Euskadiko Pilota Federazioko lehendakaria dugu Kiko Caballero. Polemikoak Espainiako federazioarekin duen tirabirengatik, ospatu berri den Munduko I Zesta Puntako txapelketak ez ditu urak harrotu besterik egin. Bitartean, Zuzenbide Fakultateko katedrarekin jarraitzen du berak, eta egin du tartetxo bat guri bere ikuspuntuak azaltzeko./34



ATASKUAK: Metroaren obrak direla eta, hankaz gora dabil guztiz Bilboko trafikoa. Kaleak zulatzea, bideak moztea, amaierarik gabeko kotxe lerroetan itxoin beharra... eguneroko gauza bihurtu dira hirian. Zarata eta iskanbila nonhai, ez da erraza eraldatzen ari den Bilbo honetan zehar lasai ibiltzea. Autobusak ere beraien zirkuitoak aldatu beharrean aurkitu dira./30



MUSIKA: Irrati emisoreen mundua ari da bereganatzen, piskanaka, irrati formula. Irrati pribatu nahiz publikoak gero eta gehiago ari dira frekuentzia modulatuan iharduten duen programaketa egiteko bide hau aukeratzen. Musika hartuaz ardatz nagusitzat, oso aproposa azaltzen da irrati formula entzule kopurua handitzeko. Euskal Herrian irrati sistema hau jorratzen duten emisoreen funtzionamendua aztertzeari ekin diogu/42

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparaldean: Ixabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Puntuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarzazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Peritu kaligrafoek dute azken hitza

TITULARREN dinamikak nahasi besterik ez du egin, komunikabideetatik gertakarien berri jaso nahi izan duten herritarrek oro. Egun gutxiren buruan, HB eta ingurukoei eskua eta «laguntza zubiak» luzatzetik, ezker abertzalea eraso latzenen jopuntuan jartzera pasatu dira politiko gehienak. Kriminalizazio hitza berriro ere eskuratu behar izan dute askok eta askok. Josu Muguruzaren itzala antze-man zitekeen Jon Idigorasen hitzetan. Hilabete luzeak izan dira tartean, eta honez gero ahanztuta samar zegoen HBk jasandako erasoak zein puntutarraino heldu izan zen ez oso aspaldiko garaian.

Izan diren salaketetatik ikusgarriena Joseba Arregirena izan da. Rafael Vera eta Jose Manuel Martiarena baino harago joan nahirik, ETaren azken komunikatuak HBko kideek idatzi dituztela argitu zuen. Kontseilari eledunaren inspirazio grafologistak, dena dela, uste baino oihartzun isilagoa jaso zuen. Hain zuzen, lanbide horretan bera baino espezialista iaioagoak izan dira lehenago ere. «Eguna» astekari zenduak esamesez osatutako sekzioan («Begiak zorrotz, belarriak tente», euskal prentsak izan duen sail friboloen eta irakurrienetakoa) ETaren komunikatuaren ustezko idazleari buruzko interpretazioak behin baino gehiagotan egiten zituen:

euskaldunberria zela, euskal klasi-koen ezagutza nabari zitzaiola... Oraingoan, berriz, literaturaren ofizioa gertutik eza-gutzen duena ei da agirigilea, eta klandestinitatetik kanpo bizi dena. Ez da Arregiri autoritatea kentzearen, baina hurrengoetan, dudamudak aldentzearen, hobe izango da epaitegietan erabiltzen diren moduko peritu kaligrafoei hitza ematea.

AZKEN eraso horien oinarrian, edonola ere, zerbait serioagoa egongo dela bistan da, eta horretan azken aldiko atentatuak izango dute zer ikusirik. Madril eta Egiako atentatuaren ondorioak oroigarri genituenean, Erandiokoa izan zen pasatu den astean. Goardia zibil baten autoa leher-tu eta bi urteko semea hil. Atentatu horren berotasunean —areagoko berotasuna, biktimaren adinak eraginda— egindako adierazpenak eta



balorazioak arras diferenteak izan ziren bezperakoetatik.

Berak bilatu gabe seguru aski, Jose Antonio López Ruiz «Kubati», atentatu horren zertzeladek bihurtu zuten protagonista. Aurreko egunetako epaiketa batean etakideak esandako hitzek ohi baino presentzia handiagoa jaso zuten prentsak. Erakunde armatuak mehatxatutakoek familiartekoak estalki bezala ez erabiltzea eskatzearrekin, biharamuneko atentatuarekin lotu zuen esandakoa, ustekabea baina.

BROUARD-EN hilketaren ingurumariak arduratzen den epaileak itxiztat jo du epaiketa aurreko datu bilketa. Zazpi urte iraun ditu ikerketak, eta zortzi epaile desberdinen es-

— Gero eta gardenago ageri zaigu errealtate tristea: Amedo eta Domínguez espainiar herriak absolbatu zituen, eta gauza bera egingo bide du Brouard-en hiltzaileekin ●

Ajuriaeneatik Euskadi-92rantz

EEren zatiketarik orain arteko luzapen markak hauts ditzake. EAJrena oso korapilatsua izan zen, baina alderdiaren tradizio handiari zor zitzaioela pentsatu zen. Oraingoan, aldiz, EEk frogatu du, alderdi zaharra puskatzea, berez, berria eraikitzea baino zailagoa da. Añamenditarren Biltzar Tipiak biltzarre berrezira deitu du, eta ez onartzekotan, Exekutiba-koak alderdiz kanpo geldituko direla iragarri. Hurrengo hauteskundeak baino lehen argituko ahal da panorama!

kuak ezagutu ditu sumarioak. «El Francés» eta Rafael López Ocaña besterik ez epaitzea eskatzen du Durántezen epaileak. Honelako epaiketetik dagoen etsipena berretsi baino ez da egin oraingoan. Esperantzari gero eta leio gehiago ixten ari zaizkio —Justiziaren alorrean—, eta zabaltzeko beharra ere inor gutxi planteatzen du.

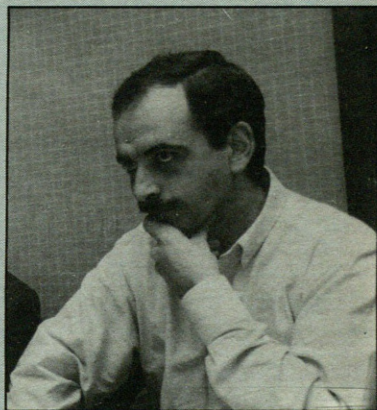
Epaia sistimarekiko etsipena aipatu dugu, eta sentimendu hori ulertzen lagundu digute Amedo eta Domínguezekin azken berriek. Beren abokatuak absolbazio osoa eskatzeaz gain, aurreko asteburua familia bisi-tatzen izan omen zen Domínguez po-lizia. Batzuen 100 urteko zigorrak besteenei baino gehiago balio dute nonbait. Gero eta gardenago ageri zaigu errealitate tristea: Amedo eta Domínguez espainiar herriak absol-batu zituen, eta gauza bera egingo bide du Santi Brouard-en hiltzaileekin.

Iñaki Zubiondo

HELDU den astean bildu beharko luke Jose Antonio Ardanazak Ajuriaeneako mahaia, eta horri begira gaude asko. Joseba Egibar jeltkideak bizitu zuen sua, Ajuriaeneako hitzarmena aldatzeko ordua dela eta HB eta ETA isolatzeko ahaleginetik horiek integratzeko aposturako urratsa eman beharra dagoela deklaratu. EAJ Ajuriaeneako mahaitik aparteko beste bat proposatu zuen gero, HB bere baitan edukiko zuena ETaren bozeramale gisan, baina aldeko bakar bat ere ez du aurkitu posibilitate honek. Bilboko egunkari batek berriz EAJ eta PSEk HB Bakearen aldeko Hitzarmenean integratzeko ahaleginean bat egin dutela iragartzen zigun, eta areago doana, estrategia aldaketa hori gobernu hitzarmenean omen dagoela. Euririk egin du, nonbait, Aljerreko elkarriketa haietatik gaurdaino.

HARRIGARRIAGOA suertatu da Francisco Letamendia «Ortiz»k «Euskaldunon Egunkaria»n proposatu duena. HB eta ENAM delakotik aspaldi honetan aparte ageri den Ortiz, ENAMek ETaren eta Madrilgo Gobernuaren arteko negoziaketaz dituen tesiei bi zuzenketak egin nahi dizkie. Batetik, negoziaketa lortzeko behar den indar metaketa ezin dela HBren hegemonian oinarritu, «baizik eta gebiengo numerikoen bitartez Hego Euskal Herriko Komunitateetako erakundeetan aldaketa hori apoiatuko duen fronte politikoaren sortzean». Bestetik, ez dirudiela borroka armatua areagotzearekin «azkenaldian hartu duen jitea kontutan hartuta, indar gehiago metatuko denik». Eta ondoren, galdera moduan bi proposamen egiten ditu Ortiz. Bata, ETak pare bat hilabetetako suetena eskaintzea. Bita, «posible al litzateke Paktuan aurrikusitako Estatutu Garapenerako Batzordean HB sartzea, ETA eta Estatuaren arteko arlo tekniko negoziaketak estaliz, alde aurretik Batzorde horretan Estatutua berraztertze konpromezua hartuko balitz?». Berrazterketa horrek Ortizentzako 93rako iragarria dagoen Estatu osorako Hitzarmen autonomikoa eta Konstituzioaren aldaketa ekarri beharko litzuke.

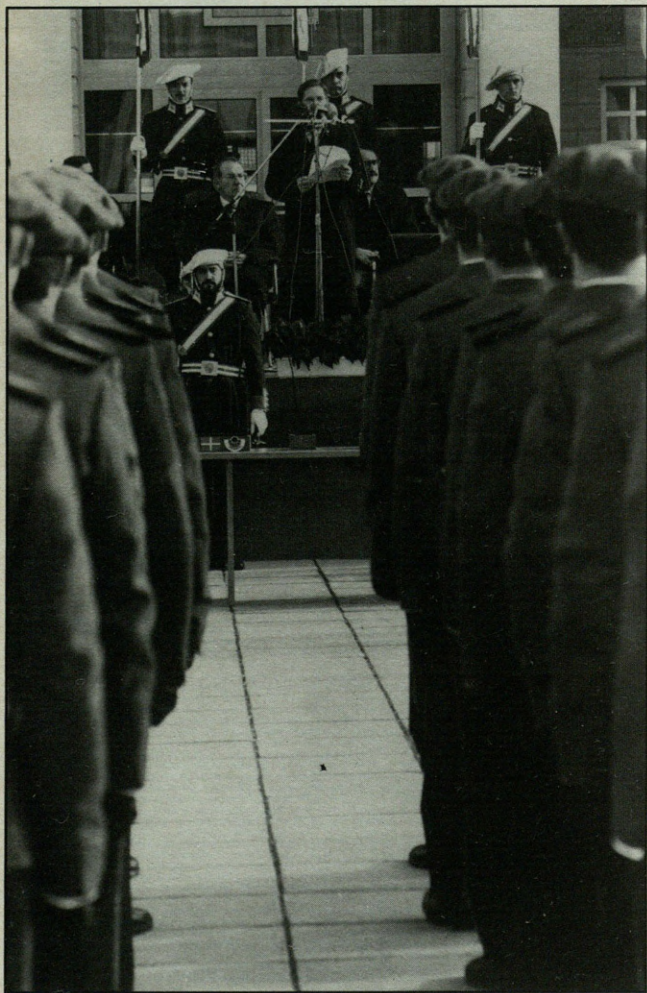
LEHEN irakurketa batean politika-fikzio hutsa dirudite Letamendiaren esanek, baina denok beharko dugu aitortu Euskal herrian bizi dugun ataka gaitz hau pasatzeko irudimen pittin bat ere beharko dela. Aljerreko itxaropenak pikutara eraman zituzten arrazoinen artean tikiena ez zen izan partidu adostasunari eman zioten ezezko biribila. Beraz, Ortiz zera dioenean, «posible al da Estatuak eta erakunde armatuak bi alde indarkeria amaitzeko lor dezaketen akordioko emaitzetara Euskadiko alderdi politikoak lotzea?», galdera hau gaur ere garrantzizkoenetakoa bat da. Irtenbide bat aurkitzekotan, partiduak eskuzabaltasuna erakutsi beharko dute, eta irudimena ere bai.



PELLO ZUBIRIA
«Egunkaria»ko zuzendaria

Sindikatuaren desadostasunak direla eta

Ertzaintzaren legeproiektu moldatua Gobernu Kontseiluan abendurako



Ertzaintzak 7.500 bat kide izango ditu hedapena amaitzean.

Ertzaintzak jadanik bere zortzigarren hedapena burutu duenean, Araban, datorren abenduan Barne Kontseilaritzak Polizia Autonomoaren legeproiektu berriztatua aurkeztuko dio Gobernu Kontseiluari. Aurreproiektuak zeresan eta eztabaida ugari biztu du Ertzaintzako sindikatu desberdinen artean eta, ondorioz, Barne Kontseilaritzak bazterrean utzi behar izan zuen aurreproiektuaren lehen zirriborroa.

AUTONOMI Estatu-tuak Eusko Jaurlaritzari Polizia Autonomoaren kompetentziak eman zizkionetik milaka ertzain hedatu dira Euskal Herrian zehar. Horrela jarraituko du hedapenak guztira 7.500 ertzain inguruko hedapena amaitu arte.

Hala ere, hamarkada oso bat iragan ondoren Euskal Autonomi Elkarteak ez du oraindik polizia legedirik gauzatu. Azkenik, aurtengoan Barne Sailak aurreproiektua plazaratu duenean, Ertzaintzaren barnetik bertatik sortu zaizkio kriti-

karik gogorrenak. Aurreproiektua ezin izango da Gobernu Kontseilura heldu —abenduen 9an seguruenik— sindikatuaren adostasuna izan barik. Zentzu honetan nahiko adierazgarriak dira ERNEko sindikatu baten berbak: «bederatzi urte lege barik eta orain, bat batean, hilabeteam egun nahi dute».

ERNE eta UGT Ertzaintzako sindikatuaren ustez «legea militarizazioan oinarriturik dago eta berronartezina da gaur egun». Sindikariaren ustez militarizazioarena ulertezina da.

«are geiago kontuan hartzen badugu non bizi garen eta Autonomi Estatutuak eskaintzen dizkigun aukerak ez direla inondik inora aprobe-txatzen».

ELA-Ertzaintza Saileko arduraduna den Luis Miguel Saez poliziarentzat legeak bi eratako tratamendua behar zuen, «bata politikoa eta beste juridikoa». Lehenbizikoan, Saezen ustez, gizartean poliziarekiko dagoen jarrera gainditu behar

da eta poliziaren gaiari beste argumentazio eta jitea eman.

ERNEkoak ere kezkatuta agertu dira Ertzaintzaren irudiarekin. Sindikatuaren ustez, «zerbitzu publikoa denez gero, Ertzaintzak elkar bizitza demokratikoa-ren berreskurapenean funtzio inportantea izan behar du, eta baita erakunde honekiko errespetua-ren berreskurapenean ere».

Arlo juridikoari begira ordea, ERNE eta UGTkoek azpimarratu dutenarekin bat datoz ELAkoak: «Gernikako Estatutuaren arabera poliziaren gaiak abalmen bändiak ditu nolabait gurea den legea osatzeko. Gauzak horrela, ELA-Ertzaintzak ez luke onartuko horrelako aukera historikorik galtzerik, juridikoki ardua ezezik gure erako legea egiteko aukera dugu-nean».

Ertzaintzak bere ibilbi-



«Ekintza zerbitzua»-ren atalak haserre biziak sortu ditu sindikatuen artean».

deari ekin zionetik, euskal gizarteko sektore askotatik egotzi zaio EAJren polizia izatea, eta legeproiektu honek ez du balio izan, hain zuzen, beldur eta susmo horiek uxatzeko. Berriz ere,

gai honetan, bat etorri dira ERNE eta UGTkoak: «lege honek, orain arte egin den bezala, polizia ideologizatu eta ez profesionala bultzatzen du. EAJrentzat egindako legea da, ez Er-

tzaintzarentzat ezta EAEko herritarrentzat ere». ELA-Ertzaintzakoek, nahiz eta legeproiektua kritikatu, ez zuen horren berba gogorrik erabili, eta «txarra» dela esatera mugatu zen.

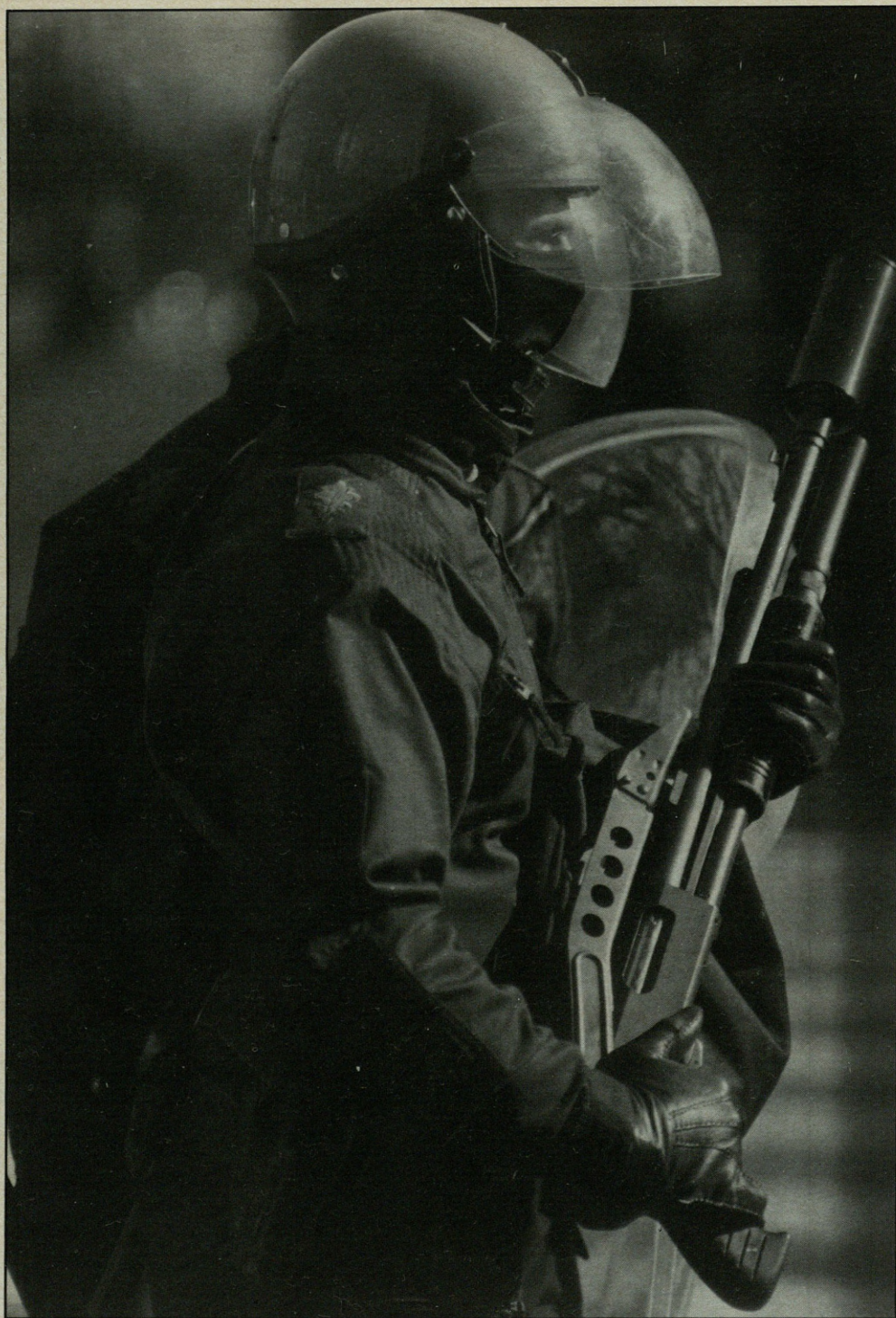
Udal eta Jaurlaritzaren arteko tirabirak

LEGEA ez bada berregiten, Udaltzaingo eta Ertzaintzaren arteko eztabaida kaleratuko da. Horrela diote, behintzat, sindikatu desberdinetako bozeramaleek. Honek suposatuko lituzkeen Udal eta Jaurlaritzaren arteko tirabirak etengabe-koak izan litezke. «Herri Polizia Ertzaintzaren morroi bezalautziko dute —esan du Luis Alberto Perez Pellonek, Herri Polizien arduraduna UGT sindikatuan—, Ertzaintzarentzat lege proiektu bat nahi badute, esatea daukate, baina honekin lortuko duten gauza bakarra enfrentamendua sortzea da».

ERNE eta UGT sindikatuen arabera, «legearen testua ez bada nabarmen aldatzen, gatazka plazaratuko da, (legeak) Udaltzaingoa egoera iraingarrian uzten duelako».

ELA sindikatuak, bestalde, legeak «Udaltzaingo eta Ertzaintzaren arteko osagarritasuna» islatu behar duela uste du. «Polizia bien artean koordinazio organuak sortu behar dira eta bien tasinguru zebatzetan, prestakuntza berbera izan behar dute» jarraitu du esaten ELAko bozeramaleak. Luis Alberto Perezentzat, gaur egungo legearen zirriborroak Udaltzaingoari «aurrez aurre eraso» egiten dio. «Suntsitu, bere funtzioetatik kendu eta, Ertzaintzaren konparsako 3.000 taldekide —osora, 7.000 gaur egun— bigarren mailako Polizia bezala uzten dituzte».

Sindikatuaren arabera, arazoa «korapilatsua» da, Eusko Jaurlaritza eta udalen erantzukizunak eztabaidan sartzen direlako.



Legeak Ertzaintzaren irudia hobetzen lagundu behar duela uste dute sindikatuek.

Urrian zehar Barne saileko ordezkariak sindikatu bakoitzarekin bildu izan dira, eta legeproiektuaren

kontrako iritziak entzun ondoren, Sailak atzera egin behar izan dute bere lehenengo zenbait erizpidetan.

ERNE eta UGT-Ertzaintza sindikatuen ustez, legeproiektua militarizazioan oinarriturik dago eta hori gaur egun onartezintzat jotzen dute ●

Lege atzerakoa

ELA-Ertzaintzak oinarritzotzat jotzen du legea gai zehatzen ingurukoa izan dadila. Luis Miguel Saenzek sindikatuko ordezkariak gutxienez honako puntuak kontuan hartu behar dituela zehatzen du: karrera profe-

sionala eta ihardun sindikala zehaztea, zerbitzu ekintza eta lan istripua zertan diren zehaztea, bigarren aktibitatea, soldata eredu finkatzea eta zerbitzu komisia formula desagertzea.

Puntu gaitzenetakoa «Zerbitzu ekintza» izenpean bilitzen dena izan da. Zerbait «Ekintza zerbitzua» deklaratu ahal izan dadin, ihardu-nean ari den ertzainak, salbuespeneko iharduera berezian eta hirugarren baten mesederako jokatu behar du. Eta ez hori bakarrik, guzti hori egin behar da norberaren integritate fisikoa kontuan izan gabe. Hori bai, «Zerbitzu ekintza-k berehalako ondorioak dakartzatza ertzainarentzat, horien artean kategoriaz igotea. Baina hori bakarrik gertatuko da «ekintza berriko bat edo frogatutako adorez izan dela» ziurtatzen bada.

Bi puntu hauek haserre bizia sortu dute sindikatuen artean. ERNE eta UGTk bat datoz testua «legioaren ideariotik hartutakoa» dela diotenean. Felipe Oriá UGT-Ertzaintzako idazkari nagusiak berba oso gogorak erabiltzen ditu legeproiektuaren aurka: «*legeak inposatu nahi duen erregimena Goardia Zibila edota poliziarena baino askoz ere gogorragoa da, zentzu guztietan gainera. Nagusiaren aginduak eskubide indibidualen gainetik jotzen ditu etengabe. Eta guzti hori oso kaltegarri da Euskadiko gizartearentzat.*» «Bai, legearen zirriborro hau Espainiako Seguratasun Indarren lege zabarkitua-ren kopia txar bat besterik ez da», dio Ertzaintzako atduradun batek.

Unai Urbieta

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZO — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBIA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

GORA-BERA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
HERNANI

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegi kalea, 5
ERRETERIA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO AIETE
Etxadi Saila
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA



EKO

EKO

Vivodist

E Z P A L A K



■ EUSKARIA, BATASUN NAZIONALISTA ESKE

JOSE LANDALUZEK, Euskariaren izenean, Euskadiko nazionalista guztiei «*ETatik hasi eta 'Aunamendi'-raino*», kontsentsu modua bilatzeko gonbitea zabaldu zien. Haren ustez, batasun hau lortzeko «*ETAren biolentziak suposatu lukeen oztopoa*» gaindi daiteke, «*une honetan dena bait da*

posible, nahi izatean dago gakoa». Helburu honetarako, Euskaria hainbat iharduera antolatzen ari da hemendik udaberrira bitartean. Aurki, urriaren 25ean Gernikan 281 kargu hautatuk sinatutako manifestua aurkeztuko du ONU eta Europako Parlamentua bezalako foruetan.

■ «BROUARD» SUMARIOA ITXI DU EPAILEAK, 7 URTEREN BURUAN

ISABEL DURANTEZ 'Brouard kasuaz' arduratu den zortzigarren epaileak amaitutzat eman du sumarioa. Santiago Brouard HBko burua hilez geroztik zabaldu zen sumarioa, eta ordutik hona, zazpi urteotan ia 5.000 folio osatu dira. Durantezen autoak eskatzen dio Juan Jose Rodriguez eta Rafael Lopez Ocañaren epaiketari ekitea eskatzen dio Bizkaiko Entzutegiari. Lehenengoari «*nabitaetzko kolaborazioa*» leporatzen die ustez armak lortzen laguntzeagatik, eta bigarrena, ustez hil-

tzaile materialetariko bat izatea. Miguel Angel Lopez Ocaña (Rafaelen anaia) egindako deklarazioei esker lortu ziren «Brouard kasuaren» ikerketaren lehen emaitzak.

Epaileak aitortu du autoak «*oraindik ere itzalak badituela*». Eta Txema Montero, Brouard familiaren abokatuak «*barridura*» azaldu zuen autoaren aurrean eta «*etsipen judizial*» hau ez zuela aitortzen adierazi du; errekurtsioa jarriko ote duen pentsatzen ari da.



«*Imaginaziozko irtenbide efikazak aurkitu behar zaizkio biolentziaren arazoari (...)* Ajuria Eneako Paktutik kanpoko kontsentsu berria topatu behar dugu, zailabatu da HBk gaur egungo Bakearen aldeko mahaia asumitzea».

Inaxio Oliveri.
El Diario Vasco, 91-XI-4.



«*EAJk eta EAK, irtenbideak Paktutik kanpo daudela aitortzen dute*».

Tasio Erkizia.
Egin, 91-XI-5.

«*Ez da dinamika zuzena, Eusko Alkartasunak egiten duen moduan, Ajuria Eneako Paktua bilda dagoela esatea*».

Juan Maria Ollora.
Deia, 91-XI-5.



«Ez dugu Euskal Herriko independentzian sinisten».

Alexis Arette (Pirinio Atlantiarrek departamentuko Front Nazionaleko ordezkaria).
Egunkaria, 91-XI-7.

«ETArekin negoziatziorik izan bada edo balego, biolentzia desagertzeko izango litzateke».

Jose Antonio Agiriano.
El Mundo, 91-XI-7.

«Gobernu batean, eguneroko dirua ondo erabiltzea bezain garrantzitsua, herriak nora jo nahi duen planifikatzea da».

Mari Karmen Gallastegi.
Berrigarra aldizkaria, 91-X-18.



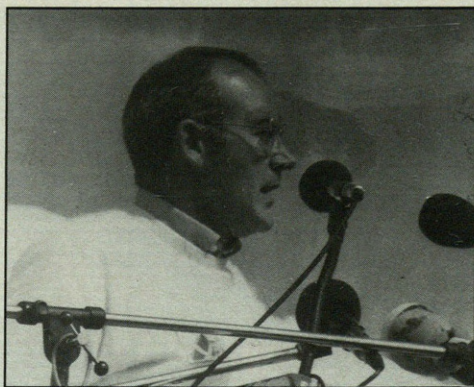
G O R D E T Z E K O A K

DEL BURGOK IDATZI ZITUEN ALLI-REN KONTRAKOAK

DIARIO DE NAVARRA egunkaria orain dela gutxi arte, Juan Cruz Alli eta UPNko joera berritzailearen kontrako kanpainan aritu zela esan liteke. Nafarroako lehendakari berriari mugimendu eta adierazpen asko eta asko kritikatzen zizkion, eta gai honen inguruan ziria sartzeko moduko hainbat editorial idatzi ditu «Diario de Navarra» egunkariak. Editorial guzti horiek nonbait Juan Ignacio Del Burgo Nafarroako PPko burukide ohia eta gaur egun UPNko pertsona inportantea denak idatzi omen ditu.

K A R T A J O K O A N

enbido...



JOSE ANTONIO ARDANZA

Joseba Arregi EAEko gobernuaren eledunak salatu zuenez, «HBko sektore bat da, ETArekin estrategiarekin nondik norakoa adierazten diona» eta gainera, «komunikatuen ardura» leporatzen die. Jose Antonio Ardanza lehendakariak Joseba Arregiren hitzak berritzi baizik ez ditu egin. Ez du, beraz, uste ETak analisi politikorik egiten duenik. «ETA gordeta dabil. Gaur egun ez du inolako erraztasunik egoerari buruzko gogoeta egiteko. Beraz, logikoa da pentsatzea, batez ere ETaren azken komunikatua irakurri eta gero, baten batek egiten duela gogoeta bere ordeztu, hemengo jendeak alegia» ●

...ordago!



JON IDIGORAS

Mahai Nazioanaren eledunak pronto izan du Gasteizko Jaurlaritzako Martiarena, Atutxa, Arregi eta Ardanzak egindako adierazpenei buruzko erantzuna. Idigorasen ustez, HBri ETAn agintzea leporatzen dioten hauek, Rafael Verak esandakoa «loroek bezala» errepikatu baizik ez dute egin. «Leporaino zikindu dira, Espainiako inteligenza zerbitzuel aginduta. Berritri frogatu dute Madrileko Gobernuarentzat morroi lanaegitea egokitu zaiela». Idigorasen ustez kontraesanetan daude. Orain arte ETak agintzen omen zuen HBn, eta orain berriz, HB da ETAn agintzen duena ●

Jugoslavia guztia gerra arriskuan

ORAINGOZ baretu da Ekialde Erdiko notizien uholdea eta berriro ere datorkigu Europa alde nazioarteko politikaren lehenengo planora. Jugoslaviakoa, konferentziarekin edo gabe, gero eta okerrago doa. EKK ez du konponbiderik topatu eta, azkenean, zigorren bideari ekin dio. Jarritako zigorrak bertan behera uzten ditu EK eta Jugoslavia artean sinutako akordio ekonomikoak, nahiz eta EK beste neurri batzuen atzean ere badabilen. Esaterako, Frantzia eta Erresuma Batuak NBEko Segurtasun Kontseiluan Jugoslaviarentzat petrolio enbargua eska dezaten proposatu du.

Zigorrak Jugoslaviako lurralde osoari jarritakoak dira, nahiz eta estatu batzuek ez datozen guztiz bat horrekin. Alemaniak; lehenago egin zuen legez, Eslovenia eta Kroaziaren independentzia ezagutzea eskatu die gainontzeko estatuei, eta berak egin ditu jada harreman diplomatikoen lehenbiziko urratsak.

Neurriak Serbia zein Kroaziaren aurka hartu dira, EKren ustez errepublika biak dira suetenak apurtzearen errudun eta. Baina errepublika bietatik baten bat gero eta isolatuago badago, horixe Serbia da. Serviar blokea —egun jadanik Serbia eta Montenegro bakarrik— izan da EKren

ekimenei oztopo gehien jarri diena, oraindik ere ez bait du onartzen Jugoslaviaren desagertzea aipatzen duen ezer. Jarrera hori ez da Lord Carrington eta EKren begi bistatik kanpo geratu, eta epe laburrean hori nabaritu egingo da beraien jokaeran.

Gerra, baretu baino areagotu egin da, eta Bosniak ere ezagutu ditu jada haren ondorioak bere azalean. Serbiaren iragan asteko erasoak errepikatzeakotan Bosniako eztaandak Jugoslavia osoa jarriko luke sutan. Orain arte EKK zaila izan bagu bakearen bidearekin asmatzen, gero nola asmatu? EKK lehenbiziko neurrigorrrak hartu ditu eta eraginkorrrak

Duela hamasei urte sinatu ziren Madrileko akordioak Espainia eta Marokkoren artean, 1975eko azaroaren 14ean hain zuzen. Bitartean borroka luzea mantendu dute Hassan IIren erregimena eta Polisariok. Egun, gerraren amaiera eta saharauiar herriaren eskubide nazionalen ezagutza ekar ditzakeen autodeterminazio erreferenduma arriskuan dago. Polisariok iragarri du jada bere pazientziak ere badituela mugak, eta Marokkok bere jarrera erasotzailearekin jarraitzen badu, erantzuten jakin izango duela.



ez badira, interbentzio militarren bidea aterako da berriro mahai gainera, horrek estatuen artean sor ditzakeen tirabira guztiekin.

NATO-K ere tirabirak bizi ditu bere baitan. Etsairik gabe geratzean, etsaia topatu beharrean dago erakundea azken bolada honetan, ekialdeko mamua desagertzean, hain zuzen. Beste zenbait gauzaren artean hori zen Erroman zehaztu beharrekoetako bat: «*zein da etsai?*». Eta etsaiak, lehenbizi, SESBko misil nuklear 'galduak' dira; ondoren Ekialdeko nazionalismo 'gatazkatsuak', eta azkenik, Afrikako iparraldea eta Ekialde Hurbila.

— **NATO eta MEBren inguruan Bushek argi hitz egin zuen Erroman: «Ez dugu EEBB bazterrean utziko dituen ekimenik onartuko»** ●

Zehaztasun horiek argitu ondoren eztabaida nagusia Europak bere defentsa sistema —EEBB barik— eraiki behar duen ala ez izan zen. Eta hor EEBBek, George Bushen ahotik, argi utzi zuten, ez dutela bera baztertzeko duen inongo ekimenik onartuko. NATO, MEB (Mendebalder Europa-ren Batasuna)... eta nahi den guztia, baina NATO buru, hots EEBB buru.

NATOn sartzea eskatzen duten ekialdeko estatuak lasaitzeko, aldiz, Ipar Atlantikoko elkarlaguntzarako Kontseilua sortu dute eta bere lehengo bilera abenduaren 20ean burutuko da Bruselan. Hori baino de-xente gehiago nahi dute ekialdeko estatuak, baina oraingoz behintzat horrekin konformatu beharko dira.

Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Txetxenak

PERESTROIKAREN gaineko artikulu bat irakurri nuen orain urte t'erdi inguru, gero gertatutakoak pentsatu ere ezin zitezkeenean egin. Zenbait iritzi bildu zituen artikuluak Gorbaxoven erreformen gainean: politikariak, langileak, enpresa-gizonak eta intelektualak ageri ziren. Azken hauen artean, antzerkigile bat, eta bere komentariotxo bat ez dut ahaztu. Zera zioen gutxi gorabahera idazle hark: «*Begira, ni txetxena naiz, Kaukasokoa, baina errusieraz idazten dut. Gure bizkuntza oso gutxi hitzegiten du, milioi erdi batek, eta oso zaila da*».

Tira, pentsatu nuen nik, nonbait entzuna dut hori lehenago ere...

Geroztik, txetxenei buruzko edozein informazio biltzen dut, baina oso gutxi agertzen da komunikabideetan. Baltikoaz asko irakurri dugu, baina txetxenak aurtengo urtarrian «independentzia» aldarrikatu zutenean ez zen inon azaldu. Hala ere, Abuztuko kolpe eta iraultzaz geroztik, berriro irakurri dut Kaukasoko hizkuntza «zaila» jende honen berri. Ieltsinen boterearen aurka altxatu da Txetxen-Inguxia errepublika, Kaukaso «errusiarean».

1,3 milioi biztanle ditu errepublika horrek, eta %52 dira txetxenak, %11 inguxak (beste herri kaukasiar bat), eta gainerako gehienak errusiarrak dira. Urritik Txetxen-Inguxia ez dago Moskuren mendean, Armada Gorriko 44 urteko jeneral ohi txetxen baten Goardia Nazionala da orain han nagusi. Djokhar Dudaev du izena lider honek, eta bere proiektua Kaukasoko herri txikien arteko konfederakunde batekin estatu bat osatzea da.



LUIS FERNANDEZ
«Egunkaria»ko kazetaria

ERRUSIARREN aurkako erreakzio honek erlijioan du funtsetako bat, musulmanak bait dira txetxenak, inguxak, eta inguruko beste herri asko. Baina ez da hori bakarrik: 200 urte arrotzek zapalduta, Stalin-en deportazioak, eskualdeko aberastasunak (petrolio) Moskuren esku, eta errusiarren presentzia gero eta nabarmenagoa, kultura eta hizkuntza autoktonoa ito zorian utziz.

Ieltsinek legetik kanpo jarri du Dudaev eta bere Goardia, baina ez da ausartu indarrak bidaltzen Dudaeven aurka: Kaukaso osoan gerra pizteko arriskua somatu du Moskuk.

Palestinaz edo Jugoslaviaraz idatz nezakeen artikulu hau, baina da goeneko beste batzuek gastatu dute nahikoa tinta horretan. Beste batzuek Fidel edo mapuche-ekin segitzen dute ametsetan. Ni, oster, txetxenen alde. Ergatiboa erabiltzearen, «*bizkuntza zailegia dutela eta*», desagertzera kondenatu dituztenen aurka altxatu diren Kaukasoko lehengusuen alde.

Baltikoa elkar laguntzarako eremu ekonomiko berriaren bila

SESBeko abuztuko estatu kolpe ahaleginaren ondoren lortu zuten erabateko independentzia Lituania, Letonia eta Estoniak. Danimarka eta Norvegia izan ziren independentzia ezagutu zieten lehenbiziko estatuak. Ekialdean emandako aldaketa guztien ondoren, Baltiko itsasoan ere zenbait aldaketa izan litezke, batik bat eremu ekonomikoan, aukera onak bait daude bertan espazio ekonomiko berri bat sor dadin.

LITUANIAK lortu zuen independentzia lehenbizi, egun batzuk geroago Letonia eta Estoniak. Danimarka eta Norvegiak

ezagutu ondoren, berehala etorri zitzairen ezagutzen jariora. Independentzia eta gero, hala ere, etorkizunari aurre egiteko SESBri erabat

lotuta zuten ekonomia bere hesi estutik askatu beharko dute. Soviet Batasunak ekonomia erabat zentralizatu eta planifikatzeaz gain,



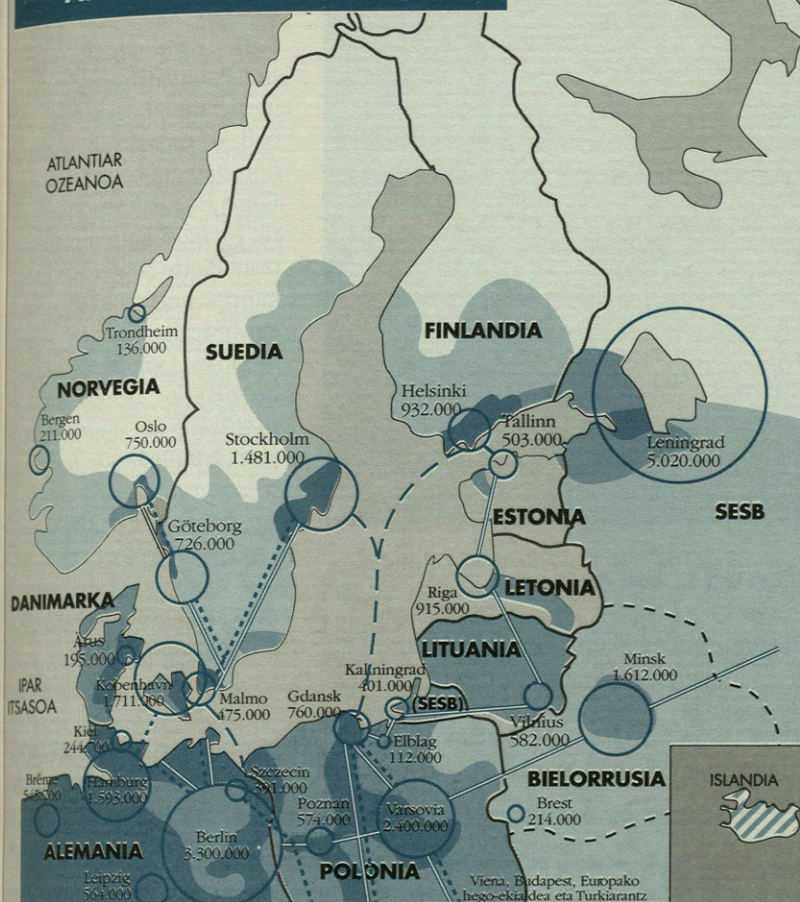
Baltikoko herriek energia iturri eza gainditu beharko dute.

errepubliken elkar dependentzia ekonomikoa bultzatzen zuen sistema eraiki zuen hamarkada askotan zehar, eta errepublikei horiek gainditzea ez zaie lan samurra izango.

Independentziaren bitartean Lituania izan zen aintzindari borroka politikoa- ren eremuan baina bitartean Estoniak, eremu politikoan Lituaniako gurdia jarraituz, arlo ekonomikoaren prestakuntzari ekin zion buru belarri. Hiru errepubliken eredu ekonomikoak antzerakoak dira, bukaerako produktuak egiten dituzte eta eskasia handiak lehengai eta energia iturrien aldetik. Orohar oso ekonomia monopolizatuak dira. Baina horrek, Erik Terk Estoniako ekonomi ministroordeak dioen bezala, badiu bere abantailak ere: *«Integrazio ekonomikora- ko abalmen gehiago eskaintzen digulako eta, batik bat, gure barne merkatuekin bakarrik ezin dugulako aurrera egin».*

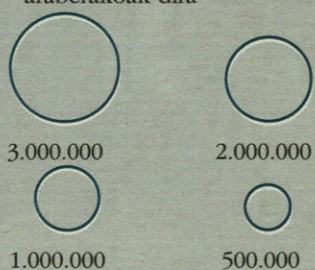
Baltikoko herrialdeek euren ekonomiak pribatizatzen dihardute baina, SESBn ez bezala, denboraz burutuko duten prozesua da. *«Industrian gu garaian»*

BALTIKO ITSASOKO ERREGIO ARTEKO KOMUNITATEA



- Mugak
- Federatutako errepublikaren mugak.
- POPULAZIO DENTSITATEA**
- 10 baino gutxiago
- 10etik 50era
- 50etik 100era
- 100 baino gehiago

POPULAGUNE NAGUSIAK
(Biztanle kopurua) Zirkuluak populagunearen garrantziaren arabera dira



GARRAIO SAREAK HOBETZEKO PROIEKTUAK

- Errepideak
- - - Itsasokoak
- Trenbideak

- EEKeko Elkarteak
- EGLEko Estatuak
- ▨ Ipar Kontseiluko Estatuak
- Baltikoko Estatuaren Kontseilua
- EEKekin (1990) eta EGLEekin lortutako elkarte akordioak
- Lehengo Ekialde eta Mendebaldearen zatiketa lerroa



tzindari pribatizazioan —dio Erik Terk-ek— eta bala ere ez dugu uste horretan sei edo zazpi urte baino gutxiago emango dugunik». Energia baliabideen aldetik Estonia da Errustiatik bere dependentzia azkarren eta samurren apur dezakeen estatua, nabiz eta Lituaniak ba omen duen energia nuklearra produzitzeko aukerarik. SESBz gain, Finlandia eta Alemania dira bere bezerorik garrantzitsuenak, eta kon-

tsumo ondasunak eta elektronika dira bere diru iturri funtsezkoenak. Lituania ere Errusiaren menpe dago errekiniek dagokienez. Elektrogailuen industria eta abeltzantza jorratzen baditu ere, bere eremu indartsuena moto-

regintza eta industria makinagintzan datza. Hirugarren errepublika baltikoak, Letoniak, bere produkzioaren %5,7 bere mugetatik kanpo bideratzen du. Horretarako laguntza handikoa izan zaio itsasoa, eta konkretuki Ri-

gako portua, Europako mendebaldearantz leibo gisa funtzionatu izan du eta.

Desberdintasun kulturalak

Baltiko itsasoaren inguruan hiru kultura edo izaera desberdinen elkar bizitza ikus liteke. Kultura luteranoa da nagusi Alemaniatik hasi eta Letoniaraino; Kaliningrad eta Leningrad, bi gune txiki ortodoxo; eta hegoaldeko

■ Estatu indartsuenak bat datoz eremu ekonomiko berria bultzatu beharraz, baina hala ere oraingoz beren begiak EKren gainean dituzte ●



Baltikoko herriek Eskandinabiaren laguntza diplomatikoa izan dute.

herbeherean, Polonia eta Lituaniarekin, zona katolikoa. Hala ere, Alemania eta Suediaren babesean nagusiki, oso eremu ekonomiko

emankorra izan liteke etorkizunean.

Alabaina ez da zalantzarik falta. Poloniako kanpo arazoetarako Institutoko

ikertzailea den Halina Og-nik emakumearen ustez, «erregio mailako elkar laguntza eta elkar lana azpi-gararuta dugu eta, horrez

gain, Liga hansiatikoaren salbuespenarekin, Baltiko itsasoak ez du elkar aritze horien tradizioz ezagutu». Poloniak eskandinabiarrak herrietara begiratzeko du balizko espazio ekonomiko horretan eta batik Suediara. Baina Suediak ez du presarik espazio horren eraikitzeaz. Pierre Schori Suediako kanpo arazoetarako idazkariordeak azaltzen duen moduan, «desberdintasun politikoak, oztopo diplomatikoak eta desberdintasun ekonomikoak handiak dira eta prozesuak denbora behar du». Hala ere, erregioan «potentzial handia» dagoela eta «beharrezkoa» dela eremua birbiztea, dio idazkariordeak.

Begi guztiak EKri begira

Itorkizuna oparoa izan liteke baina oraingoz behintzat bakoitza bereari eusten saiatzen da, are gehiago. EKk 1993an bere batasun politikoa burutuko duen data gainean dagoenean. Eskandinabiako herrialdeek harreman komertzial estuak dituzte EKrekin, bai aspalditik Ipar Kontseiluak (Danimarka, Finlandia, Islandia, Suedia eta Norvegia) bere eragiketa komertzial asko EKrantz bideratzen dituelako, eta baita Danimarka bera EKko kidea delako.

Horrez gain ez da ahanzi behar Norvegia, Danimarka eta Alemania OTANeko kideak direla eta Suedia eta Finlandiaren neutraltasuna gero eta apalagoak direla. Suediako parlamentuak, iazko abenduan, bere gobernuari EKn sartzeko gestioak bidera zitzaizkion eta, Finlandia eta Norvegia ere, gero eta gehiago dira pauso berberak emateko.

Baltikoko herrien esperantza

BALTIKOKO herriek esperantza handiak dituzte Europak eskaini diezaiekeenarengan. Independentzia prozesuan zehar ipar Europako herrialdeen laguntza izan dute diplomaziaren eremuan gutxienez.

Ezin esan, ordea, Baltiko itsasoaren inguruko espazio ekonomiko berria egunetik egunera gauzatu denik. Norvegia, Suedia, Finlandiak eta abarrek, jakin dakite gauza bat berbak direla eta bestea eguneroko errealitate ekonomiko latza. Are gehiago Europako Komunitatearen krisi ekonomikoak eurei ere nabarmen eragin dienean.

Dena den ez da erregioaren etorkizunerako

proiektorik falta, gehienak Eskandinabiako alderdi sozialdemokratek bultzatutako proiektuak. Hauen helburua Baltiko itsasoa EK eta SESBren arteko elkartasun zubia bihurtzea litzateke. 1990ean Suediako nekazal ministroak «Baltiko Kontseilua» eratzea proposatu zuen, Finlandiatik *Mare Balticum* edo libreganbio zona. Alabaina, *Baltiko itsasoa erregio gisa* oso kotzeptu abstraktua da oraino.

Argi dagoena da Herri Baltikoek bide hori saiatu behar dutela euren ekonomiei itenbideren bat emateko. Iparreko estatuekin adiskidetasun akordio ugari sinatzea lortu dute, eta erdi epe-

rako lan egitarauak sinatu dituzte.

Ekimen horietatik zenbait emaitza ere izan dira. Suedia eta Poloniak bi konferentzia antolatu dituzte; bata inbertsioei buruzkoa, eta bestea garrario sareen inguruan, iragandako uda honetan Polonian.

Ekitaldi hauetan zein beste batzuetan Baltiko itsasoko erregio desberdinek parte hartu izan dute. Hori da garrantzitsuenak, hain zuzen, estatuek baino erregioek hartzen dutela parte erregio ekonomikoaren proiektuan, eta horrela Leningrad edo Kaliningrad moduko herriek ere parte har dezaketela edozelako ekimenean.

eskatzen dutenak.

Polonia eta Baltikoko herriek, bestalde, nahiko dute beren iraganeko zulo ekonomikotik ateratzen. Teorian lehengo Ekialdea eta Mendebaldea bereizten zituen muga dagoeneko desagertu bada ere, oraindik marra horrek hor iraungo du urte askotarako.

Finlandiak bizi duen egoera, Baltiko itsasoak jasaten duen egoera ekonomiko gaitz eta nahaspilatsuen isla da. Duela hamar urte bere kanpo komertzioaren %30 SESBra bidertzen bazuen, gaur egun soviet ekonomiaren lur jotzearekin, kopuru hori asko murriztu da. Horrek ondorio nabarmenak ekarri dizkio finlandiar ekonomiari (1991rako SESBren aldetik %6 murriztuko zela aurreikusten zen) batik bat untzigintzan, ehungintzan, metalgintzan eta larruan.



Lituania, Estonia eta Letonia elkar lanerako prest daude.

Baltikoko herriekiko harreman ekonomikoei dagokienez Jaakko Kaurinkowskik, Finlandiako enbaxadorea Moskun, ederto asko laburtzen du egoera: «Baltikoko herriek ezin dezakete ezer egin; kalitate eskasa dela eta, guk ezin ditzakegu euren produk-

tuak erosi eta eurek ez dute dirurik geureak erosteko».

Baltiko itsasoan kokaturiko herri aurreratuenetara, Kalevi Sorsäk, boterea galdu berri duen sozialdemokraziaren finlandiar buruzagiak, norabide ekonomikoaren urra-

tsak laburbiltzen ditu: «elkar laguntza bultzatu behar dugu Baltikoan, beharrezkoa da, baina oraingoz lehentasunak EKra begiratzera garamatza».

Xabier Letona

BIDEO ETA FILMEEN
OZENKETA

AHOTS AUKERA
HOTS DIGITALAK
MUSIKALAK

SINTONIAK — MAKETAK — MEZUAK

IZBI SA
BIKOIZKETA GRABAKETAK

San Roke kalea, 15
Arbaitzalde Etxea

20009 Donostia
Tlf. 45 46 55



ERESOINKA S/A



Bikoizketak: (euskeraz edo erderaz) luzemetraiak, dokumentalak, marrazki bizidunak, bideo didaktikoak, industrialak, publizitatea ● **Irrati nobelak** ● **Soinuzpenak:** era guztietakoak ● **Azpititulazioa** ● **Telebistarako programen ekoizpena** ● **Postprodukzioa:** ADO-1000, VISTA, ACE MICRO, 2D eta 3D efektu bereziak. 1" C, Betacam SP, Umatic HB eta LB.

**ZURE NEURRIKO AURREKONTUA EGINGO DIZUGU
DEI EGIGUZU**

Sorabila auzoa-Esergi pabilloak 53
201400 ANDOAIN (Gipuzkoa)

Tlf: (943) 300487/ 593104
Fax: (943) 594134

HISTORIA ETA GERO

E L E M E L E



■ GOBATXOVI KONTUAK ESKE SESB-N

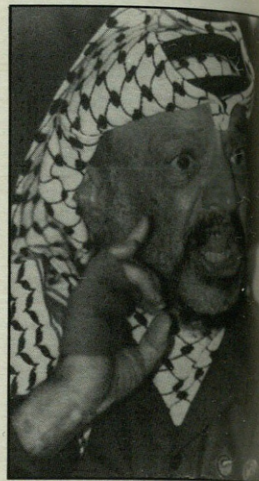
EGOERA arras nahaspilatsua bizi dute Soviet Batasunean, eta gauza bitxi ugari gertatzen ari dira. «Pravda» egunkari sovietaarrak joan den astean kaleratu zuenez Batasuneko fiskal batek Gorbaxoven aurkako diligentziak ireki zituen, honek Baltikoko herriei independentzia ezagutzean akaso traizio handiaren delitua burutu ahal izan duelako. Dena den fiskalak berehala izan zuen fiskal nagusiaren erantzuna, bere iharduera «*estremis - mo politikoa*» besterik ez zela, eta ekimen hori ez zela aurrera aterako.

■ MADRILEKO KONFERENTZAREN KAZETARITZA SALTSAK

FARUK Al Shara Siriako atzerri ministroak Israelekiko negoziaketan berri eman behar zuenean gertatu zen.

Mahai eseri eta galdera zaparradak ez zuen uzten ezer entzuten. Kazetari gehienak oihuka aritu baziren, zenbaitzuk azafatei mikrofonoa kentzea lortu zuten, horietariko bat kazetari israeliar bat. Mikrofonoaren laguntzaz gainontzeko kazetarien ahotsak estaldu zuenean, ministroak «*puntako teknologiaren erabileraz prentsaurrekoa oztopatzen*» ari zela egotzi zion, eta ez zion erantzun.

Badirudi ere, langabeziaren ondorioz Mescalero tribuko apatxeek, beren lurraldeen ondoan hondakin erradaktiboak gordetzeko zabortege bat zabaltzeko eskaera luzatu diote EEB-Betako gobernuari. Prest daude zabortegeiaren harriskuak jasateko baldin eta honek lanpostuak sortzen baiditu. Mescalero tribua New Méxicoko estatuko hegoaldean dago kokaturik 1853tik eta, zabortegeia egiten bada, EEBBetako 110 zentral nuklearretatik etorritako 15.000 tona material erradiktibo jasan beharko dute.



«Madrileko Konferentzian Siriak Israelen harrokeria apurtu zuen».

Iasir Arafat, PAEko buruzagia.

«EEBBek zuzenean parte hartu nahi dute OTANen, eta ez gara Erromatik joango kide bakoitzak hori argi eta garbi ulertu arte».

George Bush.

«Jadanik erreferenduma irabazteko baldintza guztiak daude».

Hassan II, Marokkoko erregea.

«Aliantza (OTAN) ona da, baina ez da Aliantza Saindua izan behar».

François Mitterrand, Frantziako lehendakaria.



O I H A R T Z U N A K



«OTAN da Europak duen defentsarako aliantzarik eraginkorrena eta demokratikoen».

Václav Havel,
Txekoslovakiako lehendakaria.

«Ez dugu 1917ko iraultza abantzi behar; Leninek eta boltxebikeek bultzatu zituzten ideiak baliagarriak dira gaur egun ere».

Mikhail Gorbatsxov.

«Madrileko konferentziarekin, EEBBek arabiarrek Israel indartuko duten akordioak sinatzera behartu nahi dituzte».

Ramsey Clarc, EEBBeko justizia ministro ohia.

«Eke ezin ditu zigor neurriak bartu, hori NBEko Segurtasun Koteiluak bakarrik egin dezake, eta espero dut hori errespetatua izango dela».

Slobodan Milosevic,
Serbiako lehendakaria.

IRAKEKO HAURREN HILKORTASUNA LAUKOIZTU EGIN DA

NAZIO BATUEK burutu berri duten txosten baten arabera, Irakeko haurren hilkortasun tasa laukoiztu egin da gerra ostean. Tasa hau gerra aurretik milako 28 bazen, gaur egun milako 104raino igo da. Arrazoiak ugari dira, baina batik bat medikamentu eta elikagai eza, uraren kutsadura eta osasun sistemaren kaosak eragin du horren hilkortasun tasa handi hori. Halaber, bost urtetik beherako haur irakiarren %29k, hots 900.000 mila haurrek, desnutrizioa jasaten dute. Gaitzak eta izurriteak nonahi dira Iraken: tifusa, kolera, diabetisa, leuzemia... eta medikamentuak heltzen ez badira aurki milaka haur hilgo dira eta beste milaka asko hiltzekotan izango dira epe laburrean.

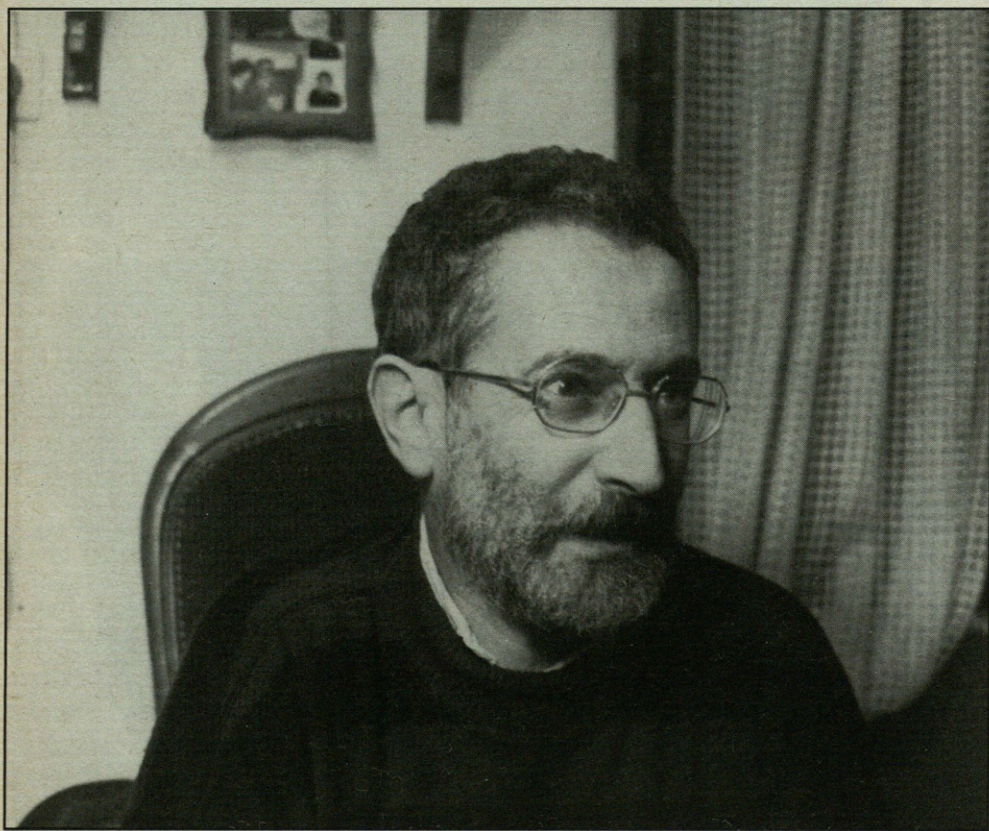


BORTXAKETAGATIK JAIOTAKO HAURREN MADARIKAZIOA

KUWAITIAR gizarteak zazpi hilabetetako irakiarren okupazioan zehar, hauek bortxatutako emakumeen haurrak errefusatu egiten ditu. Qassem Al Sarraf psikologoaren esanetan, irakiar okupazioan zehar irakiar soldaduek 5.000 emakumetik gora bortxatu zituzten. Horietatik mila batek hile honetan bertan izango dute haurra. «Emakume horiek guztiz umiliatuta eta lur jota daude —dio Al Sarraf-ek—, eta kuwaitiar gizarte intransigenteak ez ditu haur horiek onartu nahi, horren ondorioz, lotsak jota, emakume askok haurrak mezkita eta ospitalen aurrean uzten dituzte. Beste zenbaitzuk borrelako haurrik eduki baino nabiago dute bere buruaz beste egitea».

Gure Irratia bere hamargarren urtemuga prestatzen ari da

ARNASA BERRITZEKOTAN



Adour Navarre emisorearen euskaraz eginiko saioak besterik ez zegoen. Amets bat zen euskaraz eginen zuen irrati bat sortzea. Eta amets hori sinpleki gauzatu zen. «*Xipri Arbelbidek —erraten digu Txominek—, orain berriketaria irratian, irrati libre bati bisita egin zion, eta harririk itzuli zen erranez materiala oso gutti behar zela eta baitezpada egin behar genuela bat.*»

Lehen urrats hori, kontzientzia hartzea, laster egin zen. Berehala jende andana bildu zen horretaz hitz egiteko. «*Mentoak ginela zioten batzuk —gogoratzen du Txominek— . Sosik gabe abiatu ginen. Lagun bati materiala antolatzea eskatu genion.*» Ernest Irigoienek prestatu zuen hori dena eta horrela hasi ziren emititzen Eguberri gauean, Milafrankatik. 1981eko abendua zen, beraz.

Lehen garai horretako entzulegoa nahiko murrizta zen. Baiona inguruan soilik entzuten bait zen. «*Ez genekien gubauerek norat gindoazen. Ez genekien zer zen irrati bat muntatzea, genekiena zen bakarrik egin behar genuela.*» Ezia-

Hamar urte pasa direnik ez zaio iduri Txomin Heguiri. Gure Irratia-ko diruzainak irrati hau bizi arazteko hasieran zuen kemena erakusten du gaur egun ere. Zenbait gogoeta egin ditu ARGIArentzat, irratigintza inguruko eztabaida guzietan izan bait da sortzez baxe nafartarra den erakasle hau.

IRRATI honek hamar urte bete behar dituela eta, Txomin Heguirekin hasi gara hizketan, eta lehenik 1981eko giroa nahiko berezia zela azpimarratzen digu. Mitterranden garaipena urte berean izan zen. Garai hartan irrati libre asko sortu ziren. Iparraldean, Radio

baida ere sortu zen, ea irrati hori euskaraz bakarrik edo elebiduna izan behar zen. Euskal Herri osora hedatu zen eztabaida, Hegoaldean ere arazo bera sortu zen eta, irrati berriekin. Azkenean, elebitasuna baztertzea erabaki zuten.

Gure Irratiko langile historikoak gaur egun kazetaritzan nahiko famatuak egin dira. *«Lucien Etchezaharreta berak alde batetik izugarritzko lana egin du hamar urtez —aipatzen du Txominnek—. Biziki preziatua zen. Orain «Egunkaria»-ra joana zaigu eta beraz hor elementu on bat galdu dugu. Bestaldetik, bi neska genituen. Ermiñe Madariaga bera ere hasieran hor zen eta lan ederra egin zuen. Eta Jaki Lautre dugu birugarrena. Honek ere «Egunkaria» sortzearen proiektuan parte hartu du Iparraldean».*

Egungo berriketariak

Geroztik jende andana bat pasa da irrati honetatik, ez bait da erraza dinamika bera atxekitzea beti. Gaur egun Mattin Larzabal aipatu behar da. Berak jada urteak darabmatza berriketari gisa irratian. Xipri Arbelbide eta Anje Duhalde kantariarekin batera, irrati berriketaria da. Bestalde, gazte batzuk, lau hain zuzen ere, anima-

■ **Siadeco-k azken hilabeteetan egindako inkesta batean Gure Irratiak 35.000 entzule inguru dituela agertu da ●**

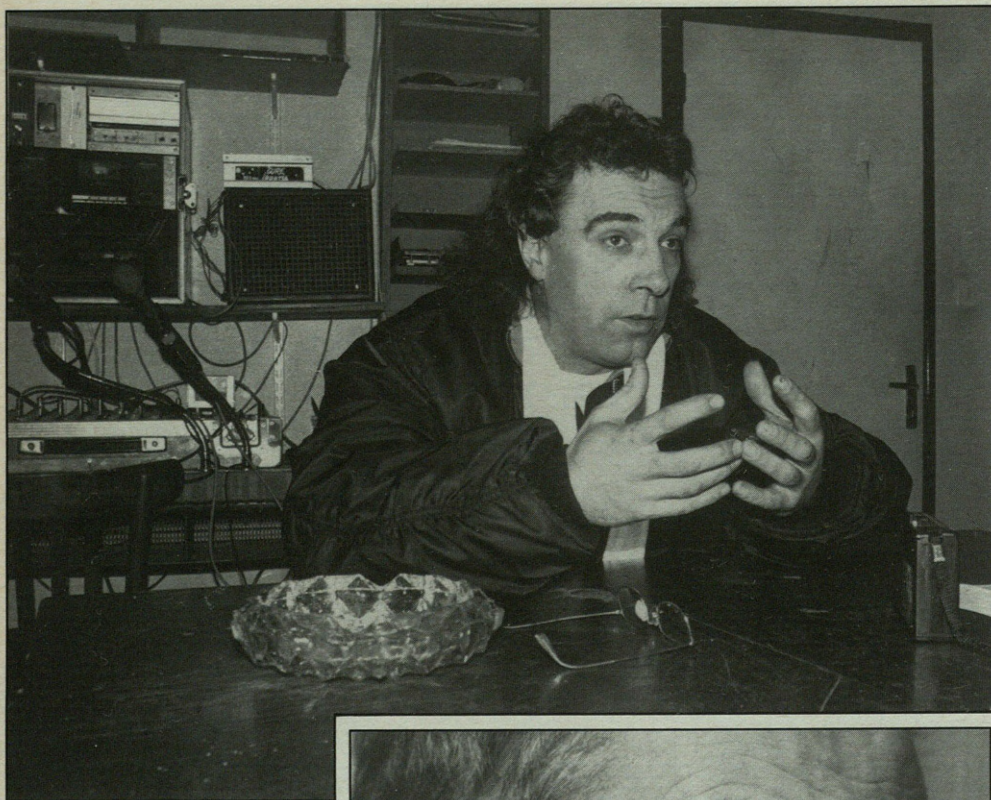


zio lana eramaten ari dira. Baina urteetan zehar Gure Irratian ibili diren langileak aipatzerakoan, Txominen gogora Jean Louis Caussaderen oroitzapena heltzen da. *«Jean Louisek lan izugarria egiten zuen. Benetan galtze handia izan zen Gure Irratia-rentzako. Momentu oso latza izan zen guretako. Bestalde, esan daiteke irratia beherakadabat ezagutu duela, jende on asko joan bait zaigu».* Hor aurkitzen da gaur egun Iparraldeak duen oztopo

handi bat egiturak sortzeko momentuan: oso zaila da prentsa zein enpresetan euskaldunak, alfabetizatuak diren gazteak atzemaitea eginbehar horietan murgiltzeko eta lan egiteko.

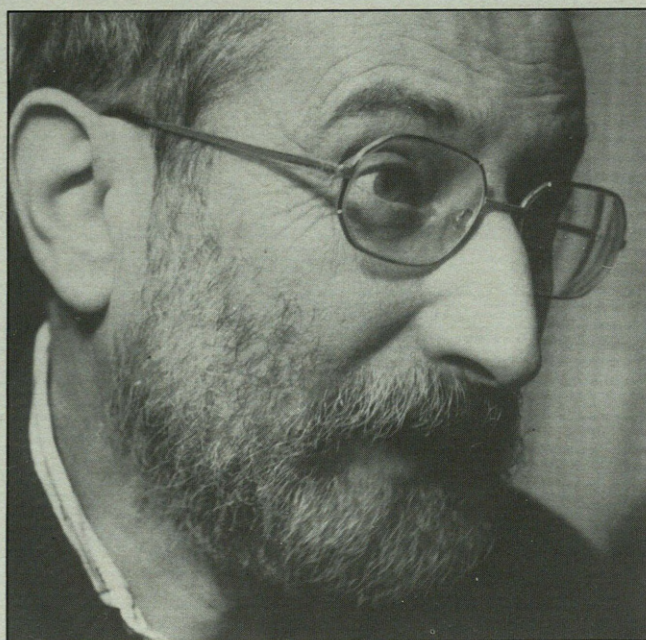
Siadeco-k azken hilabeteetan egindako inkesta batean agertu da Gure Irratia-k 35.000 entzule inguru dituela. Entzulego nahiko inportantea beraz, irrati honen garrantzia erakusten duena. Lapurdi osoan eta kostaldean, non Iparraldeko jende gehiena kokatua

Lucien Etchezaharreta, gaur egun «Egunkaria»-ko erredaktorea, Gure Irratiako berriketaria izan da urte luzez.



Anje Duhalde kantaria
(goian) Gure Irratiako
berriketaria da, Mattin
Larzabal eta Xipri
Arbelbiderekin batera.

Irrati honetako
diruzainaren esanetan
(behean), odol berritze
prozesua indartu
beharrean dago irrati hau
etorkizunerako.



den. Txominek kondatzen digu, hau dela eta, antena berria jarri zuten uea. «Hau poza izan genuena! Ordu-rarte Baionan bakarrik entzuten zen Gure Irratia, eta Baigura mendian antena jarri genuelarik gure eremua askoz ere zabala goa zen. Landasetan, Lapurdi osoan eta gehiagotan ere entzuten zen. Momentu ederra izan zen hura».

Laguntzaile anitz

Gure Irratia-ren eraginaren adierazpen bat dugu baita ere laguntzaileen kopurua, hogeitamarren bat pertsonak ematen bait dute irratiaren bitartez beren herrien berri, askotan pertsona horiek beren burua proposatuz lan hori egiteko. Laguntzaile horiek Ipar Euskal Herri osotik deitzen dute eta

«Irrati honetako profesionaltasuna aipatzea zaila da, ditugun medioak motzak bait dira»

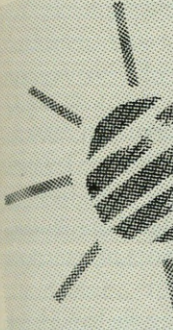
TXOMIN HEGUI

Gipuzkoatik baita. Lan hori oso preziatua da herri titketako berriak ezagutzeko, parada gutti baita prentsa orokorrean.

Bestalde, aipatzeko beste laguntza mota bat dirua da. «Gure buxeta 600.000 liralik dago—argitzen digu diruzainak—, eta diru horren beren bat gure inguruan atzeman behar dugu, besteen bitartez eta abar. Eta orain arte jendearen sostengu inportantea dugula erakustea lortu dugu». Azken urteetan komunikabideen arazoa den profesionaltasuna ere burura heldu zaie Gure Irratia-koei. Txominek esaten duenez, «irrati honetako langileentzat profesionaltasuna aipatzea zaila da, ditugun medioak motzak bait dira. Langile eskasian gaude. Beraz, daudenek lan gehiago eta lasterrag egin behar dute. Gaizki pagatuak ere badira. Irrati frantseseko langileen bilabesariarekin gonpamketa eginen balitz bat baino gehiago harritia egongo litzateke». Hamarkada hau bukatzerakoan etorkizuna dute gogoan irratiak partaideek, eta irratiak kudeatzen duten egituren berri ere nahi lukete. Hamarkada hau ospatzeko, datotzen asteetan kanpaina bat eramango dute.

Ixabel Etxeberria

ZER BEHAR DU
ETBK
BAZKALONDOETAN?

 EGONEAN
GIRO

ETB

RIVIERA
Telesaila
TXANDAKA
LEHIAKETA
ELKARRIZKETAK
eta abar

EGUNERO
14:20

Informatikaren erabilera, kontrolgabeko hedapena

MEGABYTEEN BOTEREA

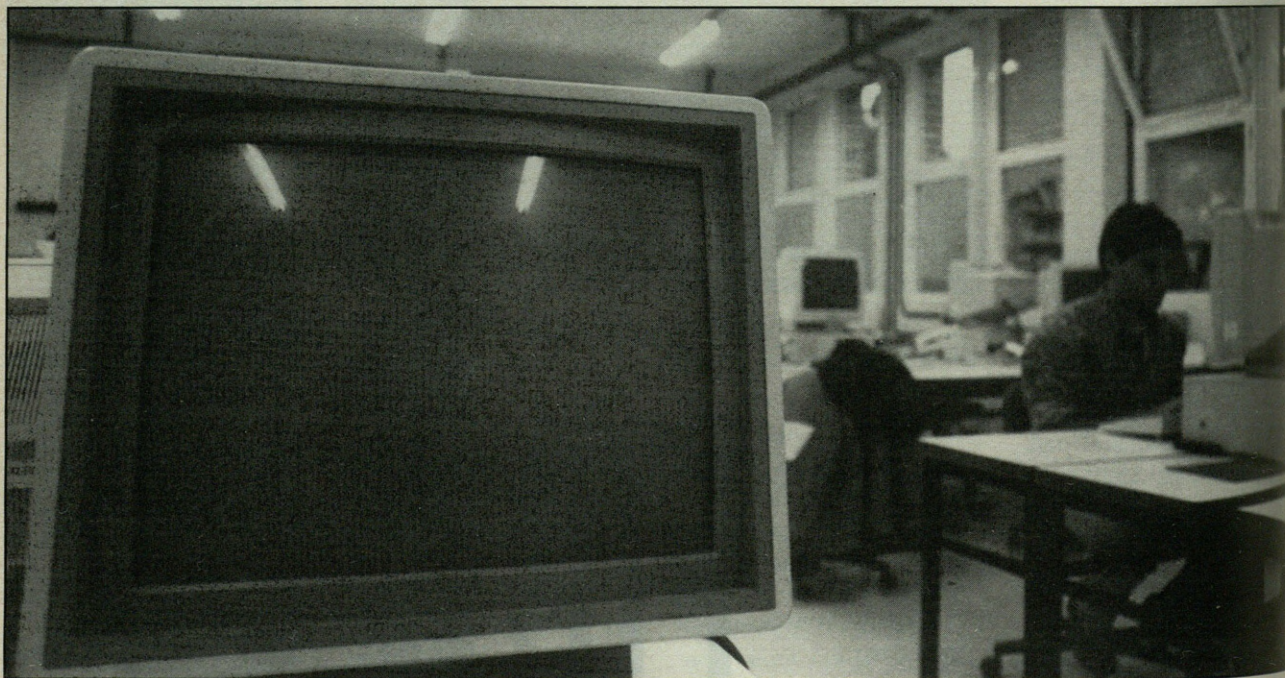
Azaroaren 12an eztabaidatuko da espainiar legebiltzarrean LORTADa (Datuen Tratamendu Automatizatuaren Arauketaren Lege Organikoa). Gizarteko arlo desberdinetatik, lege honek ekarri dituen kritikak gogorrak izan dira. Legedi gabeko azken 12 urte hauetan zehar, Estatu espainiarrean datu pertsonalez hornitzen diren 100 datu base edo banku sortu direla kalkulatu da.

PC edo ordenagailu pertsonal batek 40 megabyteko kapazitatea du. 40 megahauetatik 30 datu basea badira, 3.000.000 hizki edota 20.000 orrialdeko datu base bat izango dugu. Ordenagailu honekin lan egiten badugu, segunduko 4/5 operazio edo transakzio desberdin egin ditzakegu.

Ordenagailu ertain batek 2.000 megabyteko kapazi-

tatea du. Hau da, 2.000 milioi hizki edo 1.300.000 orrialdeko datu base bat izango dugu. Bere abiadura, segunduko 120 transakziokoa da.

Ordenagailu handi batek, adibidez edozein aurrezki kuxak erabiltzen duena, 50 jigaren (50.000 megabyte) kapazitatea du. Kapazitate hau 32.500.000 orrialde dira, eraikuntza oso bat betetze-



Gaur egungo ordenagailu handiek 50 jigatako kapazitatea dute. Orrietan itzuliz gero, 32.500.000 orrialdeko kapazitatea da.

ko beste. Ordenagailu handi hauek 1.000 jiga izatera heltzen dira. Bere abiadura, segunduko 500 transakzio-koa da.

Gaur egun, ordenagailua, tresna informatiko nagusia, ongiaren eta gaizkiaren zuhaitza bihurtu da. Ying eta Yang barneratzen dituen tresna da. Estatuaren kontrol zentralizatua eta ezkutatua den bitartean, prozesu luzeak eta gestio korapilatsuen irtenbidea da. Hau da, autoritarismo teknologizatuaren eta makinaren bidez, gizabanakakoaren liberazioaren arteko dikotomia ekarri du.

Dena den, eta teoriak aparte utzita, azken 12 urte hauen hutsune legalak ondorio zuzenak ekarri ditu Hego Euskal Herrian—Iparraldean, 1978ko Estatu frantziarraren lege ba-



Ordenagailuak autoritarismo zentralizatuaren eta makinaren bidez, gizabanakakoaren liberazioaren arteko dikotomia ekarri du.

Europako fitxero erraldoia

■ Datu baseak Administrazio Publiko eta enpresa pribatu handien esku daude ●

ten bidez, gizabanakakoen askatasunen babesa arautzen da—. Telefonikak duen deialdi telefoniko guztiak kontrolatzeko ahalmena; gas, elektrizitate edo ur enpresen bezero zerrendak; publizitate enpresek dituzten zerrendak edota kreditu txartelen bidez ezagutzen diren datuak hutsune legal honen adierazle dira. Orain arte, nahiko arrunta izan da erakunde publikoek zentsuko datuak ematea marketing zuzeneko enpresei. Nork ez du jaso etxean mota guztietako publizitatea, jakin gabe publizitate enpresa horrek nondik eta nola lortu

1992ko martxoaren lehen Schengengo informazio sistema Europako zortzi estatuk (Frantzia, Alemania, Belgika, Holanda, Luxenburg, Espainia, Italia eta Portugal) erabiliko dute. Schengengo akordio honen arabera, zortzi estatu hauetan bizi diren herritarrei buruzko informazio kriminala, iudiziala eta segurtasunari dagokiona, elkartrukatzeko aukera izango dute. Bestalde, beste herrialde batzuetan bizi eta susmagarriak diren pertsonen informazioa ere eskura dezakete, euren mugetan segurtasun neurriak erabiltzeko. Hasieran, Beneluxek, Frantziak eta Alemaniak Errepublikak Federal ohiak parte hartzen zutenean, datu pertsonalen 800.000

fitxa zuen eta kalkulatzeko da kapazitate osoaren %15 besterik ez zela.

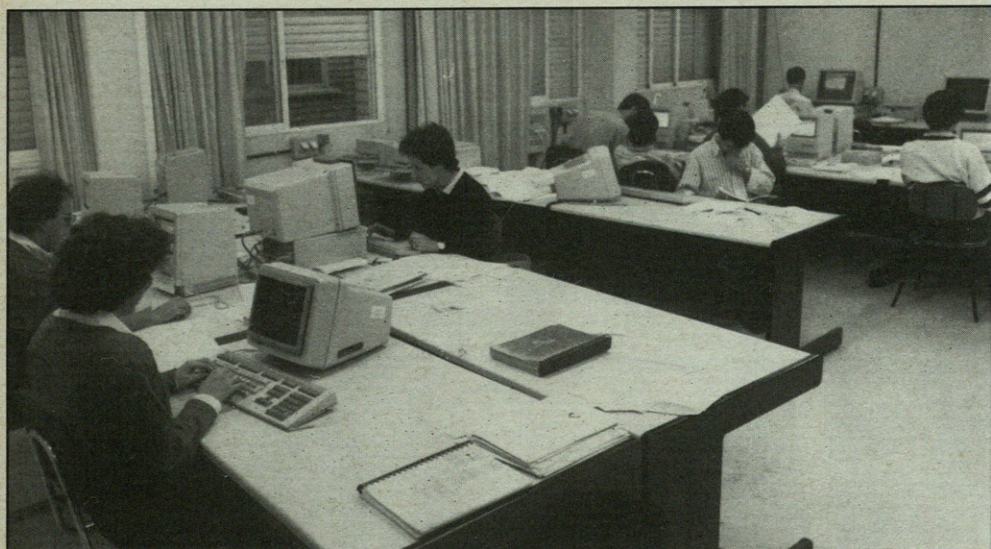
Fitxero polizial erraldoi baten aurrean gaude. Fitxero honek pertsonen datu eta ondasunak kontrolatzeaz aparte, hauek iker ditzake. Strasburgen kokatuta egongo den erraldoiak akordioaren parte hartzaileen artean kontaktu iraunkorra eta bapatekoa ziurtatzen du.

Europako Elkarte Ekonomikoaren sorrerak informazio prozesuaren internazionalizazioa ekarri du. Informazio ekonomikoa saltzen duen bulego batek, bere publizitatearen arabera, Elkartearen 12 estatuen datu ekonomikoetara sarrera zuzena duela dio. Alemaniako 800.000 eta Elkarte Ekonomikoko 8 milioi en-

presaren informazioa europar bezeroen esku utziko luke. Zerbitzu hau 9 hizkuntzatan eta PCn (ordenagailu pertsonala) jasoko luke bezeroak.

Euronet izeneko enpresa, 1980tik aurrera, EKko Postakutxako Administrazioaren barne agente bat da. Honen bidez, nazioarteko 300 datu baseetara sarrera du.

Interpol-ek (Polizia Kriminalaren Nazioarteko Erakundea) urtean 50.000 berri elkartrukatzeko dituzten polizia agente zentralekin. Hauetatik %80 Europako berriak dira. Denboraldi luze batez, Interpolen datu prozesua kontrolgabea izan da. Datu babespenean agenteek lehen-dabiziko kontrola egin zutenean, akats pila aurkitu zuten.



Lege berriak dituen akatsak hiru dira: Segurtasun indarrak kontrol legislatibotik kanpo gelditzen dira; Datu Babespen Agentzia Ministeritzapeko erakundea izango da; eta azkenik, datu sarrerako eskubidea ez dela ondo arautzen.

dituen gure datuak? Adina, helbidea, izena, NAN zenbakia, hobbiak, ikasketak, telefonoa, fitxa klinikoa, lanbidea, joera sexuala, hatz-markak, altuera, pisua, kontu korronteak, ondasunak, egoera zibila... izan daitezke datu baseen osagarriak.

Iragazketak

Iltrazioa edo iragazketa da datu baseen artean araua. Kontrola Kontrolpean Plataforma EHuko Informatika Fakultatetik sortutako elkarte da. Duela gutxi, Madrileko Informática y Libertades elkartearekin hitz egin eta Informatika eta Askatasunak izeneko elkarte bihurtu zen.

Iragazketak direla eta, el-

karte horretako Iñaki Márquez psikiatrak, pazienteen datu medikuen konfidentzialitatea ziurtatuko zuen araua eskatu zuen: «asko-tan pertsona bakar bati emandako informazioa beste esku batzuetara pasa daiteke, pertsona horren baimenik gabe». Osasun iragazketak, enpresa pribatuaren esku, pazienteen txarrerako erabil daitezke. Adibidez, datu hauen bidez, pertsona horrek baja zenbat aldiz eskatu duen edota

■ «NAN zenbakia giltza bezala erabiliz eta datu baseak gurutzatuz, edozein motako informazioa lor dezakegu» ●

XAVIER ARREGI

HIES birusaren portadorea den hedatzen da. Seguru enpresak, abokatu matrimonialak, enpresetako pertsonal arduradunak edota ordezkari komertzialak informazio kliniko hauek eskura ditzakete.

Gaur egun, pertsona guztiak fitxatuta gaude datu ba-

Datu Basea duten batzuk

Barne Ministeritza: Bertak —ordenagailuareneza— Nortasun Agiri Nazionalak, pasaporteak, fitxero polizialak, hatz-markak, elkarte eta kotxeen matrikulak, eta abar kontrolatzen ditu. Poliziarren ordenagailu nagusiak espaniar hoteletan bisitarien mugimendua ere kontrolatzen ditu. Trafiko Buruzagitzako datu basea ere barneratzen du.

Goardia Zibila: Duque de Ahumadak armen lizentziak, ekintza armatu, itsasuntzi deportiboak eta narkotrafikoari buruzko informazioa biltzen du.

Seguritate Soziala eta Lan Ministeritza: Estatu espaniarrean dauden 13 milioi langile eta Seguritate Sozialean dauden afiliatuaren zerrendak eta INEMen (Lanbide Instituto Nazionala) langabetuen eta lanbidedunen zerrendak ditu.

Banku eta Kreditu Txartelak: Visa, American Express, Master Card eta beste banku eta aurrezki kutxen txartelak. Zordunen zerrendak ere badituzte.

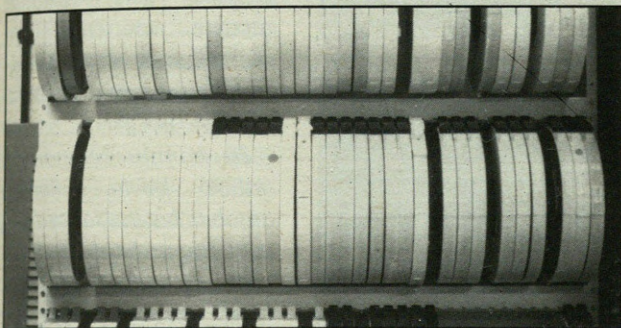
Erostetxe Handiak: El Corte Ingles, Galerías Preciados, Cortefiel, Continente, Pryca, Jean Cassino, Mamut, Carrefour, eta abar.

Marketing Zuzeneko Enpresak: Euromailing S.A.; Publienvío S.A.; Publipost; B.D.Mail; PDM Mark; beste batzuen artean —115 inguru— fitxeroak salerosten dituztenak.

se askotan, bai erakunde publikoetan baita enpres pribatuetan ere, osasun historiale, harreman ekonomikoak, ideologia, erlijioa

edota ekintza sozialei dagokienez.

Xavier Arregi, Informatika Fakultateko irakaslea eta Informatika eta Askatasunak plataformako partaideak, datu baseen gurutzaketari buruz azaldu diguna, zera da, «normalean, NAN zenbakiak giltza bezala funtzionatzen du. Datu base desberdinak gurutzatuz eta NAN zenbakia erabiliz, pertsona zebatz baten edozein informazio mota eskura dezakegu»



Baten bati emandako datuak beste eskuetara pasa daitezke.

Lege berria, zer?

Blanca Cases, Informatika Fakultateko irakaslea eta Informatika eta Askatasunak elkarteak partaideak lege berri honen ezaugarriak eman dizkigu baina bere ustez «legeak, egin dagoen bezala, ez du ezer konpontzen». 12 urte hauetako hutsune legalak ondorio larriak ekarri ditu. Berandu eta gaizki egin dago elkarteak partaideen ustez. Lege berri honek elkarte desberdinetatik jaso ditu kritika gogorak (sindikatu desberdinak, Demokraziarako Epailak —Jueces para la Democracia—, Informatika eta Askatasunak, alderdi politikoak), batez ere, hiru puntutan oinarrituta.

Lehendabiziko puntua Segurtasun Indarrak kontrol

legislatibo berri honetatik kanpo gelditzen direla da. Poliziak erabiltzen dituen datuak ez dira kontrolatuko, estatuaren segurtasuna atxakiatzat erabiliz. Ez bakarrik horiek. Zentzumeneko bezala hartzekoak direnak eta «ikerketa zebatz baterako beharrezkoak direnak» ere kontrolgabetako datuak izango dira. Zigordunen eta Errebeldeen Erregistro Nagusia ere, kontrolgabetako salbuespen bat izan liteke. Auzitegi Go-

reneko Martin Pallin magistratuak onartu zuenez, momentu honetan, Justizia Ministeritzak erregistro honetatik datuak ezabatzen dituen ala ez jakiteko ez dago kontrolrik. Xavier Arregiren ustez, «salbuespen hauek, azken finean, arau biburtzen dira».

Bestetik, lege honek proposatzen zuen Datu Babespenerako Agentzia, hasiera batean, Administrazioetik independente bezala aurreikusten zen. Gaur egun, Ministeritzapeko erakunde bezala aurreikusten da.

Plataformako kideek nabarmentzen duten hirugarren kritika datu sarrerako eskubidea da; ez bait dago oso argi eta auraketa oso ahula delako.

Myriam Gartzia

JEAN GENET

Zaindaritza zorrotza

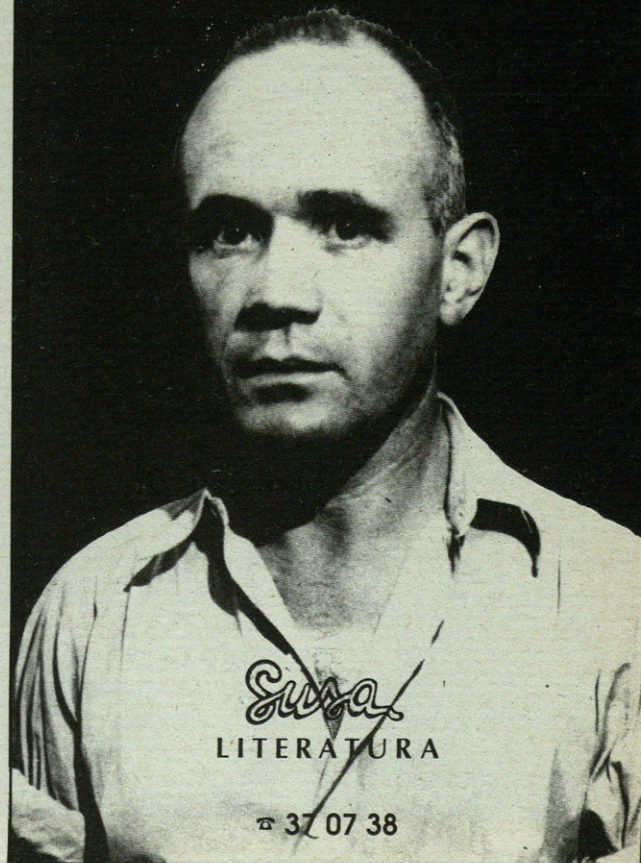
(antzerki obra)

&

Lau orduz Xatilan

(dokumentua)

MIKEL ANTZAK EUSKARATUA



Eusa
LITERATURA

37 07 38

BILBO, ADI! LANAK! ATASKUAK!

Gaianean daukagu ditxosozko 1992a. Zorionekoa edo zoritxarrekoa ote. Batek daki, baina estatu honetan nonnahi izango da zerbait aipagarria. Bartzelonan Joku Olinpikoak, Sevillan 5. mendeurrena, Madril Europear kulturaren hiriburua. Bilbon, oster, atzean geratu nahi ez eta zeozer egin behar. Eta zer egingo, eta metroa egiten hasi dira. Ondorioak argi: Bilbo izango dugu 1992an lanen, ataskuen eta zaraten munduko hiriburua. Jadanik hasiak gara ebentoa prestatzen.



ORDUA: 19,45. Tokia: San Nikolaseko geltokia. Erramun eta biok «40»aren zain gaude, beste askoren antzera. Geltokian gaude non muturren aurretik, pasatu da dagoeneko autobus bat geratu gabe. Erramunek ez daki, baina halako gertakariak oso arruntak dira aspalditik Bilbon.

ERRAMUN. Hor dator beste bat. Geldi, geldi, geldiiii! Eta badoa. Ikusi duzu? Hori ere kartoletaraino zihoan. Txo! hoge minututik gora daroagu hemen, autobus bi pasatu dira eta bietatik bat ere ez da gelditu. Luzaro egon beharko dugu hemen?

SABIÑO. Lasai, mutill! Etorriko da baten bat hutsago. Hemen pazientzia ez ibili behar da. Lehenago edo beranduago heltzen zara nahi duzun tokira. Gainera oraindik ez duzu ezer ikusi. Santutxura heldu aurretik hamaika abentura eta bitxikeria ikusi behar dituzu.

E. Bai zera! Beti heltzen zara! Arazoa da, noiz? Beste

hogei minutuz egon behar badugu zain txoritxoan lez geratuko gara. Eskerrak gutxitan natorrena Bilbo madarikatu honetara. Lekektion, daukagun «tokia» euki, lasaiago bizi gara.

20 minutu beranduago nabiko beteta datorren autobus batean sartzea lortzen dugu, baina borretarako birugarren autobus batek ere aurrera jo du, markesinan gaudenoi jarmonik egin gabe.

E. Ederra egin dugu. Pixka bat gehiago hor kanpoan eta txoritxo. Hemen barruan, oster, sardina. Txo, Bilbo-ko beste autobusak ez dira hain beteta ibiltzen.

S. Zu ibiltzen zaren orduetan ez, baina zazpirak zortzirak aldera Bilbo eroetxea bihurtzen da.

E. Ez dago eskubiderik 65 pezeta ordaindu eta gero baldintza hauetan ibiltzeko. «Zerbitzu publikoa», berba dotorea, ahoa beteta diote berba hori agintariekin, baina errealitatera jotzean erizpide desberdinak darabiltza. Ze, ea, bonobusdunak bai eta nik biletearekin, zergatik ez daukat transbordoak egiteko aukerarik? Diferente ordaintzen al dugu? Bueno, hori egia da, eurek 48 pezeta ordaintzen dituzte eta nik 65. Nire diruak gutxiago baliotze ote du? Klaro, eurak «kapitxalekuak» dira eta ni «de pueblo». Nik ez dut bonobu-



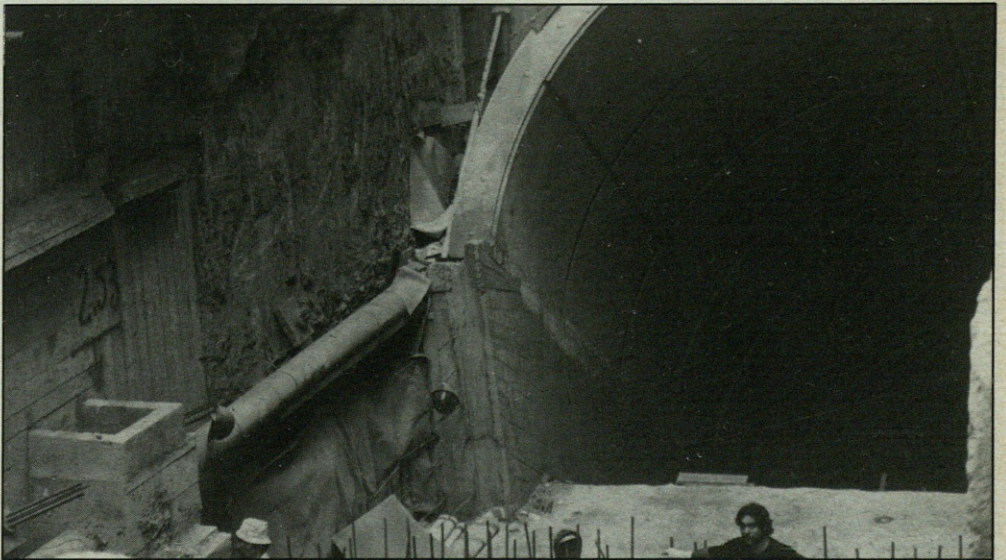
40 zenbakiko autobusetako gidariak oso trebeak dira.

sik erosten, ze noizean noizean bizpahiru bidaia egiteko... Baina osterantzean besteen eskubide berak nahi ditut, ordaindu egiten dut eta.

Bitartean Etxebarrieta anaien enparantzara, edo bala nahi izanda Unamuno enparantzara, beldu gara eta jende gehiagok lortu du, nik ez dakit nola baina, autobusera sartzea. Une honetan pegatuago goaz bata besteari lapak haitzetara baino.

S. Lehengoan 91 pertsona jaitsi ginen autobusetik, eta guztitara 112 pertsona sar daitezke. Lotitekin ere ezin daiteke lor halako masirik. Bilbon gauzak haundi maundi egiten dira. Honek autobusok «Mercedes»ak dira. Munduko luzeenak eta zabalenak. Itxaron eta ikusiko duzu Gayarreko errebueltan eta Prim kalean.

E. Baina, autobusa ezin da zulo txiki horretatik pasa. Badaezpadakoren batek bihurgunean bertan apartatu du autoa, eta orain oi-



■ Bilbok 35.784 milioiko aurrekontua dauka, eta beste horrenbesteko zuloa; bitartean, ataskuak hor ●

nez joan beharko dugu geu ez bagara auto hori kentzera jaisten behintzat.

S. Ez da lehengo izango, baina zaude trankil. Zuk, badakizu zer den «40koak oso trebeak dira» esaldia? Ez, ez dira SER irratikoak eta ezta 40. hamarkadakoak ere. «40koak» linea honetako autobusetako gidariak dira.

Etorkizunean lurpetik ibili ahal izateko, biztanlegoa zarata eta endredu ugari jasaten ari da.



Autoz joan zein autobusez, beti elkarren gainean, eta luze joko du oraindik egoera honek.

Ikusiko duzu, milimetra ezkerretara, milimetra eskumatara, nola zulotxo horretatik pasatuko den. Bi edo hiru minutu beharko ditu, baina pasatuko da.

E. Eta udaltzainek zer egiten dute, ba?

S. Eta nik zer dakit. Ematen du leku batzuk definitu dituztela istilutsuz eta hor baino ez dira egoten: udaltzeko enparantza, Enparantza Zirkularra, lehengo terminologian Plaza de España dena, Zababurun,

tzea galarazita dagoen tokian eta inori arazo eman gabe dagoen autoa. Ostera, San Prantzisko, Astaria, Alameda Rekalde eta General Kontxan eguneko edozein ordutan daude autoak eta autoak lerro bikoitzean eta inor ez da arduratzen. Multarik ere ez badute izaten, zelan eramango dituzte gruarekin ba?

E. El Corte Ingleseko bidegurutzean ere egoten dira udaltzainak. Txo! Beste auto bat geldituta bide erdian,

■ Bilbon egunero 104.000 auto dabilta batetik bestera eta 110.000 aparkaleku baino ez dago ●

La Merced-eko bidegurutzean, Sabino Arana eta Deustuko zubian. Guztitara dozena bi udaltzain. Beste guztiak gruarekin autoak jasotzen eta multak ipintzen. Baina zelebrea da, oztupoan dauden autoak ez dituzte jasotzen, ezta multatzen ere. Jasotzen dituzte TAOko guneetan txarteleko denbora bete duten autoak, edota halako bazter ezkutu batean, kasualitatez aparka-

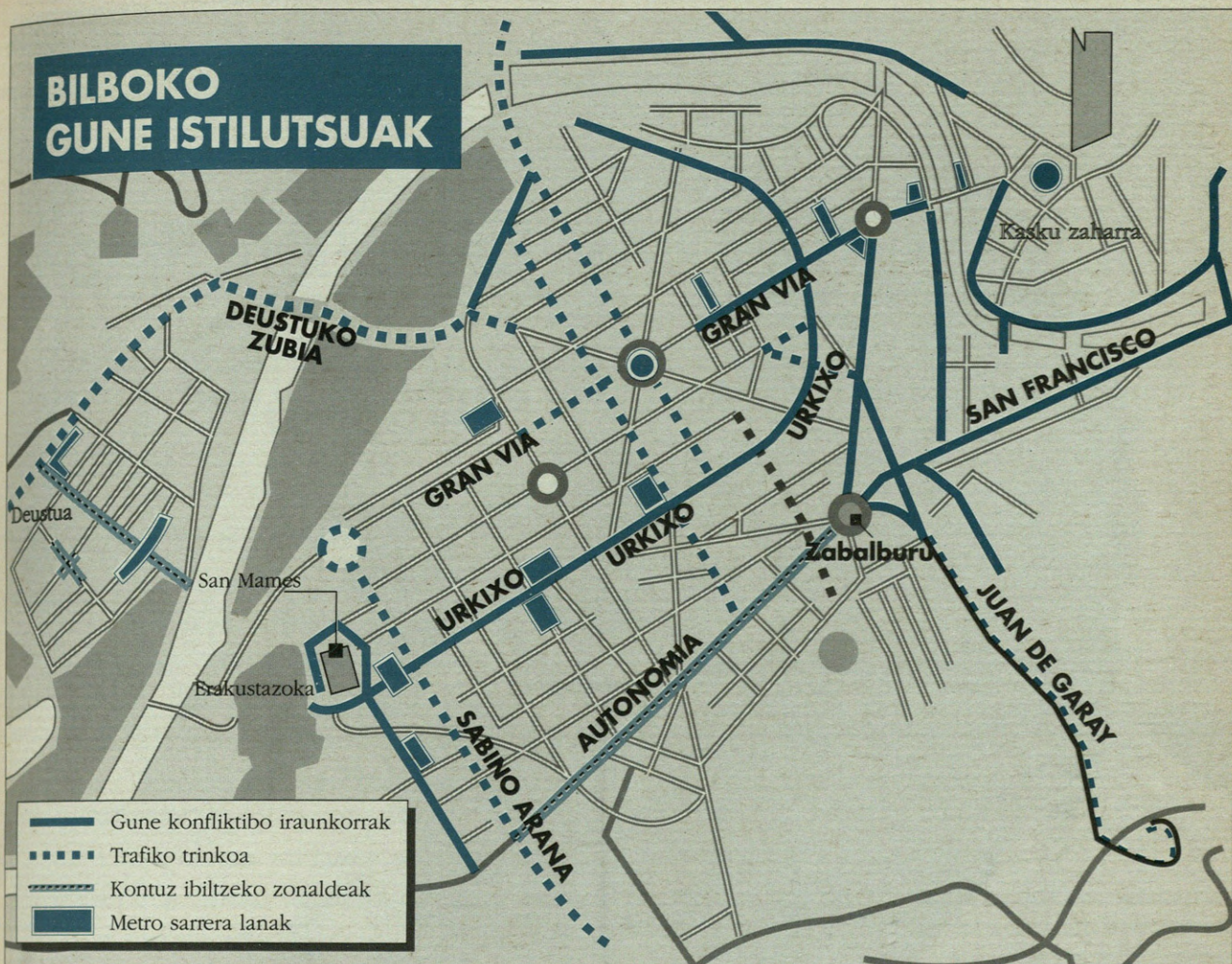
hortik ere pasatuko da?

S. Baietz, astiro baina pasatuko da. El Corte Ingleseko bidegurutzean diozu? Hor ez dago sekula udaltzainik! A! Parkineko bidegurutzean. Hor bai! Zelan ez, jabeago pribatua zaindu beharra dago eta kaletxo horrek, Aiala du izena, kale pribatua ematen du.

E. Baina Bilbon ez dago non aparkaturik ala?

S. Begira, Bilbon egunero

BILBOKO GUNE ISTILUTSUAK



104.000 auto dabilta batetik bestera eta 110.000 aparkaleku baino ez dago. Gainera orain metroaren lanekin gero eta toki gutxiago dago: kaleak eta kaleak itxita, norabideak aldatuta, eta klaro jendeak azkenean ez daki nondik nora, dabilen ere. Diputazio eta Arbieto kaleak itxita, Indautxuko zabalean bidea lehen zelaia zegoen tokitik doa eta Enparantza Zirkularrean oinezkoek ere ezin dute ibili. Begira, Zumalakarregi kalean, La Salveko zubira daramana, gutxi pasatzen direnean 100 auto pasatzen dira minutuko batera eta bestera. Ordu puntan 150-160 izan daitezke, egunero izaten da istripuren bat. Udaltzainak agertu? 3 kilometrotako ilada egin denean, Bilbora

bertaraino heltzen denean.

E. Agintariak eta teknikoez izango dituzte konponbideak edo behintzat aztertu-ko dute.

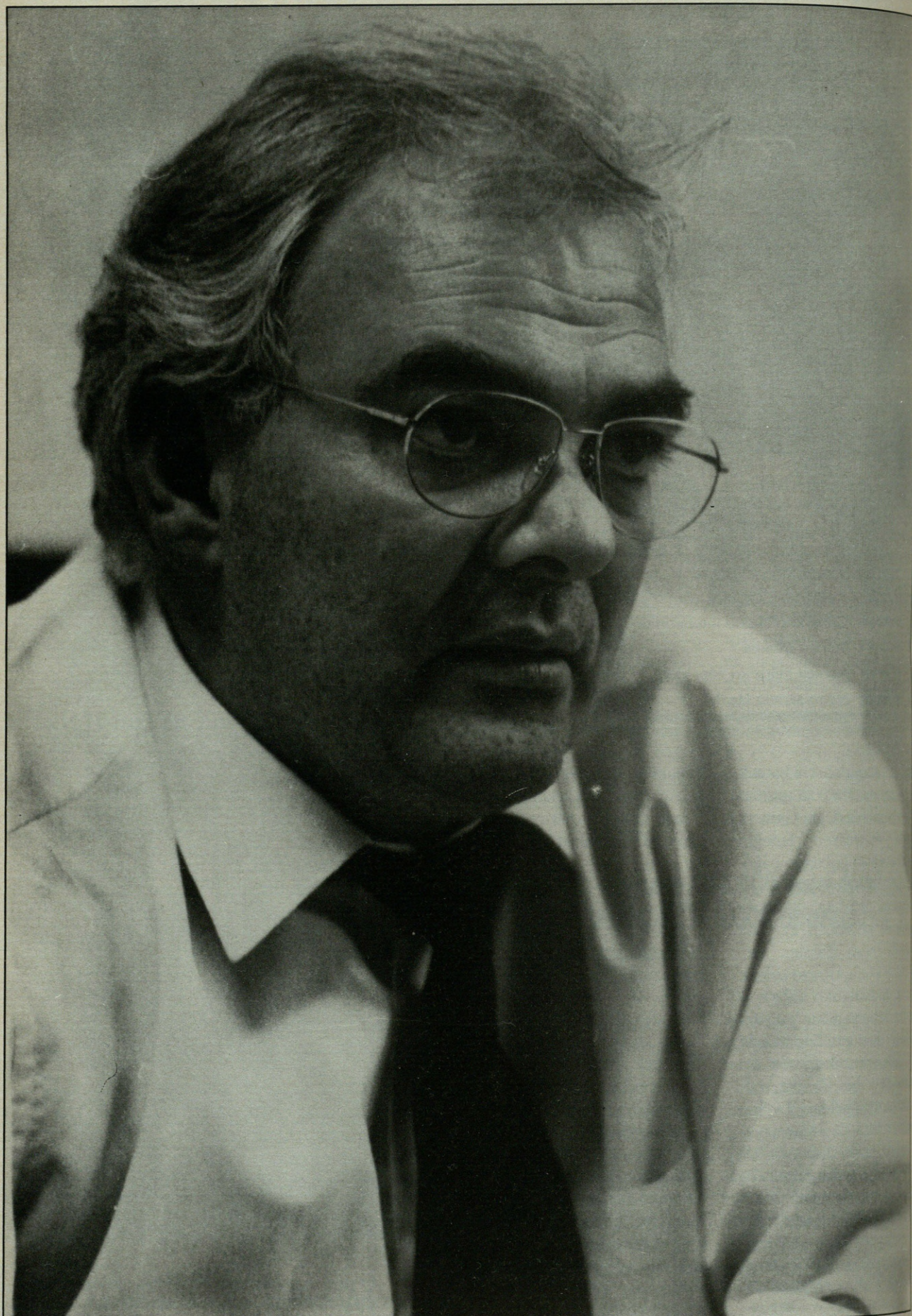
S. Agintariak beren soldat-ak igon eta kitto. Bilbok 35.784 miloiko aurrekontua dauka eta beste horrenbeste-ko zuloa. Dirua nonbait joaten da, auskalo zertan. Semaforo sistema automatizatu omen dute, auto berriak erosi eta abar. Baina atas-kuak hor. Bueno, egia esan, erru guztia ez da agintariena. Gaur goizean unibertsitatera joan naiz eta Enekurin, gora arteko auto ilada: bat, bat, bat, bi, bi, bat, bi, bi, bat, bat, hiru, bat,... pertsona autoko. Autoa sozializatzen ez du- gun bitartean eta agintari burutsuok dauzkagun bi- tartean, akabo.

E. Unibertsitatea diozu, zuk autoz joateko aukera dau- kazu eta eskerrak. Nere anaia autobusez joaten da Leioara eta Setako klasera hamar eta erdiak inguruan heltzen da. Bilbobus hori ipini zuten, baina ematen du unibertsitatera joateko autoa nahitaezkoa dela.

S. Eta gero ardatz Atlanti- koa izan nahi dugu, zerbitzu hiria. Barre egiten diot nik horri. Azpiegitura logiko bat egiteko gauza ere ez bagara. Neri bizikletan ibiltzea gus- tatuko litzaidake baina birri- tan musukatu dut lurra au- toen erruz eta jadanik ez na- go prest, gainera hiri honek ez dio uzten aukerarik txi- kiena ere bizikletari.

Garraibideren bat erabiltzerakoan, kontutan hartu behar da Bilbon egun gune istilutsu ugari daudela.

Sabiño Madariaga



«Kargu honetara iritsi naiz neretzat pilota erlijio baten modukoa delako»

Euskadiko Pilota Federazioko lehendakaria azken egunotan pilotaren mundua astindu duen iskanbilaren muinean dago; Espainiako Federazioarekin dituen tirabirak direla eta, Autonomi Elkarteko hiru herrialdeetako buruek kolokan jarri dute. Munduko I Zesta Punta txapelketako gertakariak areagotu egin dute egoera txar hori. Bere kargua eta Zuzenbide Fakultateko katedraren artean denbora erdibitzen du. Elkar hizketa amaitu bezain laster abiatu da Atenaserantz hitzaldi bat ematera.

ARGIA. Zuzenbidearen soziologia irakasten duzu fakultatean. Zein garrantzi du soziologiak egungo gizartearen?

K. CABALLERO. Orain arte zientzia guztiak modu isolatu batean jorratu izan dira. Urte dexente eman dut, dagoeneko, zientzia horiei garaian garaiko errealitatea hurbiltzen. Hori xe da neure asmoa, hezkuntza mailako muga estuak utzi eta inguruari so eginez ikastea. Garai bakoitzak izan behar du bere islada irakaskuntzan. Izan ere, arrazonatzen eta analisi sakonak egiten ikasi behar du ikasleak, gaitasun dialektikoa izan... eta horretarako egun unibertsitateak ez ditu ikasleak prestatzen. Gaine-

ra, gizarteak eskaini behar-ko luke azpiegitura egokia gazteek beren ideiak publikoki defendatzeko mahain-guruak, eztabaida foroak, antzerki ihardunaldiak, eta abar.

A. Honen baritik al dator unibertsitate mailan kirola eta irakaskuntza bategitelako abalegina?

K.C. Halaxe da, hiru ataletan zatituko nuke ikasleak unibertsitatean jaso beharko lukeen heziketa: alde akademikoa, kultura eta kirola. Azken honek betetzen du aurretik aipatu ditudan eza guztien lekua; gazteak bildu egiten ditu eta elkarrekin gauza ugariak hitz egiteko aukera ematen die, elkartasuna zer den erakutsi, disziplina batean hezi... Horregatik bultzatu dut kirola unibertsitatean, ikasleak beste ikasleekiko harremanetan sendotu behar duela-ko bere izaera. Gure fakultateko taldeak arazo ber-

dintsuak dituzten gazteen bilgune dira, nahiz futbole-lean, nahiz rugbyan.

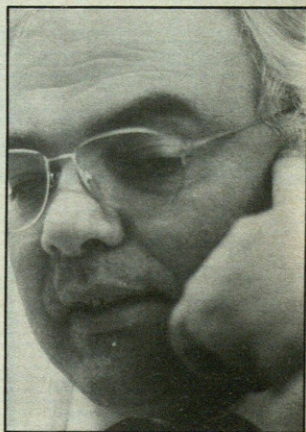
A. Zuzenbide fakultatean ikerle eta irakasle, Donostiako Soziologia Juridikoaren Laborategiko zuzendari... Zer dela eta Euskal Pilota Federazioko lehendakartzara aurkeztu?

K.C. Betidanik sentitu izan dut neure burua pilotari lotuta. Umetan, nere herriko pilotalekuan ordu luzetan aritzen nintzen, eskuz batez ere.

Gero ikastetxean palaz

NORTASUN AGIRIA

Zubirin jaioa, txikitatik aritu zen eskuz ● 1969an profesionaletan debutatu zuen Deportibon ● Medikuntza atsegin eta lehen kurtsoa egina ● Profesionalismoa utzi zuen urtean Rousseauri buruzko tesia irakurri zuen, 1981ean ● «Pueblo»n poesia dexente idatzia da ● Zuzenbide fakultateko katedratikoa ● Oñatiko Soziologia Juridikoaren Naziarteko Institutuaren sortzaileetarikoa



hasi eta hamazazpi urte nituela Espainiako Federazio-ko lehendakariak jolasten ikusi eta beka bat eman zidan Madrilen ikasteko. Afizionatu mailako txapelketa guztiak irabazi nituen eta Mexikon, 1968ko Olinpiadetan, zilarrezko domina lortu nuen. 1969tik 1981era profesional mailan aritu nintzen, espezialitateko ho-berentsuenen artean: Be- goña VIIa, Iturri, e.a. 81ean

■ Pilota jokoa Euskal Herriko altxor kulturala izanik, galtzorian ikusteak bultzatu ninduen Euskadiko Federazioko lehendakaritzara ●

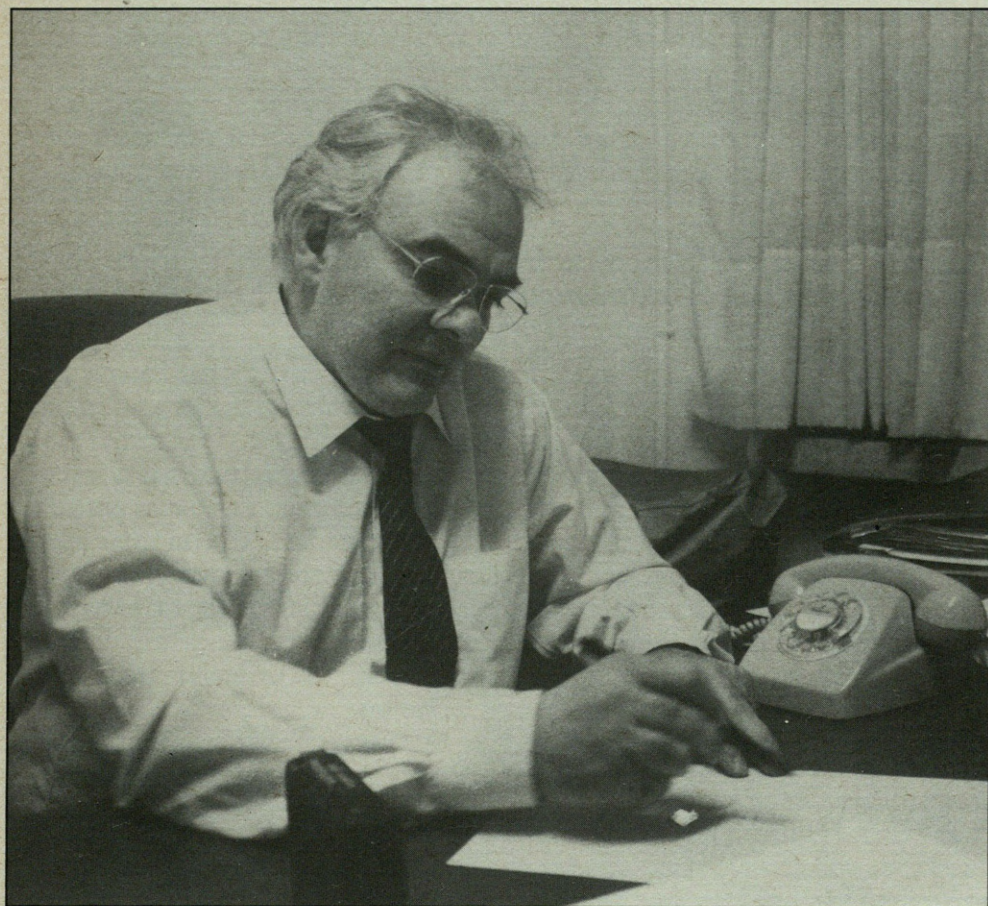
dit. Eta eraman ezina egin zitzaidan utzikieriaz eta —neurri batean— inkons- zientziaz, Euskal Herriko kulturaren altxorretako bat

jokoa, egitura sendorik ga- bea, baztertuta izan da eta testimonial hutsa bihurtu dute. Geurea den kirol hori lehentasuna emateko hartu nuen kargua. Ardanzak esan zidan bezala: «Joko bat bai- no zerbait gehiago dago jo- koan».

A. Zein da, gaur egun, pi- lota jokoaren egoera?

K.C. Baseko pilotaren egungo egoera asko aldatu da orain hogeitabost urte ematen zenarekin. Bapatean sortutako belaunaldiak de- sagertu egin dira gazteak beste kiroletan hasten dire- lako. Kirol horietarako balio ez dutenak bakarrik hurbil- tzen dira pilota jokora. Fe- derazioen arteko Txapelke- ta, Espainiako Opena eta ADOren bidez, Espainiako Federazioak zeharo kontro- latuta du afizionatu maila. Orain arte, sei hilabetez, federazioek zazpina pilotari bildu dituzte. Openean, Fe- derazioa enpresari moduan, selekzio bat egiten da. Eta ADOk selekzio handiagoa burutzen du, beka eta kon- zentrazioen bidez profesio- naltasunerako urratsa eta- gotziz. Hau dela eta, maila profesionalean, bataz beste, hogeitamazazpi urteko me- diara iritsi da. **A.** Zulo bo- rretatik ateratzeko, zein soluzio planteatzen du Eus- kadiko Pilota Federazioa- ren programak?

K.C. Gure programak haustura ekarri du pilotaren mundura. Nik modu misti- koan ulertzen dut pilota jo- koa, erlijioa da niretzat, be-



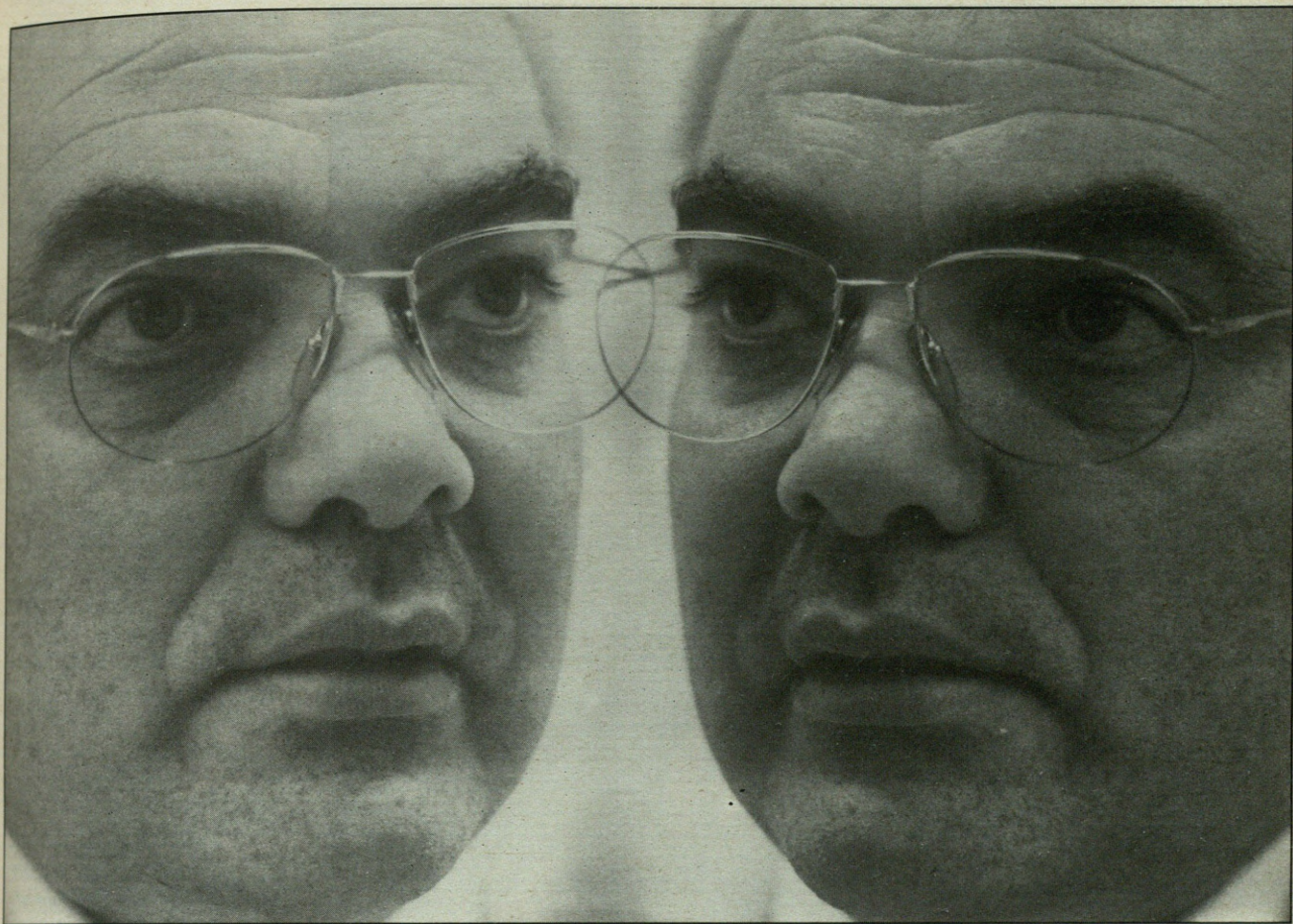
«Euskal kulturaren kontrako kanpoko indarrek hainbat kirol ezarri dute pilota jokoaren parean eta baztertuta gelditzea lortu dute».

lesio larri batek utzi erazi zidan arte, Deportivon, Bal- dan eta Galarretan aritu nin- tzen jolasten.

Euskal Pilota Federazioko kargua hartzera ez ninduen anbizio pertsonalak bultza- tu, gogoak hala aginduta aurkeztu nuen neure kandi- datura; konpromezu hutsez izan zen, euskal pilotaren egoera larriari aurre egiteko.

Pilota jokoa kultur adie- razpena den neurrian axola

galtzorian egotea eta, ho- rrekin batera, euskal kultura bera ere kolokan egotea. Badira kanpo-eragile sen- doak kultur baliabide horiek ahultzen saiatzen direnak euskal mundua ahuldu eraz- teko. Indar horiek hainbat kirol ezarri dute pilota jo- koaren parean —gaur egun akulturazio tresna saskiba- loia da— umeak kontsu- mo-sistema amerikarrera bultzatzeko. Beraz, pilota



regan sinismen handia eta esperantza guztiak ere jarri ditudalako. Gure herriaren sustraia da eta nik Euskal Herrian eta bere kulturen sinesten dut eta pilota kultura horren baliabideetako bat da. Hau zalantzan jar ez daitekeen hastapena da eta, herri baten sustraiak baldintzaturik ez daudenez gero, negoziatziorik onartzen ez duena.

Umeak txikitatik pilota mundura erakartzeko, Ikastolen Elkartarekin batera Ikaspilota proiektua gauzatu genuen, eskolorduetan ia asignatura moduan emana izateko. Eskulanetan ere landuko da, espezialidade ezberdinetako tresnak eza-gutu eta egiten irakasteko. Beraz, kultur ikuspegitik erakusten da pilotaren mundua. Ikastolaz kanpoko udal koordinatzaileez ere baliatuko gara. Neskei ere

hurbildu nahi izan zaie. Urtarrilean Bizkaira zabalduko da.

Afizionatu mailan, Kluben Euskal Liga osatu dugu, eta sei hilabetetan, federazioen

dugu aurrera Zesta Punta, eta ez Munduko Txapelketa hutsala antolatuz eta interes bakarra gehiegizkoa izan den publizitatea egin eta dirua jasotzea izanez.

A. Zein da, orduan, Espainiako Pilota Federazioarekin duzuen arazoa?

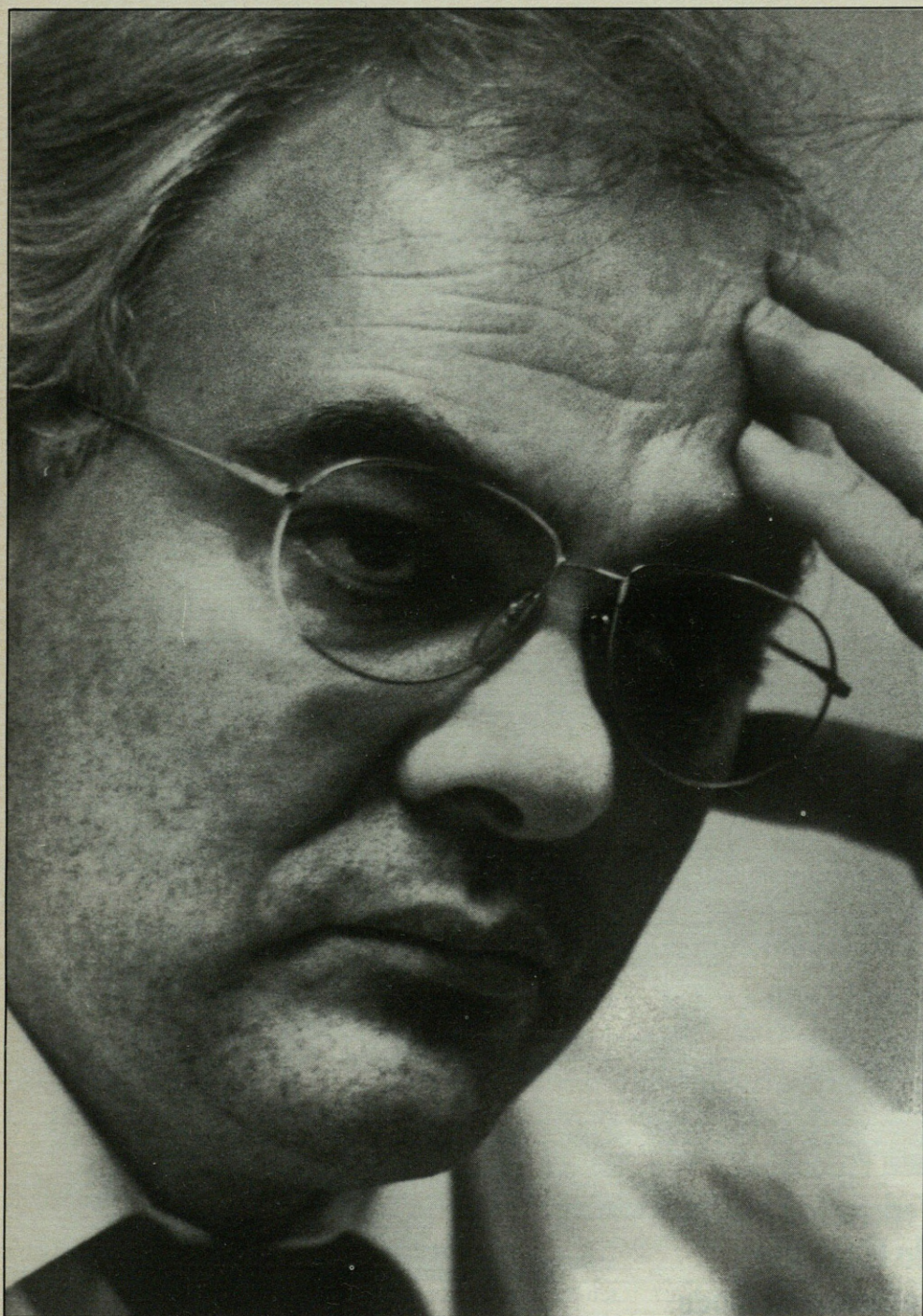
K.C. Euskal Federazioak nortasun handia lortu du. Madrilen argi eta garbi ikusten dute modu librean egin dezakegula lanik, lehendakaritza jaso genuenetik urte t'erdian jarraitu dugun eredu berriaren arabera lortutako emaitzak ikusita. Ez dugu Espainiako Federazioaren beharrik; bera gu gabe ez da ezer. García Angulok Del Lamoren bidea jarraitu besterik ez du egiten.

Euskadiko Federazioa, Nazioarteko Federazioan sartzea exijituko dugu hurrengo urratsean, juridikoki

■ **Espainiako Federazioa beldur da Euskadiko Federazioak modu autonomoan funtzionatzeaz** ●

ordez klubek hartzen dute parte; astebururo, Euskal Herriko hogeitabost pilotalekutan lauhun pilotari aritzen dira jolasten. Espainiako Federazioak egiten zuenarekin alde handia dago. Maila profesionalean, eguneroko lanez atera nahi

«Gure programak pilotaren aurreko egoerarekiko haustura ekarri du eta horrek sortu ditu Espainiako Federazioarekin arazoak».



«Ikaspilota proiektuaren bidez, gure gazteek pilota jokoa berea egitea bilatzen dugu, galtzoriko egoeratik atera dadin».

zilegi delako eta, politikoki eta kirol aldetik ezezik, kulturalki ere eskubidea gurea delako. Zilegitasun osoa du Euskal Herriak (eta gure herria da horretan bakarra), jokoaren sustraia delako. Nazioarteko Federazioak onartu egin beharko du, ez zaio beste aukerarik geldituko. Hori lortzeko estrategia prestatuta dugu dagoneko eta epe laburrean ja-

rriko dugu martxan.

Arazoa (beraiena omen da, ez gurea) zera izan da: egoera berri honen aurrean, Espainiako indarrak —Espainiako Federazioa, Consejo Superior de Deportes, Nazioarteko Federazioa eta beste interes batzu— batu egin dira beren lehentasuna «arriskuan» ikusita, hiru herrialdeetako Lurralde Federazioak akuilu modura gure

aurka jarritz. Ez dut uste gure proiektua bertan behera uzteko gauza izango direnik.

A. 1992an, Barcelonako Olinpiadetan pilota jokoa exhibizio moduan hartuko du parte. Zein iritzi duzu parte hartze horretaz?

K.C. Ez da lehenengo aldia euskal pilotak Olinpiada batean parte hartzen duena. Mende hasieran Parisen ere ikuskizun izan zen eta 1968an Mexikon, baina ez batean ez bestean ez zuen lortu konpetizio-kirola izatea. Ondo iruditzen zait Olinpiadetara joatea, baina alferrikakoa liteke folklo-rearen erakusgarria besterik ez izatea. Kirola da ajola duena, ez poltsikoak diruz betetzea.

A. Zalaparta handia sortu zuen, Eugik ADO utzi eta milioikada handiak aginduta Olinpiaden zain egon beharrean, profesional biburtzeko erabakiak.

K.C. Agoizko pilotariak gaztetatik jokatu du oso modu zuhurrian, adierazpenak egiterakoan eta bere bidea aukeratzekoan. Neri, pertsonalki, oso egokia iruditu zait pauso hori, edozein kiroleko jokalariren helburua ahalik eta goren iristea baita. Afizionatu mailako Munduko Txapelketa eskuratzeko ez du meritu handirik, Euskal Herrian profesionalismoan ari den edonork jipoi handia eman bait diezaioke txapeldun hori. Norberaren balioa goi mailako konpetizioan erakutsi behar da; ziur naiz Eugik maila hori iritsiko duela urte gutxi batzuetan. Bere erabakia eredugarria iruditzen zait ondoren etorriko diren pilotarientzat.

Ritxi Lizartza

Argazkiak: Carlos Villagran

KANPORAKETAK

ANTZUOLA D E B A USURBIL

URRIAK 25, Ostirala
GAUEKO 10etan
«GURASO ELKARTEA» zinemari

URRIAK 27, Igandea
GOIZEKO 11,30etan
«ZUBELTZU» zinemari

URRIAK 31, Osteguna
GAUEKO 10etan
«OIARDO» kiroledegian

ARETXABALETAK

AZAROAK 1, Ostirala
GOIZEKO 11,30etan
«ZARAIA» zinemari

HONDARRIBIA

AZAROAK 3, Igandea
GOIZEKO 11,30etan
ARRANTZALEEN KOFRADIA



ANTOLATZAILEA:



GIPUZKOAKO
BERTSOLARI
ELKARTEA

LAGUNTZAILEAK:



Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputacion Foral de Gipuzkoa

ANTZUOLA, DEBA, USURBIL,
ARETXABALETAK, HONDARRIBIA,
BEASAIN, AZKOITIA, OIARTZUN,
EIBAR, TOLOSA eta ONATIKO Udalak



kutxa
GIPUZKOAKO
URRIAK 2004
ETA GIPUZKOAKO
TXAPELKETA

Katakunbetako saio amateurrak

OHARKABEAN joan egin zaigu. Izango da prozesu hori nik baino modu konszienteagoan bizi izan duenik, baina antzerki amateurra konturatu gabe ia desagertu egin da eske-
natik. Joxemari Karrere (Intxixu-koa izana, bera ere), kazetariz moztortu, eta Debako Goaz taldearekin izandako solasaldiaren berri eman zigun. Berea da, euskarazko antzerki amateurra «*kristauak katakunbetan bezala*» dabilela esaldia. Beldur da Karrere ez ote den gehiegikerian ariko, baina beldur horren parean oasi bakan eta urrunetako eremua azaltzen zaigu. Zuetako nork ikusi du azken urteotan antzerki amateurreko lanik?

Nafarroa Beherean soilik eusten zaio antzerki amateurri gutxieneko bizitasunaz, eta osasun seinale ezeze kalentura hamarreko batzuen adierazle ere bada. Gainerakoan, talde gehienak desagertu egin dira, emanaldiak gutxitu, dirulaguntzarik ez dute, eta herri txikitako zirkuitoak —amateurren gotorlekua antzina— antzezle profesionalek bereganatu dituzte. Antzerki profesionalean, bestetik, eredu elebiduna da nagusi. Motibazio berriak bilatu beharko dituzte asteburuetako antzezleek, inguruak erabat ito baino lehen.

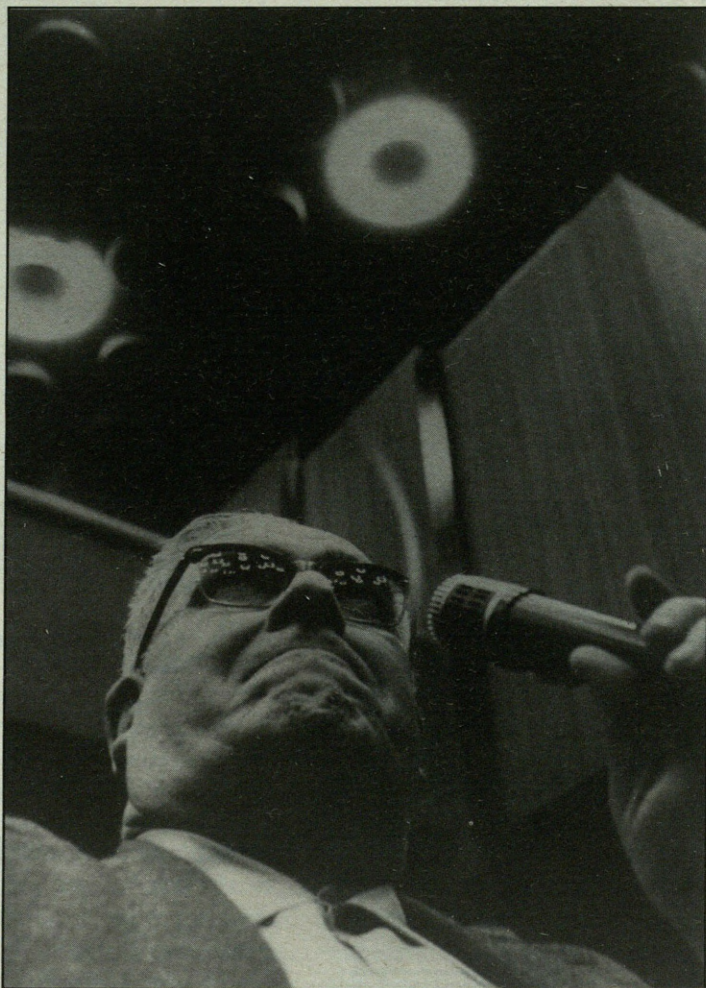
LURDES Iriondorekin batera agertu zen Xabier Lete Urepeleko kantaldian, Xalbadorren omenetan, sentiberatasun berriaz jan-

tzirik. Aurreko liburuko urrats desbideratuak bideratzeko asmotan dugu oraingoan, eta Luzien Etchezaharreta kazetariaren eskutik luze ihardun zuen poetak melankoniaren gainean eta azpian. Aurki kaleratuko duen liburuaren arnasaz zerbait dastatu ahal izan genuen: denboraren iragatea, barkazioa, adeitasuna, bakardadea... aberri poetikoa eraikitzeko beharra. Xabier Lete zaharberritua, euskal poesiaren arinkeriaz kexu direnak asetzeko adinekoa.

«Egunkaria»ko orri bereko beste

aldera jo eta Aitor Arana legazpiarren kezkekin topo egiten dugu. Gazteagoa izaki, pornografia gogorreko ipuin bilduma idazten ari omen da «*emakume bat kaktusarekin, emakume elkarrekin, emakume eta iturgina, nekrofiliak...*». Maisu zaharraren esanak baino asmo askoz prosaikoagoa denik ezin da ukatu.

Dosiak gainezka egin dit egun berean. Ez nago nahikoa ohituta, antzaidatzizko albistegia egunero euskaraz jasotzen. Beste urtebete gehiago beharko dut, gutxienik.



Erdal egunkari batentzat Eizmendi Manterola besterik ez zen «Basarri»-k Euskal Letretako Merezimenduzko Saria jaso du. Indarrean dagoen kazetaritza zaharkituaren sinboloa, makina bat zezen plaza korritu ditu, ez torero bezala, herri kiroletako aurkezle eta kronista bezala baizik. Bertsolaritzaren azken aristokrata, oraindik ere maite ditugu aldia behin egiten dituen agerraldiak, bertsoetan barru denak husten, keinu bidez adierazi nahi duen guztia lagunduz.

EZIN gogotik urrundu nabil, Donostian duela gutxi izandako beldurrezko zinemari buruzko astea. Izenez eta izanaz, ez zuen gauza berririk ekartzen, baina aurkeztutako filmeek eta antolabideak parentesi arteko irizti mordo sortu dituzte zaleen artean. Bata, beldurrezko zinema ez dela uste bezain minoritarioa. Bigarrena, maitasunez eta jakinduriarekin prestatzen direlarik, honelako ekitaldiek zinemarako zaletu berrien ekarria dutela. Eta hirugarrena, agian garrantzitsuenak, ekitaldia antolatu zuen Nosferatu kolektiboa dagoeneko instituzioa bilakatu dela hiriko kulturegintzan.

— Antzerki talde amateur gehienak desagertu egin dira, emanaldiak gutxitu, eta herri txikiak zirkuitoak profesionalek beregantatu dituzte ●

Aste berean, Rudi Barnet-ek Donostiako Zinemaldiaren diru kontuak aurkeztu behar izan zizkion Administrazio Kontseiluari. Izan dira aurreneko salaketa larriak, kontabilitateak huts eta itzal handiegia dituelako, eta baita kritika zorrotzak ere, Zinemaldiak ez duelako donostiarrekin bat egitea lortu. Askoz gehiago ere esan zitezkeen, nola ez, baina beldurrezko zinemaren inguruan bildutako askoren proposamenarekin buka liteke gaurkoa: Zinemaldiaren eraketa Nosferatu eta Udal Kultur Patronatuaren esku utz dezatela, horrelakoak hobe egiten dakitela frogatu dutelako. Ondorioei begiratuta, behintzat, handi-mandiek badute honetaz txikiagoetatik zer ikasi.

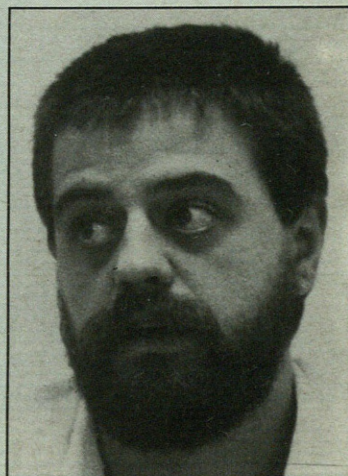
Josu Landa

Hamar urtez euskarari kalte

BADA izan hamaika datu era ezin adierazgarriagorik, HABEren norabidea euskararen aldekoa izan ez dela frogatzeko. Euskara ikasten saiatu den gehiengo ekonomikoki zigortua izan da. Ikasketa prozesua titulu baten eskuratzeari atxikitu zaio erabat. 3.000 miloi luze izanik aurtengo aurrekontuan, lau euskaltegi eta egitura guztiz burokratiko baten sostenguak 1.000 miloi baino gehiago irensten du, hamar aldiz gehiago AEKn ari diren milaka ikasleek jasotzen dutena baino.

UKAEZINA da, halere, hainbat bere(biziko) bizibidea aurkitu duenik. aurreko batean Amatiñok bere neurri antolatutako saioan Martin Etxeberria jaunak zera zioen: kalitatea da dirulaguntzen kopurua erabakitzen duena.

Kalitatea omen da beraz muga eta diferentzia. Zertan datza baina muga hori? Azken 3 ikasturteotan edozein euskaltegitako irakasle berri orori eskatzen zaion titulazioan akaso? Titulazio espezifiko batek prestakuntza ziurta dezake, baina edozein titulazio eskatzeak euskalduntzea arautzeko itotzeko tresna eta AEKren kontrako ihardueraren aitzakia baino ez da izan.



XABIER ALEGRIA

Aurtengo matrikulazio datuak noizko izango dira publikoak? Ez dala gerta azken urteotakoekin bezala: Martin Etxeberriak 87tik honako atzerakada 91an onartu du. Bitartean datuak nahi bezala erabiliz arazoa ez zela aldarrikatu duelarik, inolako lotsarik gabe. Udal euskaltegi berriak irekitzeki utzi dionetik HABEren politikaren emaitzak ezin agerigoak dira: ikastordu eta ikaslegoaren kopuruaren jetsiera. Eta eskerrak, arazoa pixkat estaltzearen, administrazio langilegoaren euskalduntzea beraren esku daukana, ikasle zein ordu horiek estadistikan erabat mesedegarriak baitira.

IKUSGARRIA aurtengo ikastolen egunetakoa. Bergararik Atarrabiara alde ederra. Aurrekoan, hauteskunde bezperan suertatu zen eta, argazki jendetsua Gipuzkoan, euri zaparrada tartean izanik ere. Aurtengoan berriz hainbat agertu ere ez. Buesak berak agindurik ala sakonago aldaketarik datorrenean iragarkia?

Ez da makalagoa izan Alliren eskutik datorkiguna. Euskararen aurkako jarrerarik bortitzena ordezkatzeko lukeen lehendakaria Atarrabian, aurreko lau urtetan Urralburuk eman ez zuen urratsik gauzaturik. Nafarroan ere aldaketarik etorriko denaren seinale ala estetikaren balioaz oharturik, politiko azkar baten jokaldi hutsa?



Irrati formula, uhinetan nagusi

Frekuentzia modulatuan iharduten duen irrati formula, irrati emisoreen munduan nagusi bilakatzen ari da piskanaka. Azken aldian, entzule kopurua handitzeko egokia den bide hau, irrati pribatu nahiz publikoak hartzen ari dira.

AZKEN urteotan irrati formula ari da, piskanaka, irrati emisoreen mundua bereganatzen. Frekuentzia modulatuan aritzen diren irrati formulak entzule

gehiago lortzeko bide egoki bilakatzen dira. Hauetan, musika da nagusi. Kuinaz jositako programaketa honetan, lokutoreek, kankak aurkezteko, zer eguraldi

egiten duen eta zer ordu den esateko besterik ez dute hitz egiten. Jendearentzat, beste zerbait egiten ari den bitartean entzuteko aproposa.

Ser katea da formula erabiltzen duten irratiaren aintzindaria. Orain urte batzuk sortu zuen Ser kateak '40 Principales'. Euskal Herrian, Radio Bilbao izenez, 1966 urtean hasi ziren emititzen.

'40 Principales', 8tik 25 urtera bitarteko entzulegoari zuzentzen zaio. «Musikan espezializatu ginen,

gazte jendeari gustatzen zaion musikan», komentatzen digu Carlos Arco-k.

Disketxeen eragina

Astelehenero, Bilboko Ser kateko disc-jockey guztiak biltzen dira iristen zaizkien disko berri guztiak entzuteko eta zein jarri ala zein ez, eta kanteak izango duten maiztasuna erabakitzeko.

Madrilan, asteartero gau-

Edurne Ormazabal, Euskadi Gaztea irratiko arduraduna

«Argi dago diskoaren industria disketxeen esanetara dagoela»

ARGIA. Nola aukeratzuten dituzue kantak, eta izango duten maiztasuna?

E. ORMAZABAL.

Alde batetik, disketxeetatik promozio diskoak iristen zaizkigu eta, bestetik, guk lortzen ditugu inportazioaren bidez, Ingalaterra eta Estatu Batuetatik gehien bat. Estatu Batuetako konpainia batek astero bidaltzen dizkigu hango disko berriak. Gero, Euskadi Gaztean gauden jendea Donostian eta Bilbon biltzen gara astero zerrenda osatuko duten diskoak aukeratzeko eta bakoitzak izango duen maiztasuna erabakitzeke.

A. Nola egiten duzue zerrenda?

E.O. Zerrendan ez dago lehenengo eta azken posturik. Lau sail daude. eta sail bakoitzak maiztasun desberdina izaten du. Horretaz gain, 'Top Gaztea' izeneko zerrenda bat dago, entzuleek egindakoa. Berriak proposatzen dizkigute entzun nahi dituzten diskoak. Diskoek izan dituzten botoen arabera egiten da sailkapena. Baina zerrenda hau ez da kontuan hartzen programaketa egiteko orduan.

A. Musika aukeratzeko garaian ez duzue disketxeen presiorik izaten?

E.O. Disketxeen eragina hasieratik dago, disketxeek aukeratzen bait dute zein disko kaleratu eta zein ez. Gure kasuan, interesatzen zaizkien diskoak bidaltzen dizkigute, eta askotan, eskatu behar izaten dizkiegu. Argi dago diskoaren industria disketxeen esanetara dagoela. Nik, ordea, ez dut presio zuzenik izan. Esaten dizute zer disko jartzea interesatzen zaion baina gero zuk nahi duzuna egiten duzu. Guk, gure gustoen eta gure entzulegoaren arabera aukeratzen dugu jartzen dugun musika. Nik ez dakit '40 Principales' edo beste



emisorek nola egiten duten. Beti esaten da diru trukeak egoten direla baina nik ez dakit hori egia den ala ez. Behar bada egia izango da baina argi dago Madrileko disketxe bati ez zaiola horrenbeste axola Euskadi Gaztea '40 Principales' bezala.

za bera egiten dute eta '40 Principales'en berrogei diskoen zerrenda osatu eta erabakitzen dute zein egongo den lehen postuan. Antolatuko dituzten kontzertuak eta burutuko dituzten kanpainak ere, Estatu espainiarreko probintziako lokutoreek parte hartzen duten Madrileko bilera nagusi honetan erabakitzen dituzte. «Gero, probintzian, '40 Principales' zerrendatik kanpo eta gure erizpidez aukeratutako disko berriak ere jartzen ditugu. Egunean jartzen ditugun diskoen erdiak zerrenda ofizialekoak dira eta beste erdiak guk aukeratutakoak».

Zerrenda egiteko garaian disketxeen eraginik ez dutela dio Arcok. «Baina giza barreman guztietan izaten den bezala, eragina bada go. Konpainien interesak,

musika egiten duten eta musika saldu nahi duten neurrian, komunikabideen interesekin bat datoz. Musika jartzen dugun komunikabide guztiek, musika fabrikatzen duten industriekin bat gatoz batzuetan». Horrela, irratiek gustokoen dituzten disko batzuk daude eta, baldintza berdinetan, produktu bat bestea baino hobe saltzen duten konpainiak daudela aipatzen digu. «Erlazio komertziala besterik ez da. Diskoak bidaltzen dizkigute eta, gero, guk aukeratzen ditugu jarriko ditugunak. Gerta daiteke guk erabakitzea disko bat jartzea, eta gero, diskoa argitaratu duen konpainiak hau ikusita, publizitate kanpaina egitea, disko kaleratuko dela eta gure irratian entzungo dela iragarri —elkar la-



Hontza
LIBURUDENDA

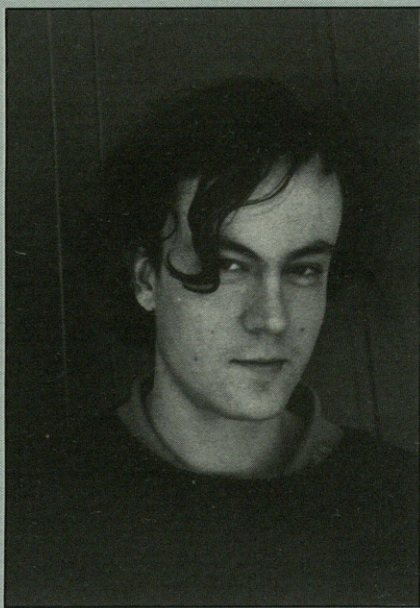
Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Bihar eguzkia, irrati formula eta eguraldi ona

URRUTI gelditzen dira dagoeneko irrati nobela handien urteak, non Orson Welles-ek uhinen irudimena kilikatzen zuen estraterrestreen gezurrezko eraso baten bidez, hiri oso bat mobilizatu arte; lokutoreek, lege lurtarrak isekatzeko asmoz, itsasotik britaniar irletarantz emititzeko beren emisoreak itsasuntzietan muntatzen zituzten garaiak. Orduz geroztik sor-

tu zen lizentzia gabeko edozein irratiari deitzeko erabiltzen den 'pirata' hitza. Gaur egun, irratiari, fenomeno bakarraz hitz egin daiteke: irrati formulaz. Programaketa mota hau da munduan, Euskal Herria barne, harriera onena daukana. Merkatu ekonomia baten barnean duen bere kostu eskasarengatik (lokutore gutxi, diskoak soilik...), eta entzulegoak eman dion errentagarritasun handiarengatik. Guzti honek, erraztu du bere garapena, dialaren zati handia bereganatu arte.

Denoiz gustatuko litzai-guke irrati zabalagoa eta irudikorragoa. Baina arazoa ez da hau. Irrati formula, musikarekin bakarrik, albisterik gabe, kuina mordoarekin, eta lokutore guztien ahots berbera eta beren aurkezpen despersonalizatuarekin, gure aisia tartetean ez pentsatzeko dagoen joeraren ondorioa da. Hau da, arinena eta



errazana, *lighta* dena, eta lan egitera edo etxera iristeko musikarekin bakarrik eta 'ahots' bat atzetik'en soinuaz lanaz ahaztutzeko. Urdaiazpiko ogitartekoa, Metallica edo Modestia Aparte-rekin jatea berdin izatea, eta eguraldiaz, kalean dagoen tenperatura eta hezetasun erlatiboaz jabetzeko lan-tegian usteltzen ari garen bitartean. Orduan, errua denok daukagu edo inork ez. Orain dela urte batzuk publikoari interesatzen zitzaizkion gaien inkesta bat argitaratu zen. Bertan, gaurko eta biharko eguraldia ziren jendearentzat gai interesgarrienak, eta gutxien interesatzen zitzaizkien nazioarteko politikako arazo nagusiak ziren.

Irrati imaginatiborako, kaxotxan artean, entzulego bat dago, beste bat espektakulu irrati lehiaketarako, beste bat irrati informatiborako, beste bat kiroleko irratiarako eta bes-

te zabalago bat irrati formularako. Edo, hobe esanda, eremu horietan banatzen da, momentuen arabera, entzulego potentziala. Irrati formula berez ez da txarra. Jamaikako *toaster* ak irratiari mirariak egiten zituzten. «Do the right thing» filmean hasieran agertzen den disc-jockey-ak garbi adierazten du ohetik behar den bezala nola jeiki erazi behar den jendea. Are gehiago, kalita-

teko musika igortzeko edo hizkuntza baten erabilpena bultzatzeko bide onena da.

Musika eta kanten aurkezpenak bakarrik nahi dituen jendeak, emisoreetan kalitate kontrola egiteko badu zer esanik. Beren ahotsak pertsonalizatu daitezkeen, maila musikala hobetzeko eta, zenbait kasutan, gu memeloak izango bagina bezala ez hitz egiteko (agian memeloak izango gara?). Irrati formula eta beste irratiak formulen mailak duinagoak izateko. Baliabideen falta edo izatearen erosokeria irudimenarekin gaintitzeko. Argi dagoena da, Ama Rosa, 70etako irrati nobelako protagonista nagusia, 90etako irrati biziko balitz, gosez hilgo litzatekeela edo etengabe diskoak 'pintxatzen' egongo litzatekeela.

SERGIO G. CRUZADO

Egin Irrati-ko lokutorea

guntzak direla aipatzen digu—, baina ez da, garai batean esaten zen bezala eta dagoeneko inork sinesten ez duena, disko bat baini bat aldiz jartzearengatik diru kopuru bat ordaintzen digutela. Diskoaren

Irratientzat oso garrantzitsua da entzulego ikerketetan, gustokoen diren emisoreen artean agertzea ●

industriak, egun, publikitateak komunikabideak baldintzatzen dituzten neurrian baldintzatzen gaitu.

QRS emisore musikala, bestalde, otsailean jarri zen martxan. COPE kateak sortu du Bizkaian bakarrik entzun daitekeen irrati hau. QRS ez dute zerrendarik erabiltzen eta programaketaren bi heren aktualitateak osatzen du eta beste herena arrakasta izan duten disko zaharrek. Astero biltzen dira ere QRSko arduradun musikalek, disko berriak entzuteko nahiz astean jarriko direnak erabakitzeko, «kalitatezko musika jartzen saiatzen gara eta hau dela eta, musika estilo batzuk alde batera utzi behar izaten ditugu», esaten digu Koldo Campo-k. «Askotan, disketeen helburu nagusi direnak alde batera uzten ditugu guk aukeratu dugun musikaren barnean sartzen ez direlako».

Orain bost urte sortu zen Nerviñ Irratia (Frecuencia Modulada Nerviñ S.A.). Bizkaian bakarrik entzun daiteke eta, gaur egun, en-



Euskadi Gaztea, iaz jarri zen martxan eta urtebete ondoren 70.000 entzule lortu ditu.

tzule ikerketen arabera, Bizkaiko emisoreen artean entzule gehien duten hiruen artean dago. «Musika, entzuleen deien arabera jartzen dugu. Irratiek gero eta espezialduagoak izan behar dute. Emisore ba-

koitzak zerbait desberdina eskaini behar du, eta ez besteez egiten dutena egin», esaten digu Enrique Campos bertako zuzendaria.

Araban entzun daitekeen Gorbea Irratia, Nervion

Irratiarekin aritzen da elkar lanean. Bien filosofia eta irrati formula antolatzeak era berdina dira.

Euskadi Gaztea, iazko martxoan sortu zuen Euskal Irrati Telebista enpresak. Formularen bidea jarraitzen

du eta urtebete ondoren 70.000 entzule lortu ditu.

Hego Euskal Herrian ere Madriletik egiten den Radio Nacional de España-rena den Radio 3 ere entzun daiteke. Radio 3-ek, formularen bidea, beste irratiaren kompetentziari aurre egiteko hartu zuen duela urte bat baino gutxiago. Entzule gehiago lortzearen egin duen aldaketa honen bidez, orain, entzuteko errazagoa eta zabalagoa den musika jorratzen du. «Baina ez obizko formularen parametroak jarraituz, 40 Prin-

Irratietan, gero eta gutxiagoak izaten dira programaketa ezberdinak entzuteko aukerak ●

cipales' kasu. Kalitate hobea duen musika jartzen dugu, zer jarri behar dugun esaten eta horretarako ordaintzen digun inor izan gabe. Hau da, irrati formula baina atzetik inongo presiorik izan gabe», komentatzen digute. Zerrenda, salmenten arabera egiten da eta Estatu espainiarrean gehien saltzen duten diskoak osatzen dute.

Irrati pribatu nahiz publikoak bide bera jarraitzen ari dira azken aldia eta, ondorioz, programaketa desberdinak entzuteko aukerak gero eta gutxiago dira. Irratientzat oso garrantzitsua bait da, inkestetan, gustokoen diren emisoren artean agertzea.

Joxi Goikoetxea

Durangoko Liburu Azokarako literatur aldizkari berria kalean

«Mazantini», euskalkiak eta kalitatea literaturaren eragingarri

Literatur esparrua osatzera dator aldizkari berria. Bihilabetekaria izateko asmo sendoa agertu dute bere bultzatzaileek, eta 0. zenbakia aurki izango dugu kalean. 32 orrialdetan kalitatezko produktua eskaintzeaz batera, idazleen askatasuna, Iparraldekoekin harremanak sendotu eta Nafarroak euskal munduaren literatur produkzioa zabaldu eta eragin dezakeela ere frogatu nahi dute.

ZAILA egiten zaigu kaleratu baino lehen izango den aldizkari baten berri ematea. Areago erabat berria izango denean eta lehen 0. zenbaki honetan egitura bera ere erabat zehaztuta ez dagoenean. Hala ere, asmo eta ideia interesgarriak topatu ditugu antolaketa lanetan dabilzan Txema Aranaz eta Eduardo Gil Bera-ren aldetik eta baita kolaboratzaileen aldetik ere. Denek nabarmendu digute aldizkaria kaleratu artean hainbat zehaztapen emateko duten zailtasuna, eta oraingoan aterako denaz gainera bihilabetekaria izan asmo duenak zer eskaini eta eman behar lukeenari buruz aritu gara gehienbat, nola-baiteko ale experimental

honetatik aurrera ere norainoko produktua topatu ahal izango dugun perfilatzeko asmoz. Eta ezin uka, euskal kultur munduaren barruan Nafarroatik egindako aha-lerin honek eraginik, zeresan ugari eman dezakeen proiektua ere bil litekeela bere inguruan. Guzti honetaz bertako hainbat partaide mintzatu zaizkigu.

Aldizkariaren sortzaileak Pamielaren ingurukoak izanik, Eduardo Gil Bera idazle nafarra izan dugu

solaskideetarikoa. Berak agertzen digunez, aldizkariaren izaeraz mintzatzerakoan, «*hutsune bat betetzera heldu gara, eta honekin batera aldizkari on bat egitea dugu helburu nagusia; noski, talde bat gara eta oraindik 0. zenbakiaren ondoren ikusiko dugu norainoko helburu finkorik ezarri abalko dugun*». Izan ere, koordinatzaile lanetan diharduen Gil Bera gehitzen digunez, «*ale bakoi-*

tzak, edukiaren aldetik ere izanen du bere izaera propioa, eta horrela ez dugu printzipioz atal guztiz finkorik markatu nahi izan.

Aldizkari ongi zaindua

Aldizkari ona egiteari dagokionez, bestalde, erabili dituzten erizpideei buruz ezin oraingoz gauza handirik esan. Batetik, talde lanean funtzionamendua eman beharko bait du dituzten aleen edukia zein gaitzeraketa aldetik bere fruitua, eta bestetik, erizpide horiek minimoki finkatu artean, Gilen esanetan, «*agian guretzako ona dena ez bait da beste inorentzat horrela, eta horrekin ez dugu deus ere erran nahi azken batean, lagun batzuen eta beren gustuen arabera zehaztuko bait dugu guzti hori*». Edozein modutara ere, gai asko jarrazteko asmoa dute, eta beste hainbat atalen artean.

■ «Hutsune bat betetzera heldu gara, eta aldizkari on bat egitea dugu helburu nagusia» ●

EDUARDO GIL BERA

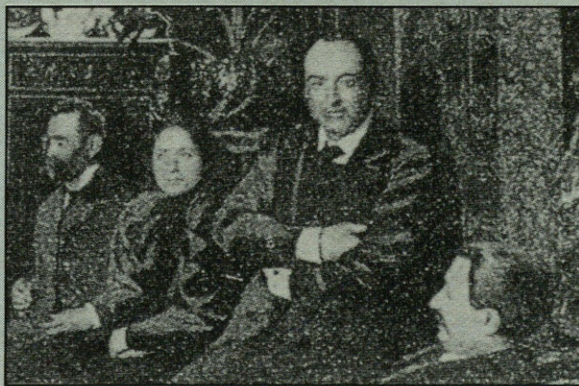
estetikari ere berebiziko garrantzia emango diote. Txema Aranaz eta Eduardo Gilek baieztatu digutenez, muntaketa aldetik ongi zaindua aterako dute.

Berrikuntza aldetik, agian nabaria, sekula euskaraz zein erdaraz agertu ez den argitaragaberik ere sartzeko asmoa da. Lehenengo aldiz euskaratua agertuko den honetaz gain ere, elkar hizketaren batek ere hartuko du toki nagusia, eta lehen 0. zenbaki honetarako berriki Eusko Jaurlaritzaren Euskal Letretako Merezimendu saria jaso berri duen eta bertsolari, kazetari zein idazle ezaguna den Iñaki Eizmendi «Basarri-ri eskaini diote, Patziku Perurenak egina.

Gerora begirako proiektuaz zerbait gehiago zehaztu nahi izatekotan, beraz, idazleen askatasunaren araberako produktua izango dela esan dezakegu, eta idazleen lurraldetasunari erreparatuz gero, ia herrial-

de eta eskualde guztieta-koak topa ditzakegu, nagusiki nafarrak eta iparraldekoak, eta baita bizkaitarrak ere. Honek, ezinbestean, hizkuntza aldetik be-

rezitasun nabarmena emango dio beste hainbaten aldean, idazle bakoitzak berak hautatzen duen euskalkian idatzi ahal izango bait du, tokian tokiko eus-



Mazantini Egia, Luis

ELGOIBARREN (Gipuzkoa) jaioa, 1856ko urriaren 10ean. Zezenketari emana bizi izan zen, toreatzaile, heziketa finekoa. Horretan 20 urtez aritu ondoren, toreatzaile ofizioa utzi eta gero politikan ere aritu zen, eta Madrileko udaletxeko zinegotzi liberala hautatu zuten. Guadalajarako gobernari zibila kargua ere bete zuen. 1926ko apirilaren 24an hil zen.

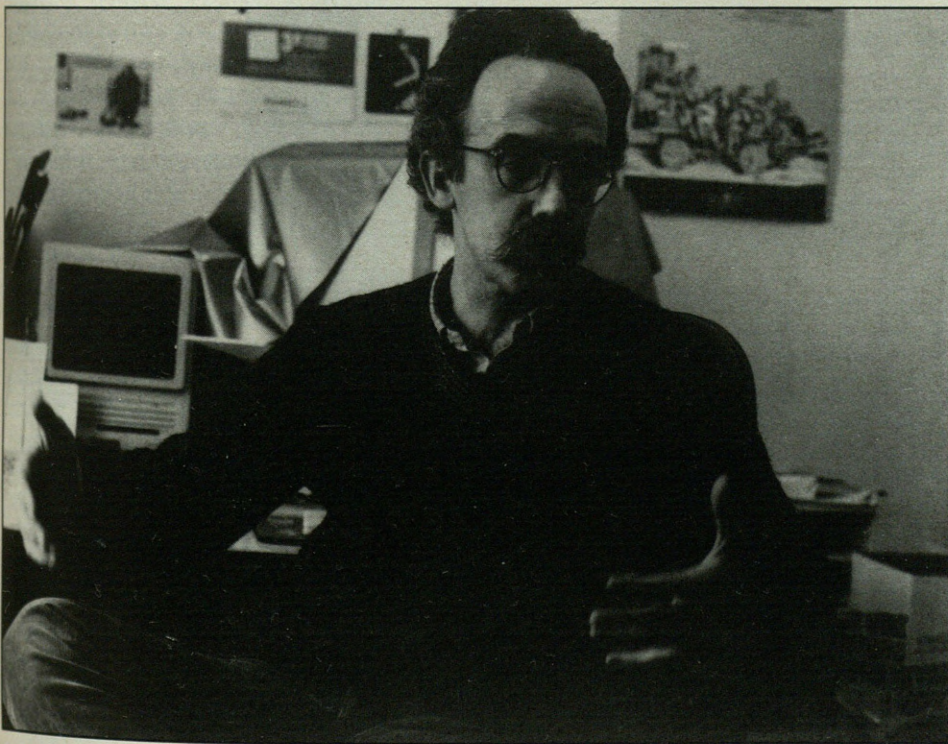
kara bait da indartu nahi dutena. Patziku Perurenak dioskunez, «euskaldun garen gisan segitu behar dugu, euskara benetan salbatu nahi badugu; beste modu bateko euskara batua estimatuko nuke, ia galduta dauden errejistro marjinal horiek berreskuratuko bagenitu, eta gipuzkera batu horretaz gain gebiago badaudela ere erakutsi behar dugu».

Bertako partaidea den Aingeru Epaltzak ere, beste hainbat gauzaren artean, aldizkariaren alderdi zabala nabarmendu digu. Idazle berrientzat hainbat lan argitaratzeko bidea emateaz gain, bere hitzetan, «ezeren gainetik seriotasuna eskatuko nioke aldizkari berriari, bai produktu aldetik nola aldizkatasunari dagokionez ere». Hala ere, oraingoz, esan liteke gehien batean lagun talde hori osatzen dutenei begira egina izango dela, nahiz eta aurretik beste posibilitateak ere eskaini ahal izango dituen. Honen harian ere, hizkuntza aldetikako tratamenduari dagokionez, Txe-

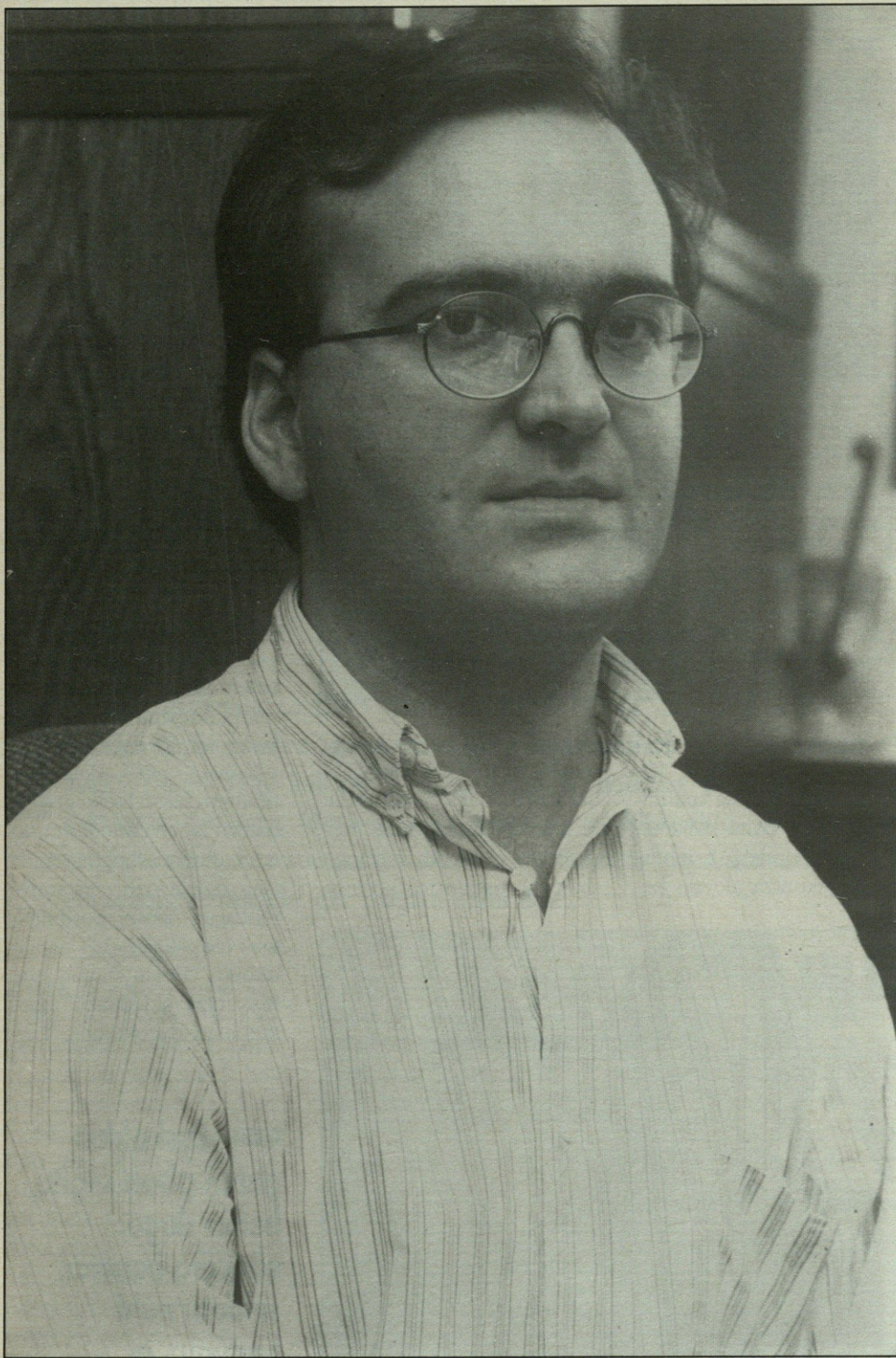
■ «Euskaldun garen gisan segitu behar dugu, euskara benetan salbatu nahi badugu» ●

PATZIKU PERURENA

ma Aranazen esanetan, «guretzako euskara batua-ren kontzepzioa, agian, alderdi literarioago eta ez horrenbeste soziologikoki jorratu nahi dugu», eta Jesus Etxezarraga idazle biz-



Txema Aranazen iritziz, produktu zaindua eskaintzea beharrezkoa ikusten du.



Aingeru Epaltzaren
hitzetan, aldizkatasuna
seriotasunez hartzea
derrigorrezkoa da.
(Argazkia: Joxe)

kaitarrak ere antzekorik agertu digu; *«kostatazio bat da gaur egungo euskal letren munduan idazle nafar zein bizkaitarrak nolabaiteko automarjinazio batean bizi direla, eta baita Iparraldekoak ere; hori hala da. Horretatik ateratzen lagundu behar digu*

euskal letren mundua, bere onerako bait da, eta gura in suertatu zen adiskidetasunari bidea ematea litzateke aldizkaria burutzea».

Aipatutakoez gain, besteak beste, Aurelia Arkotxa behenafartarra eta Andolin Eguzkitza eta Txema Larrea

bizkaitarrak ere topatu ahal izango ditugu «Mazantini» aldizkari berrian. Txema Larrearen iritziz, *«asmoak asmo, garrantzitsuena euskal letretan oihartzuna lortzea litzateke. Aldizkariaren funtzionaltasunaren oinarrian lor lezakeen oihartzuna jarriko nuke, eta honetan federik ez badut ere, esperantza ere ez dut oraindik galdu».*

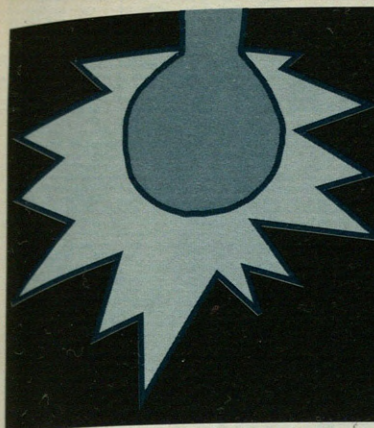
«Garrantzitsuena euskal letretan oihartzuna lortzea litzateke»

TXEMA LARREA

Azken batean, literaturaren zein hizkuntzaren beste ulerkerak berri bati ekiteko ahalegina litzateke «Mazantini»-k aurrean duen erronka nagusia. *«Zentzu zabalean ulerturik, jatorritik gehiena hartuko lukeena, bati edukia, pentsamentua eta gai aukeraketa aldetik, klasiko gehiago sartuz adibidez»*, Perurenak dioskunez.

Literatur zein euskal letretan erreferentzi berriak edozein modutara ere aberasgarri bilaka daitezke, eta Nafarroatik burututako honek, kalitateari muzin egin gabe, adiskidetasun harreman bat izateaz gain euskal letren eragingarri ere izan behar luke, eta sor leitezkeen idazle berrientzako biltoki ere bihurtu liteke. Hau dena eta gehiago ere jakin-go al du aldizkari berriak Mazantini zenaren moduan behar bezala toreatzen?

Patxi Sarriegi

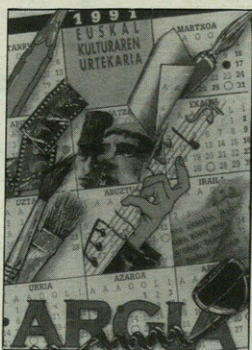


ARGIA

EGUNA 91

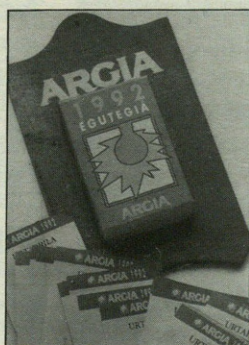
AZAROAK 24

Gure mahaietan aurkituko dituzuen eskaintza bereziak:



URTEKARIA 91

- Diseinu berria
- Agenda gaurkotua eta osatuagoa
- Mahai inguru interesgarriak



EGUTEGIA 1992

- Takoan joango da
- Santutegi, ilargi, eguzkiaren datoak, txistek, errezetak, eta bestez hornituta
- Erosle bakoitzari, egutegia zintzilikatzeko taulatxoak oprituko zaio

HARPIDEDUNEK URTEKARIA MERKEAGO ETA ETXEAN

(Urtekariaren harpidedun ere izan nahi dut)

IZEN-DEITURAK

TEL

HELBIDEA

HERRIALDEA K.P.

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

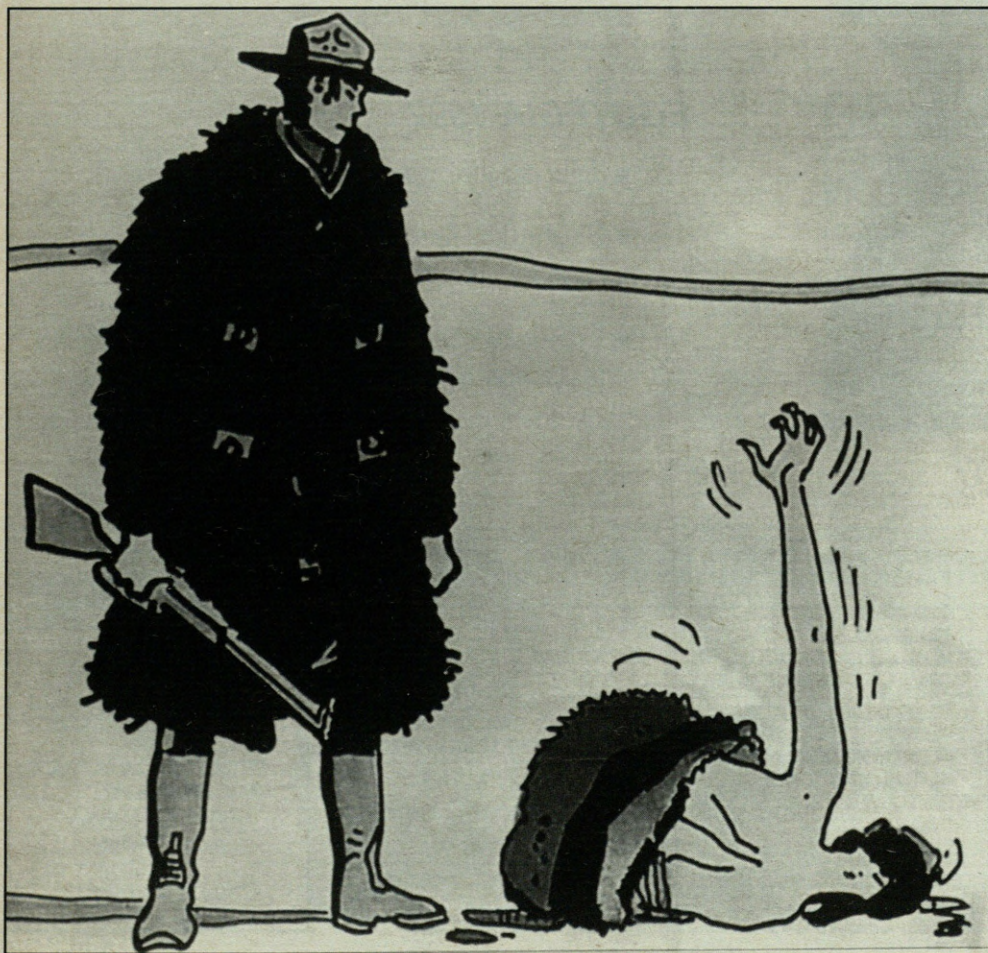
KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA
9.750 pezeta
IPAR EUSKAL HERRIA
640 libera
ESTATU ESPAINIARRA
9.750 pezeta
BESTE ATZERRIAK
12.800 pezeta
AIREZ
20.200 pezeta

Hugo Pratt-en istorioetatik ateratako lehen filmea: Jesuit Joe

Corto Maltese da dudarik gabe, Hugo Prattek sorturiko pertsonaiarik unibertsalena, baina pantailetara pasatzerakoan Jesuit Joek hartu dio aurrea. Inoiz komikitik zinerako pasatze horrekiko mesfidantzak agertu arren, azkenean baimena eta laguntza osoa eskeini dio marrazkigile italiarrak Olivier Auster zuzendariari eta filmea laster estreinatzekotan dago.



MESTIZUA da Jesuit Joe, eroa diote batzuek, fi-
nean desberdina, besterik
ez. Mende hasiera da, Kana-
da, eta kasaka gorriek 160
akretako lursaila eskuratzen
dute zerbitzuan hiru urte
pasa ondoren; polizia-talde
horretan onartua izateko
gaztea izan beharra dago.
gizonezkoa, osasuntsua,
indartsua, tratu onekoa eta
gainera zaldiz ibiltzen jakin
behar da. Jesuit Joek ere
gustokoak ditu uniforme
gorriak baina, lege kontutuan
berak ezartzen du berea.
Elurretan galduriko txabola
batean arreba aurkitzen du.
puta da, bezeroaren zai da-
go, gehiegi Jesuit Joerentzat.
Bertan daudenak garbitu eta
gorpuak erre egiten ditu.
halakoa da J. Joeren legea.

Txikitandik mundu za-
balean ibilia, kultura eta he-
rrialde ugari ezagutu ditu
bztizan zehar Hugo Prattek.
Venezian jaio eta handik
Etiopia, Buenos Aires, Lon-
dres, Lisboa, Bahia, Ama-
zonian, Sevilla, Irlanda...
bukaezina litzateke bizitoki
guztien zerrenda egitea. Ez
da beharrezkoa gainera,
komikietan isladatzen bait
ditu Prattek ezagututako
herrien oroimen eta fanta-
siak.

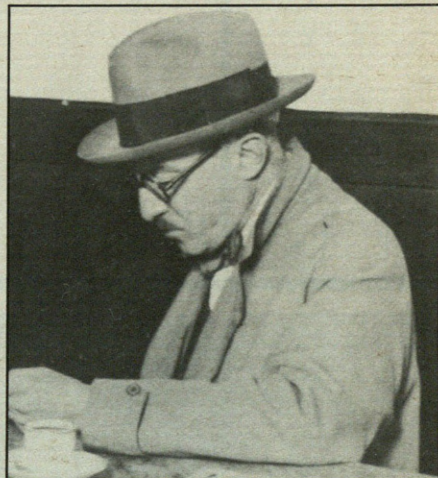


Lehen esperientzia honek zer ematen duen ikusirik agian italiarraren pertsonaia gehiago ikusi ahal izango ditugu pantailetan, batek jakin. Nolanahi ere honetarako behintzat laguntza osoa eskeini du komikigileak eta berak eginga da filmeko story-board. Ikusmina pizteko zirriborroak eta irudiak, hurrengoan fotogramak.

J.M. Heritz

Belgika, Portugaleko kulturaren erakustokia

Aurtengoan Portugal aukeratu du Europalia Fundazioak bi urtero antolatzen dituen erakusketa multzorako. Pinturatik zientziaraino, eguneroko bizitzatik pasatuz, era guztietako erakusketak antolatu dituzte Belgika osoan zehar. Ekintza honen bitartez herrialde bat, bertako



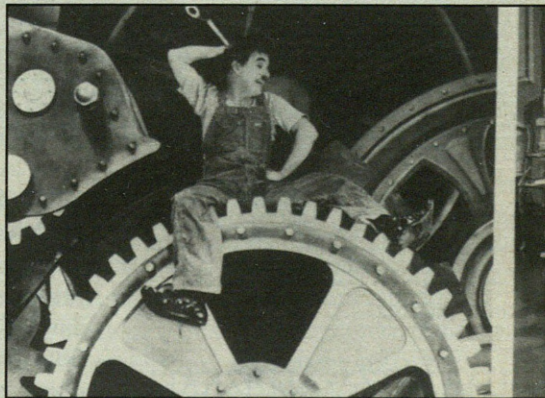
jendea eta bertako kultura ezagutzeko aukera eskeintzen du Europaliak hiri desberdinetan antolaturiko ekintzen bitartez. Aurtengoan azpimarkatzekoak dira «Barrokoaren garaipena» izeneko arte erakusketa eta argazkian agertzen den Fernando Pessoa-ren inguruan antolaturikoa.

Txilen hil dute «Quilapayun»eko kantaria

Juan Fernando Oddó Parraquez, Willy Oddó, «Quilapayun» musika taldeko kantaria hil zuten azaroaren 7an Santiago hirian, labankadaz. Oddó eta bere taldekideek garai oso bat markatu dute Txileko musikagintzan, «Cantata Santa Maria de Iquique», «Zamba del Riego» eta guztiz ezagunak diren beste hainbat kantekin. Txileko estatu kolpea gertatu zenean European ziren «Quilapayun»ekoak bira egiten eta, alderdi komunisteko kideak izanik, herbestean eman zituzten ondorengo hainbat urte. Azken urteotan Santiago Udaleko kultur-aholkularitza lanetan ziharduen W. Oddó.

Datozen hilabeteetarako filmak

Errodaiak hasi ez badira ere interesgarri izan daitezkeen hainbat filme iragarri dituzte egunotan. Richard Attenbrough Charles Chaplin-en bizitzari buruzko lana errodatzen hastekoa



da, oztopo ugari gainditu ondoren. Frantzia aldetik bi berri, bata Luc Besson-ena, zezenaren begietatik ikusitako korrida; eta bestea Louis Malle-rena, Josephine Hart-en nobela batean oinarritua, gainera Jeremy Irons izango omen da aktore nagusia. Eta aktoreekin segituz Harrison Ford-ek «Patriot Games» izeneko hiru espioitza-filme egingo ditu Alec Baldwin-en ordez.

T E I L A K



■ ANDRA MARI-REN AZKEN DISKOA LASTER KALEAN

ERRENTERIAKO Andra Mari Abesbatzak, bere zilarrezko eztaiak ospatzeko antolatu duen egitarauaren barne, Errenteriako Kaputxionen elizan izango den zenbait kontzertu antolatu du abenduaren 13ra bitarte. Egun honetan aurkeztuko da «Oi Betleen», Andra Mariren azken diskoa, Euskadiko Orkestra Sinfonikoarekin grabatu duena. Azaroaren 13an, bestalde, «Errenteriako musikaren historia» liburua aurkeztu zen eta azaroaren 18tik aurrera, erakusketa bat izango da Errenterian, bertan, abesbatzaren historia agertuko da liburu, disko eta argazkiren bitartez.

■ «HAR HITZA» ALDIZKARI BERRIA KALEAN

ABENDUAREN 6an kaleratuko da «Har Hitza», Ipar Euskal Herriko aldizkari berriaren lehen alea. Aldizkaria-

ren bultzatzaileak Ipar Euskal Herriko ezker abertzalea nahiz Patxa eta Oldartzen taldeak dira. «Har Hitza» aste-karia izango da naina oraingoz hamabostean behin plazaratuko da.

■ KANDELA-K BERE LEHEN LANA ESTREINATU ZUEN

SORTU berria den Kandela produktorak, «Nadira eta Kristalezko bola» antzezlan euskara hutsean estreinatu zuen joan den astean Tolosan. Itziar Zubizarreta eta Sandra Diaz de Mendibilen artean idatzi eta zuzendu dute ipuin tradizioaletan oinarritzen den obra hau. Lau aktorek parte hartu dute antzerkirako idatzitako haden ipuin honetan eta Iñaki Salvadorrek egin du, doinu arabiar tradizioaletan oinarrituta, musika. Kandela produktora, masa komunikabideetako proiektu artistikoak bideratzeko sortu da. Bere asmoa, haurren munduari begira, kalitatezko antzerkia eskaintzea da.

E R R A N A K E R R A N

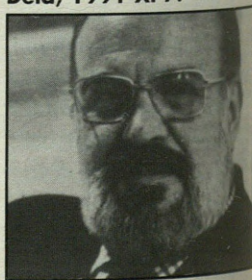


«Profesionalak arazoak badituzte, gure kasuan larriagotu egiten dira. Herrietako antzerki azpiegitura falta, dirulaguntzen eskasia, autoreen falta, euskararen egoera... Arazo berdinak ditugu, baina inoiz ez da aipatzen guk afizionatu mailan lan egiten dugula, hortaz, arazo guzti boriei aurre egiteko zailtasun gehiago ditugula».

Goaz antzerki taldea.
Egunkaria, 1991-XI-8.

«Kantu lebiaketetan, parte hartzaileen faltaren arrazoi nagusia irakaslegoaren falta da, abotsak badaudelako, eta batez ere hemen, Euskal Herrian».

Antón Amann.
Deia, 1991-XI-7.



TXUTXU - MUTXUKA

JOXE AZURMENDIREN LIBURU BERRIA KALERATZEAR

EUSKAL HERRIKO saiogile emankor eta sakonenetarikotzat har daitekeen Jakin taldeko partaidea eta EHUn irakaslea den Joxe Azurmendi Otaegi zega-marrak, liburu berria bukatua dauka Elkarren eskutik argitaratzeko prest. «Gizaberearen bakeak eta gerrak» izeneko liburua, 1975ean Lazkano Mendi-zabal ezizenpean «Gizona abere hutsa da» ordukoaren jarraipen zuzena litza-teke. Liburu honetan ere, ohi duen bezala, gure pentsakeran pisu handia duten hainbat arazo jorratzen ditu egileak, eta horretaz gain, ikuspegi guztiz des-berdinak agertzen dizkigu.

«Pentsatzen genuen euskaldunak jaio beharrean beste kultura aurreratuago batean jaio izan bagina, seguru asko ez zitzaigula bururatuko luma hartu eta idazten hastea».

Ramon Saizarbitoria.
El Diario Vasco, 1991-XI-6.

«Kritika beti subjektiboa izaten da. Kritikoei boladak izaten dituzte eta horren arabera talde batzuk modan jartzen dira. Alde borrokatik zorte handia izan dugu».

La Perrera taldea.
Egunkaria, 1991-XI-6.

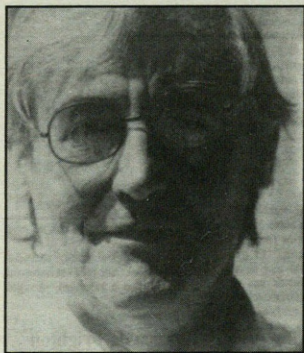
«Haur literaturak erakutsi dit nola idatzi gauzak sinpleago eta ederrago».

Patxi Zubizarreta.
Egin, 1991-XI-7.

«Besteak ez dira arbuiaitu behar baina nolabait esateko, lan osoa eta zailena nobelagintza da».

Joxe Mari Iturralde.
Egin, 1991-XI-7.

NOR - NORI - NOR K



F. BEORLEGI

pintorearen olioak Bilboko Torres arte galerian daude ikusgai. Pintore honek margo hodiak alde batera utzi eta pigmentuekin, berak asmatutako formulekin egiten ditu erabiltzen dituen margoak. Erakusketan agertzen diren ehunek sentikortasun soziala adierazten dute ●



BASARRIRI

eman dio Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak, urtero ematen duen Euskal Letretako Merezimendu Saria. VII edizio honen saria, 1913an jaio den Iñaki Eizmendik, bertsolaritza mailan, kazetari eta idazle bezala egin duen euskararen aldeko lanengatik lortu du ●



PASCAL GAIGNEK

egin du, «Zumezko Eskuak», Ekarle dantza taldeak egin duen azken muntaiaren musika. «Zumezko Eskuak» lanaren aurkezpena, azaroaren 29an, Baionako udal antzokian izango da. Ekarle taldeak orain dela bi urte aurkeztu zuen «Dantza Ezpalak», bere aurreko lana ●

Kirola

Bidaiak

Eski denboraldia hastear dago

ESKIA maite dutenetzat, lehen elur malutak, berri pozgarria izan ohi dira beti. Negua badatorren honetan, hala ere, ez dira gehiegi iada bertako ateak zabaldu dituzten eski estazioak.

Pirinioetan elur dexente egin duela eta, hemendik gutxira, denboraldi berriari hasiera emateko prest egongo dira pista asko eta asko, horietako batzu hil honetan bertan hain zuzen.

Horixe da Aragoeko Pirinioetako Astuneko estazioaren kasua, azaroaren 23an kirol hau praktikatzera joan nahi dutenei ateak zabalduko dizkiena. Orainarte egindako elurra eta elur artifiziala medio, izan ere, pistak nahiko egoera onean daude dagoeneko. Astuneko izango da, beraz, Aragoeko aldeko Pirinioetan irekiko den lehen eski estazioa.



Eski denboraldia hastear dago une honetan.



Viet Nam, ezezaguna bezain ederra

AZKEN hamar urteotan atzerritarrari itxia egon den herria da Viet Nam. Gutxi dira, beraz, bertan egon direla esan dezaketenak. Alderdi honek, ukitu berezi bat ematen dio bertara egin behar den bidaiari, guretzat erabat ezezaguna den eskualdera abiatzearen sentazioa alegia.

Hanoi hiritik abiatuta, Viet Namen barrena har daiteke bidea. Hiri

lasaia oso, denboran atzera eginaren irudipena izango du mendebaldeko kulturatik etorritako bisitariak. Ez da ia motoredun ibilgailurik ikusten alde batetik bestera pauso lasaian dabiltzan bi-

zikleten artean. Bi gurgpiletako tramankulua garraiobide nazionala dela esatea, beraz, ez da ausardia handiegia.

Hanoitik Haiphong-erantz irtenda, munduko eskualde poblatuenetako batent bihotzera ariko gara hurbiltzen: Tokin izeneko golgora. Hiria eta nekazal munduaren arteko muga Viet Na-

men batzuetan bereiztezina dela ikusiko du bisitariak. Mendebaldean hiriaren nagusitasunera ohitutakoak, ezusteko handia hartuko du bertan. Arroza, esate baterako, eraikuntza eta etxee-

● **Nola joan:** Viet Namen sartzeko modu bakarra, «Viet Nam Tourism» delakoak antolatutako bidaian joatea da. Gutxi dira, hala ere, elkarte honen kontaktua duten bidai agentziak.

● **Agiriak:** Pasaportea eta hiru argazki eskatzen zaizkio bisatua eskatzen duenari. Ez da besterik behar.

● **Txanpona:** Bertako txanpon nazionalak «Duong» izena du, baina dolar amerikarrak eramatea komenigarria izaten da beti ere. Bertara sartu aurretik, bisitariak daraman dirua eta bitxien berri eman beharko du zehatz-mehatz.

● **Osasuna:** Koleraren kontrako bakuna hartzea komeni da, baita, halaber, biruelaren kontrako ere.

tako atarietan bertan landatzen da.

Haiphonetik itsaso aldetik. Ha Long topatuko dugun leku gutxi egongo dira hain adina eder eta ikusgarriak. Garai batean turismo arratsenaren bilgune, kaleetako merkatuek xarma berezia dute.

Beste hamaika hiri eta leku zoragarri eskaintzen ditu, hala ere, Viet Namen beste makina bat ezusteko eta edertasun. Gerra bitartekotatik dute, askok eta askok, Asiako herri honen erreferentzia bakarra; iraila nahasi hori, bertako bidetarik kilometro batzuk egitea bertako jende ireki eta itortzarekin bi hitz eginez berehala aldatzen da.

Bizikleta, Viet Namen, garraiobide nazionala dela esan daiteke

O sasuna

G astronomia

Z ientzia

Masaia: gozamen txiki hori

MASAIA behar beharrezkoa da gorputzarentzat, edo bai behintzat, gimnasia beharrezkoa den neurri berean. Bere bitartez, geure gihar nekatur atsedean har dezaten laguntzen zaien heinean, lesioak aurreikus- teko lan ikaragarria egiten ariko gara.

Masaia, hala ere, jarrai- pen edo segida izan behar duen prozesua da, astean behin hartzea, esate bate- rako, neurri polita da gor- putza horretara ohitzen joan dadin.

Masaiaaren ondorioz na- bariena erlajazioarena da, amasa sakon hartzea ko- meni da beti ere, gorputze- ko zelula guztiek oxigenoa har dezaten. Ez da ahaztu behar, bestalde, masaia ki- rolaren beharra duela eta bigarren honek ematen diola bere zentzu guztia.



Masaia hartzerakoan arnasa sakon hartu behar da.

KARLOS ARGIANOREN ELTZA

Patxi Eugirentzat



PATXI EUGI

Patxi Eugi aoiztar gaz- tea, jendea kirol hone- kin zaletu dadin lortzen duen pelotari fina da. Oraingo honetan, lau t'erdiko pilota txapel- ketan, Inaxio Errando- nea lesakarrari partidu polit batean ederki ira- bazi ondoren, nere la- gun handia eta bera be- zala nafarra den Ladis Galarzaren kontra jo- katu behar du. Hona- koan, ordea, ondo pres- tatuta eta bikain elika- turik joan beharko duela iruditzen zait. Horretarako, nik hiru plater hauek aholkatu- ko nizkioke:

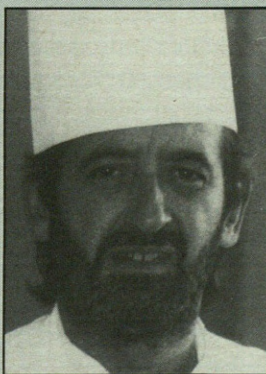
Lehendabizikoz, ho- nako hau: ziazerba zu- kua eta ondoan bi arraultz gorringo. Plater honek indarra eta pilo- tak adierazten ditu.

«Popeye»ren kasuan bezalaxe.

Bigarrenkoz, dasta- tu berria den lehenda- biziko horri segida egokia emateko, beste bigarren hau: koipe ugaridun arrain urdina tipul eta eta ondo goarnizio batez lagun- durik. Nolabait ere, la- betik ateratako txitxarro freskoa.

Bi plater hauek jan ondoren, postrearen garaia heldu da, edo- zein jatordu biribiltzeko beharrezkoa dena. Postrerako, beraz, azala ondo kendutako laranja bat intxaur batzuekin eta ezte pittin batez. Ho- nekin batera Patxiren amak eginiko mamia.

Tira ba Patxi, menua gustoko izango duzula- koan, hurrengorarte.



KARLOS ARGIÑANO



Olatuen energia

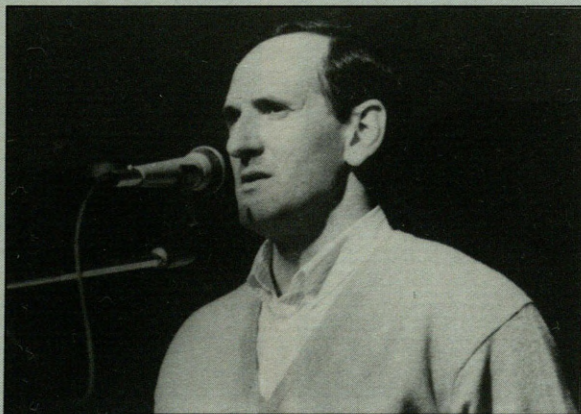
Britainia Handiko Injinerutza Nazionaleko Laborategiak (NEL) munduko olatu-zentralik handiena eraikiko du Indiako Encore hirian.

Zentral honek Britainia Handiko gobernuko ikerketa-programan diseinatutako teknologia erabiliko du. Programa hau bertan behera utzi zuen duela sei urte gobernu britaniarrak komertzialki bidaerazina zelako.

Zentralak 5 megawatteko potentzia izango du eta Encoreko portuaren ahoan kokatuko da. Encoreko portua, 2.000 megawatteko ikatzezko zentral termoelektrikoa zerbizatzeko eraikitzen ari dira. Indiak energi behar handiak dauzka eta iturri guztiak erabili nahi izatea ez da harrigarria.

E L H U Y A R

Bertsoak



Bapateko bertsoetako hizkuntza

GAUR egun, gaztelaniaren eraso dela eta, hitz arrotz batzu entzun daitezke bertsoetan. Kaleko hizkuntzan erdal topiko asko sartzen dira ustekabeen: «tipoa», «guay», «katxarroa», «ligh», «mobida»... euskarak ez du sekula horrelakoen beharrik izan.

Bertso hizkuntzan, beraz, gertatzen da horrelakorik noizean behin, txapelketa garaian batez ere, epaitu beharra egokitzen denean, nahiko eztabaidatuak izaten direnak.

Alde eta aurkako iritziak aurki badaitezke ere, oina bezala hitz arrotz bat egokitzeak min handia egin dezake. Adibide garbiena, maldizioak botatzerakoan euskararen aberastasun eta hiztegi zabala batere ez dugula topatzen izan daiteke: «por los...», «por culo», «gilipollas» eta antzekoak eguneroko bertsoetan aditu daitezke eta bertsolari gazteen ahoetan gehienbat.

Egun oinen baldintzapean botatzen dira bertso asko eta asko. Zazpada emateko garaian, horregatik, euskarazko hitza sartzen saiatzen gara. Askotan ordea, une horretan ezin gogoratu edo, errazago diren erdarazko hitzetara jotzen dugu.

Kontu hau dela eta, beste hizkuntzetako eragina ahaztuko ez lukeen euskarazko oin zerrenda liburu bat osatzea proposatuko nuke. Bertsolarien artean eztabaida biztuko litzatekeelakoan nago. Bertsolaritza euskararen mezulari bada, bere on eta aurrerapenerako behar luke izan eta bere birbiztualdirako lagundu.

B O T A P U N T T U B A

● Azaroaren 17an, Arrigorriagako Udaletxearen aurrean, eguerdiko 12.30etan hasiko den bertso saioa iragarrikerik dago. Bertan **Jon Enbeita**, **Unai Iturriaga**, **Igor Elorza** eta **Beñat Gaztelurrutia** arituko dira. Gaijartzen Ibon Ajuria izango da.

● Hilaren 17an, Azkoitiako Udal Pilotalekuan, goizeko 11.30etan, Gipuzkoako Bertsolari Txapelketako azken laurdenetako bigarren kanporaketa izango da. Bertan B taldeko **Xabier Euzkitze**, **Iñaki Murua**, **Lertxundi**, **Sasiain**, **Urdanagarin**, **Jon Maia**, **Olaso** eta **Lopez** arituko dira.

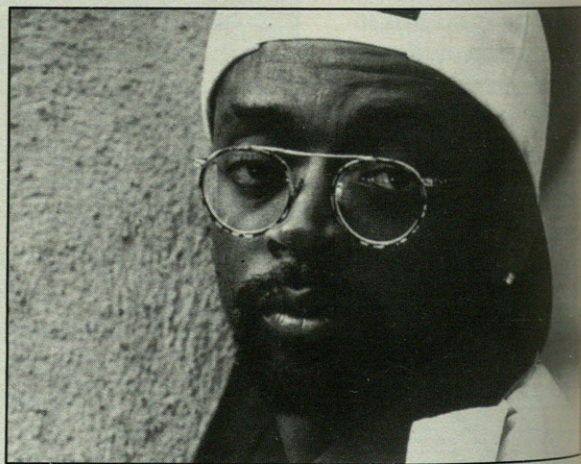
● Hilaren 22an, Oizatzungo Madalensoro pilotalekuan,



C taldekoak arituko dira bertso lehiaren azken laurdenetako hirugarren kanporaketan. Honako bertsolari hauek izango dira: **Mendizabal**, **Sorozabal**, **Zendoia**, **Munduate**, **Elortza**, **Bernando**, **Azpilaga**, **Olalde** eta **Zirarda**.

● Azaroaren 23an, eguerdiko 13.00etan, Bilboko Aretxanda auzoan, **Jon Lopategi** eta **Sebastian Lizaso** arituko dira.

Zinema



IKUSGAI dugu Euskal Herriko pantailetan, Spike Lee zuzendari eta aktore amerikar ospetsuaren **Jungle fever** azken filmea. Bertako aktore nagusiak Wesley Snipes, Annabella Sciorra, Anthony Quinn eta nola ez, Spike Lee bertan dira. Aurreko lanetan bezala, iparramerikako beltzen mundu berezia azaltzen da filme honetan ere.

Dantza

Euskal Herriko
alarde ugariak
direla eta

Nondik datoz?

● Bi jatorri ezberdin dituzte: erlijiosoa eta historikoa. Hala ere, herriak babesteko antzineko modua, sustrai amankomuna dute.

● Beste zenbait kulturatan ere, antzinean gazteen zeregina zen defentsa lanen oroitza ematen da horrelako jaietan.

MENDEETAN zehar, herri askotako defentsa edo babes, bertako gazte indartsuen eginkizuna izaten zen. Honen ondorioz, herriko plazan eta urtero, bere arma eta indarren errebisioa egin beharra suertatzen zitzaien. Askotan hala ere, pentsakera herrikoiak zenbait guda eta burruka zehatzekin lotu izan ditu alarde hauek.

Esan bezala, orokorrean, alardeetako partaideak herrietako gizonezko gazteak izan ohi dira. Kultura askotan, izan ere, bai bideak zaintzea, bai komunitatearen eskualdeko mugak babestea, gazte jendeari bizkarratu zaizkion langintzak izan dira nagusiki. Horra hor gaur egun Euskal Herriko leku askotan ospatzen diren jai erlijioso edota



historiko hauen jatorria.

Bi oinarri ezberdinetako alardeak daude, beraz. Erlijioarekin lotura sakona duten lehen horien artean, ekaina aldera ospatzen den Irungoa, iraila aldeko Hondarribikoa, Nafarroa Beherea eta Lapurdiko «Phesta berriak» eta Elorriokoa aipa ditzakegu besteak beste.

Jatorriko historikoa duten alardeek, berriz, aspaldiko «mairu eta kristauen» festeetako elementuak gordetzen dituzte. Horixe da, noski, Antzuolako alardearen kasua edota 1597 eta 1739an Lesakan egin zirena.

Pentsakera herrikoiak, arma agerraldi hauek, zenbait borroka hikorikorekin lotu izan ditu

Jai berezi hauetan, nola ez, euskal folkloreak leku pribilegiatu bat betetzen du. Horixe da, zenbait aipatzearen, Elorrioko «Erre-bonbillo»-en soka-dantza eta aurrekuaren kasua eta Tolosako «Bordon dantzari»-ena.

Folklorearen da, hain zuzen ere, gaur egun gero eta jendetza ugariagoa biltzen duten alarde hauen ezaugarri garrantzitsu bezain ahaztua. Ez da komeniko, beraz, honi bizkarra ematea.

AITOR SARASOLA

● Hilaren 17an, Oiartzungo plazan, arratsaldeko 19.00etan, dantzaldia izango da «Izotz» taldearekin.

● Segurako Udalak «Fandango eta arin-arin VII txistu musika Lehiaketa» antolatu du. Konposatzaile bakoitzak, «orripekoak», «arin-arinak» edo bietatik aurkeztu ahal izango ditu. Lanek ezingo dute inon argitaratuak izan. Sariak 1992ko ekaineko Dantza Txapelketan banatuko zaizkie irabazleei. Lanak bidaltzeko azken epea urtarilaren 31arte luzatzen da. Edozein argibidetarako Segurako udalera deitu.

GETXO-AREETAKO

LIBURU

AZOKA

Azaroaren 19tik 24era
Geitokiko plazan

-Azken euskal eta erdal liburuak

-Euskal diskagintzaren azken nobedadeak

**EUTSI
HAMARRARI!**

Euskadiko Liburu Azoken Batzordea

Artea



Basamortua, gero eta hurbilago?

GERO eta zailagoa da Euskal Herrian gauza interesgarriak ikustea. Gero eta ohizkoagoa da Bartzelona eta Madrilera joan beharra. Gure artean interesgarrienek ere kanpora jo behar izaten dute beren obra erakusteko.

Hurrengo hamabostaldian ere egoera larria dugu; alde batetik, instituzioen aretoek eta museoek hor diraute beren programazio eskasarekin, eta bestalde, hemengo galeriek (lauzpabost baino ez arte modernoa erakusten dutenak) ez dute indarrik zerbait berri edo erakargarria ekartzeko, dirudienez.

Gauzak horrela, Euskal Herria, arte arloan, oso atzean gelditzen ari da. Adibidez Bilbon badugu berriro ere Txillidaren erakusketa. Oraingoan, «escala humana» izenpean dagoena (Asturiasen lehengo udan aurkeztua), beste aukerarik ezean. Eta egunerokoan, kutxa, unibertsitatea, parlamentua, erakunde desberdinak, denek dute beren «etxeko sinadura», guztiz aspergarria. Hala ere, egunotan gutxienez badaude bi aukera kanpoko gauzak ezagutzeko; Rainer Fest eta Detlef Günster Basauriko Kultur Etxean (22tik aurrera) eta Francesc Abad'en instalazioa Donostiako San Telmo Museoa.

Eta azaroan erakusten duten gure artisten artean, bi aipamen; Kutxu Otamendi (Donostiako 16 galerian) eta Sonia Perez (Bilboko BBKn). Hauetan sorpresa eta freskotasun piska bat egon daitekeelakoan.

G A B R I E L V I L L O T A

● Donostiako Loiola auzoko Artelekun azaroaren 20tik abenduaren 20a bitartean **Xabier Laka** eta **Pablo Donezar** eskultoreen lanak ikusgai honako ordutegian: lanegunetan 18.00etatik 20.00etara. Donostiako Altxerrin ere Cormanen olioak abenduaren 15a bitartean.

● Gipuzkoako Irun herrian, Kokoschka galerian azaroaren 30a bitartean **Jaime Sorondo** ren olioak ikusgai eta hauen ondoren abenduaren 20ra arte **Juaristi** bergaratarrenak. Honako ordutegian: lanegunetan 11.30etatik 13.30etara eta 17.30etatik 21.00etara. Jaiegunetan itxia.

Gasteizen erakusketa ugari

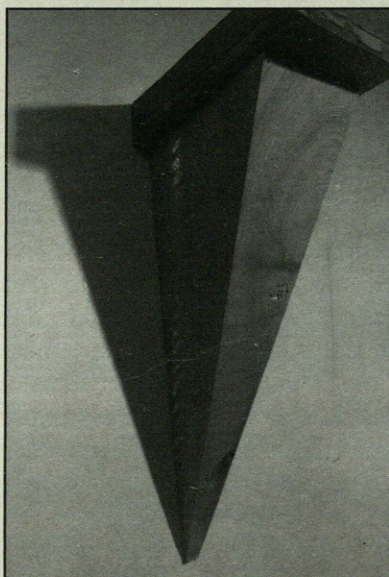
ARETO desberdinek biltzen dituzte egunotan hainbat artistaren lanak. Independentzia aretoan hilaren 26a bitartean arte arabararren erakusgarri diren obra ugari ikus daitezke, ia denak pinturak eta eskulturak. Areto berean 28tik abenduaren 15era, Medicus Mundi-k antolaturik hiru garren munduko artesautzari buruzko erakusketa ikusgai lanegunetan 19.00-

etatik 22.00etara eta jaiegunetan 12.00etatik 14.00etara eta 19.00etatik 22.00etara.

Luis de Ajuria aretoan bestalde, hilaren 27tik abenduaren 15era Jose Antonio Fiestrasen obrak ikusgai dira lanegunetan 19.00etatik 22.00etara eta jaiegunetan 12.00etatik 14.00etara. Azkenik, Vital kutxaren babespean, San Prudentzio aretoan azaroaren 22tik abenduaren 15era bertako argaz-

kigintza lehiaketaren parte hartutakoen lanak interesgarriak dira ikusgai honako ordutegian: lanegunetan 19.00etatik 21.30etara eta jaiegan 12.00etatik 14.00etara.

Edozein modutan ere, ez da nolanahi koa arabarrek egunotan ikusteko dauden katen aukera, eta bertako arte galerietan ez da erakusketarik behintzat falta. Kalitatea non den esateko bertaritzen direnek dute hitza.



Nafarroako Kantu Txapelketa eta gero, Euskal Herrikoaren txanda



DUELA urte batzuk, hiru igaro dira iada, Nafarroako Kantu Txapelketa antolatzen hasi ziren. Iparraldean aspalditxo hasi ziren honelako lehiaketak, eta besteak beste Natxo de Felipe eta Mikel Laboak jardun zuten horietan. Erabaki bazen ere erabaki zen, eta horrek jarraipena izan du Nafarroan

«Euskalerrria» eta «Xorroxin» irratien artean, besteak beste, antolaturiko jaialdi honetan.

Aurten laugarren-
goz antolatzen den txapelketa honen itzalpean hainbat kantari eta kantuzale talde sortu dira: Sakanako Ortzi, Zaldiko Maldikoko iruñearrak...

1991ko hau helduentzat bakarrik antolatuko da, eta baldintzen artean euska-

raz kantatzea eta diskorik grabatuta ez izatea aipatu behar dira. Hori bai, bai musika bai laguntza, nahi bezalakoak izan daitezke.

Azaroaren bukaeran sortuko da Euskal Herriko Kantu Elkarte

Bestalde ekimen hau beste herrialdeetara zabaldu nahi da, eta horrela Arabak, Gipuzkoak eta Bizkaiak beren txapelketa izateaz arduratu daitezzen zenbait talderen esku utzi da zuzper-tze lana. Honela Euskal Kantuzaleen Elkarte sortu da, eta herrialde bakoitzean ospatuko den txapelketetik hoberenekin Euskal Herri mailako norgehiagoka egin nahi da.



HILAREN 16an, Arrietako plazan, «Basakabi» taldearen dantzaldia izango da. Jaialdia gaueko 23.00etan hasiko da. Hotza kentzeko nahikoa dantza egin beharko dute bertara hurbiltzen direnek.



ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4
Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

● Txapelketa azaroaren 30ean hasiko da eta abenduaren 21erarte iraungo du.

● Izena emateko epea hil honen 24ean amaitzen da. IKA eta AEKko euskarlagietan.

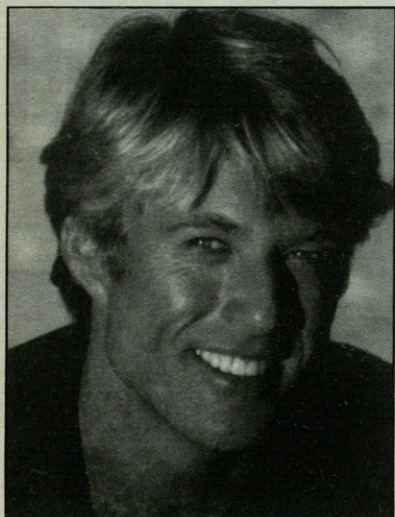
● Banaka, binaka eta taldeka har daiteke parte.

● Txapelketako lehen-dabiziko seiak Euskal Herriko Kantu Txapelketarako klasifikatuko dira.

T

elebista-Irratia

BOTOIA SAKATU AURRETIK



CIAko agentearen gorabeherak

Astearte 20

22.05etan, «Condorren hiru egunak»

Zuzendaria: Sydney Pollak.
Antzezleak: Robert Redford.
Max Von Sydow. Faye Dunaway.

Sydney Pollak antzezle eta zuzendariaren esanetara errodatutako lana, ikusteko

moduko filmea da azaroaren 20an ETB-ko leihotik pantailaratuko duten hau. Erritmo bizikoa oso, CIAko agente baten gorabeherak kontatzen zaizkigu bertan. Robert Redford ospetsua da paper hori antzeztzen duena, eta ez, gainera, batere gaizki. Elkarrekin loturiko gertaerek, luzemetraiaren desarroiaren barrena, armiarma sare beldur-

garri bat osatuko dute, CIAko agente galdua harapatuko dutena. Tentsioak gora egin arazteko moduko uneak ditu istorioak, atsedenerako tarterik uzten ez dutenak.

Bere antzezle zerrenda bikaina da, bestalde, filmearen alderdi erakargarrietako beste bat. Redforden lanaz aparte aipatzeko bait da ere Faye Dunaway baten presentzia.

● Azaroak 23

22.55etan, Zine erotikoa: «Pragara bidean»

Zuzendaria: Peter Weigl.
Antzezleak: T.C.H. Schachner, J. Tjemell, J. Vajda.

Drama moduko honetan, era oso berezi batez, Peter Weigl izeneko pertsonaiak Mozart handiaren bizitzaren gora-beherak azaltzen dizkigu. Musikari ahaztezina- ren bizitzaren alderdi ez- kutua atxakia duen filmea.

● Azaroak 24

15.45etan, Marrazki bizi- dunak: «Asterik eta Cessarren ustekabea»

Zuzendaria: Paul eta Gaetan Brizzi.

Asterix eta Obelix galoen abentura berria. Burutik dauden erromatarrek, oraingo honetan ere, ezingo dute gauza handirik egin izugarritzko indarraren jabe diren hiru abenturazale hauen aurrean.

IKUSI BAIETZ

● Azaroaren 18an, 22.05-etan, **«Ene ba bideoak»**. Aitor Mazok aurkeztutako etxeko bideoen programa.

● Azaroak 19, astearte, 21.00etan, **«Begirik kendu gabe»**. Josetxo Lizartzak aurkezturiko magazinea.

● Hilaren 20an, astezkena, 22.55etan, **«Ispiluan»**. Oraingoan Izaskun Arrue izango da bere bizitzako gora-beheretaz arituko dena.

● Azaroaren 21ean, osteguna, 22.05etan, **«Misterio giltzak»**. «Txoritxoaren kasa» izeneko atal berria.

● Azaroaren 22an ere, 21.50etan, **«ETB kantxa»**. Xabier Euzkitzek aurkezturiko pelota saioa.



● Azaroaren 23an, larunbata, 15.55etan, **«futbola»**. Manchester United eta West Ham taldeen arteko partida.

TXORI BATEK ESAN DIGU



■ Urtarrila aldera ikusi ahal izango dira ETBn, iada errodatutako dauden **«Bi eta Bat»** telesaileko zazpi atal berriak. Orainartekoetan akzioa etxe barruan gertatzen bazen, bigarren parte honetan taberna bat ere izango da kontatuko zaizkigun kontuen lekuko. Honek Ramon Agirre eta Juan Luis Mendiarezek antzeztutako bi pertsonaia berrien sorrera ekarri du.

Telebista-Irratia

Koro Lasarte: «Umeak txikiak bai, baina ez dira inola ere tontoak»

Urteak joan dira Koro Lasarte telebistan lanean hasi zenetik. Bertan egin duen lana betidanik ume eta gazteen munduari loturik egon da. Bestetik, psikologo klinikoa denez, bere bizitzaren ardatzetako bat haurrak dira. Horrexegatik, «Hankaz gora» saioa eta umeei buruz ihardun dugu berarekin.

ARGIA. Arrazoi berezirik al dago zu umeentzako saio batean aritzeko?

K. LASARTE.

Printzipioz ez dago arrazoi berezirik. Ume eta gazteen programazio buru izan naiz urteetan zehar eta bestetik haurren psikologo klinikoa naiz. Orain umeei zuzenduriko saio bat aurkezten badihardut, bide baten ondorio da. Baina ez dut uste arrazoi zehatzik dagoenik.

A. Umeen munduan gus-tora aurkitzen al zara?

K.L. Bai, oso gustora gainera. Ez naiz txarra umekin komunikatzen. Bestetik, beste telebista kate askok haurrak tontotzat hartzen dituztela uste dut, eta nere iritziz umeak txikiak bai, baina ez dira tontoak. Guk hemen umeak pertsona be-



zala ikusten ditugu eta badakigu argiak direla.

A. Zein da saioa egiterakoan aurkitzen duzun oztoporik handiena?

K.L. Saioa egiterakoan ez dago zailtasun handirik. Gauzarik zailena umea telebista aurrean jartzea eta hitz egin araztea da. Lehiaketa denean ez da oso zaila, baina bakarka hitz egin

behar dutenean dator arazoa. Umea berea ez den inguru batean dago, ni ere ez nau ezagutzen eta egoera horretan hitz egitea ez da oso erraza.

A. Zein helburu nagusi du zuen saioak?

K.L. Orohar dibertitzea da gure nahia, ez dugu beste helburu nagusirik. Umeak eskolatik kanpo sentiarazi nahi ditugu, didaktikotasuna kendu nahi diogu saioari. Ordu horiek umearen erlaxatze orduak dira, eta tarte on bat igarotzea nahi dugu. Bestetik, sondeoei diotenez, haurrek dibertitzea nahi dute telebista saio bat ikustean.

A. Umeekin lan egitean zer ikasi duzu beraiengandik?

K.L. Ikasi, gauza asko ikasi ditut. Haurrak oso desberdinak dira elkarren artean, eta zenbait kasutan umearen isiltasunak berak asko erakusten du, bere barne munduan gauza asko bait daude. Hau aztertzeak asko erakusten du. Edozein pertsonak, bere mailan, gauzak erakusten dizkizu. Beti ikasten aritzen gara.

AITZIBER YARZA

IKUSITAKOAK

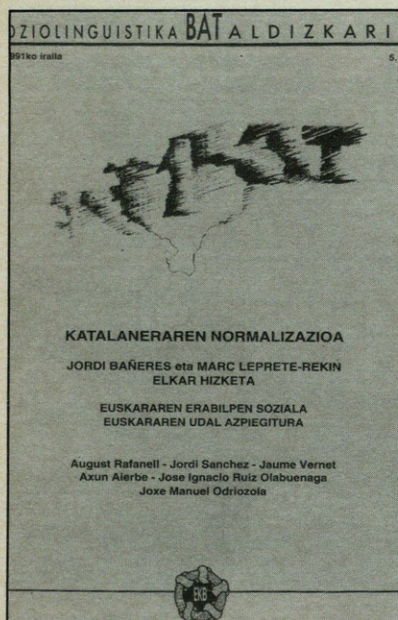
IKUSITA

Eskutxoak

Hemengo telebista albistegietan ez da aurkezlearen planu aldaketa gehiegirik erabiltzen, «talking head» formatoa da gustokoen dutena. Planu moeta horretan, aurkezlea, mahaiairean gainean atzekaldetik agertzen zaigu ukondoak 'naturalki' mueblearen gainean utzirik, eta irakurtzen ez dituen paperak esku artean. Sarri, notiziz beteriko folioez gain, boligrafo bat ere ageri da informazio objetiboaren «barita majiko» gisa. Paperak goratabehera eragin, bildu izkinak, paperei begirakuna interesatuak bota eta esku artean boligrafoa eustea da 'bosteko biek' egin beharreko guztia. Hitzak eta aurpegiaren espresibitateaz aparte, eskuak eduki arren adierazpide egokienetarikoa, ETBko aurkezleak ez daude esku jokoetarako. Fijatu bestela iluntze zein eguerdiko notizi-saioetako aurkezleen eskuetan: arategian asperturik dauden saltxitxa sortak dirudite. Eta albistegietakoek sikera gidoia ala boligrafoa erabil dezakete parapeto modura, baina eguraldiaz aritzen direnak ezta hori ere. Kamara aurrean probak eginez edota espresabitatea hobetzeko ikastaroetan sartzeko modurik ez badute, nik errosarioari heltzeko proposamena luzatzen diet.

EDORTA ARANA

Liburuak



«Bat».
Soziolinguistika
aldizkaria. 5. zenb.
Argitaratzen du:
EKBk. 177 orr.

Irakurle euskaltzalearentzat

SOZIOLINGUISTIKA

«Bat» aldizkariak oso harrera ona izan du euskalgintzan gabilitzanengan, izan ere, orain arte soziolinguistikarako bidea gutako bakioitzak gure kasa bilatu behar izan dugu, informazio-iturri eskuragarririk gabe.

Bestalde, «Bat» aldizkaria (AEDk argitaratzen duen «Jazten» bezalaxe) interesgarri bihurtu da, bai euskararen normalizazio lanak erakunde publikoetatik burutzen ditugunontzat, bai ekimen herritarretan lanean gabiltzanontzat ere.

5. ale honek, oso informazio baliagarria dakar Kataluniako egoera ezagutzeko, izan ere, bertan datozen artikuluekin hango egoera guk pentsatzen dugun bezain ona ez dela azal-

tzen bait zaigu. Dossier hau lau artikulutan mamitzen da: August Rafanelleren «Katalanaren oraina eta geroa», Jaume Vernet i Llobeten «Katalanaren marko legalaren aldaketa», Jordi Sanchezen «Herri-partaide-tza eta katalanaren normalizazioa» eta Jordi Bañeres eta Marc Lepreterekin eginiko elkarrizketa.

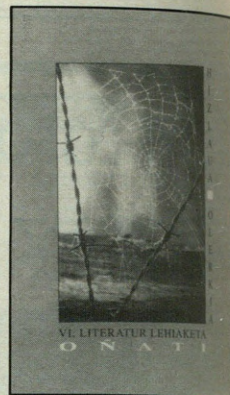
Irakurle euskaltzalearentzat galerarik ez duten artikulua dira laurok ere. Lau ideia nagusi adierazten dira bertan: Katalanaren etorkizunarekiko baikortasunaren oinarri eza, gazteen artean dagoen ezagutza eta erabileraren arteko jauzia, hizkuntz komunitateak administrazioarengan eginiko delegazioa eta legearen al-daketaren beharra.

Guztiak ere interesgarriak eta gaurkotasun handikoak, Katalanaren Normalizazio Legea nola garatu den eta administrazioaren ikuspegitik prozesua nola bideratzen ari den jasoko lukeen artikulua faltan jo dut neronek. Batez ere euskaldunok katalanengandik asko ikasteko dugun alorra dela pentsatzen bait dut.

Ale berean, Galtzaundi Euskara Taldeko lehendakaria den Axun Aierbek, aipatu taldearen filosofiaz eta eguneroko ihardunaz idatzirik artikulua azpimarrituko nuke. Bertan, Txepetxen liburuko aportazio teorikoetatik eta «Gazteak eta euskara» lan interesgarritik abiatu eta Tolosaldean euskaltzaleen elkarlana nola planteatu daitekeen azaltzen da. Egoki litzateke artikulua itzuli eta katalanei bidaltzea, zer ikasirik bai bait dute alor horretan.

Azkenik, besteak beste, Joxe Manuel Odriozolak eskaintzen digun Justo Mokoroaren «Genio y Lengua» liburua ere referentzia aipatuko nuke. Odriozolak izenburu batetan dioen bezala, «Plangintzaren aintzindari» dei genezake Justo Mokoroa, izan ere, 1935ean idatzitako liburu honetan gaur egun arlo horretan erabiltzen ditugun, eta berriak zirela pentsatzen genuen, kontzeptuak ere (iharduera, esparruak, hizkuntz funtzioak...) bere buruan bueltatu ikabiltakoak bait dira.

INÁKI ARRUTIA LANDA



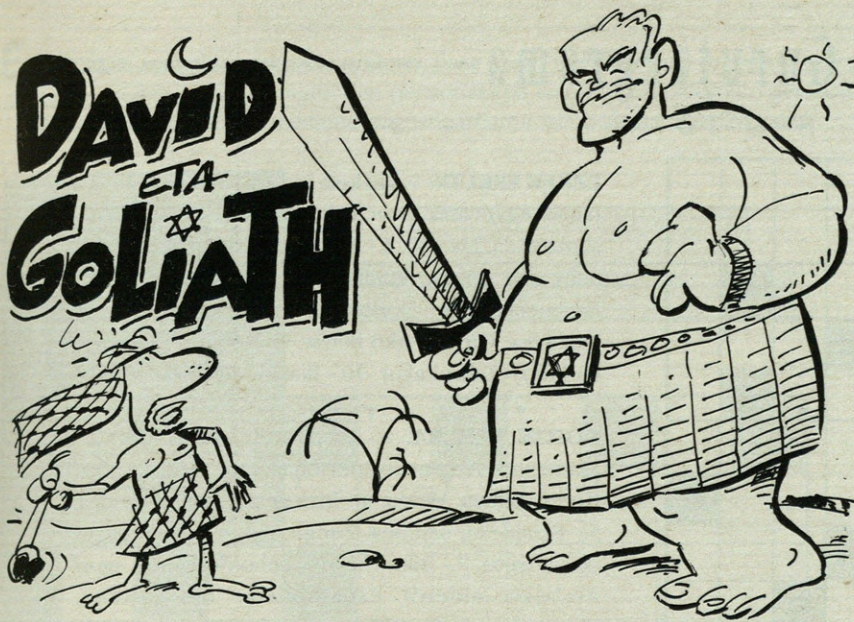
Egilea: Askoren artean
Titulua: Oñatiko VI. Literatur Lehiaketa
Argitaratzen du: Oñatiko Udaleko Euskara Zerbitzuak. 130 orr.

Oñatiko literatur lehiaketak zenbait txapeldun eman dituztenoski. Maila desberdinetan aurkeztu ziren olerki eta hizlaurak lanik hobereenak argitaratu dituzte.



Egilea: G. Sales eta J.M. Parramon
Titulua: Akuarioa
Argitaratzen du: Elkar. 29 orr.

Umeentzat marrazkiz eta testu errazez eginiko liburu bat da hau. Ipuin erara antolatutako dago eta asmoa haurrak animalia batzuen izenekin ohitu daitezen da.



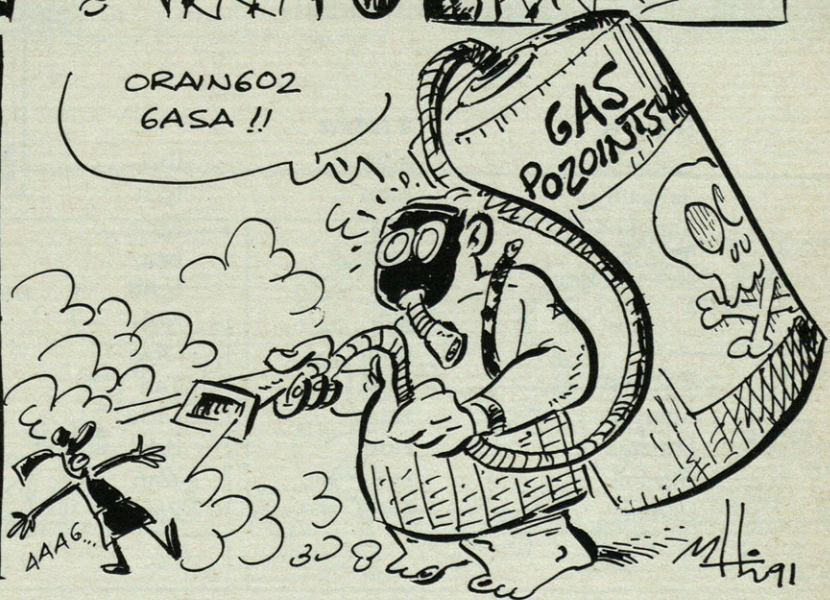
ISRAEL HERRI
ESKUZABALA
ETA JATORRA DA



ZISJORDANIA, LIBANO
HEGOALDEA, GOLAN
MENDIAK...

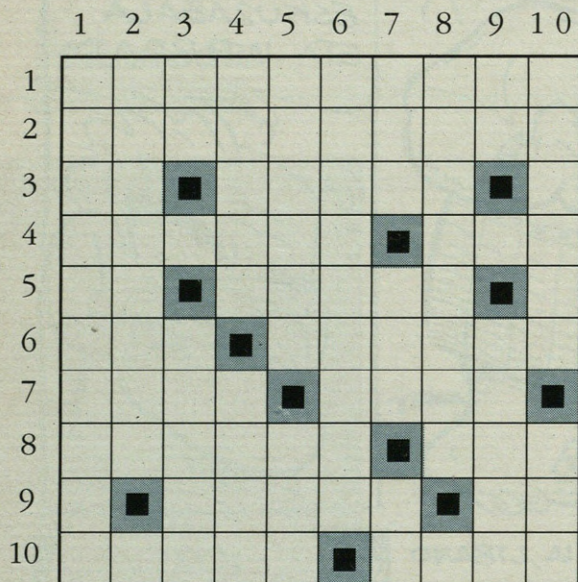


ORANG 602
GASA !!



Denborapasa

Gurutzegrama



EZKER ESKUIN: 1.- Hizketa laguna. 2.- Eroaleak. 3.- Jainko egyptiarra. Otoi. Lehen bokala. 4.- Poxpoloa, supiztekoa. Daukat. 5.- Zintzo. Atsedenerako garaia. Sufrearen sinbolo kimikoa. 6.- Goratu. Atertua. 7.- Bizkaieraz, lore. Donostiako mendia. 8.- Gauden hilabetea. Gipuzkoako herria. 9.- Röntgen. Sagarroi, kirikino. (Zah.) Zakur. 10.- Ikaran, laborrian. Pozik.

GOITIK BEHERA: 1.- Predikugile, sermoigile. 2.- Momentuz. Azkeneko kontsonantea. 3.- Musika nota. Kontsonantea. Heldu. 4.- Bizkaieraz, itzali. Ez emea. 5.- Ekialdean, sarobea. Zango atal. 6.- Usain guztiz txarra hartu. 7.- Bilo. ...egon, behorra arreske egon. Arabako alderdi espainolista. 8.- Jostuna. Berrogeitamar. 9.- Bizkaiko herria. Uranion sinbolo kimikoa. Trebea, abila. 10.- Hutsa. Ihardun.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Gudariak
Sailkatu
Tartekoa
Trauskil

4 letra

Adin
Aran
Aria
Biak
Bila
Elur
Gain
Gora
Hein
Hobi
Hotz
Hura

Ibai
Igoa
Kuia
Lari
Leka
Nola
Otan
Tari
Urde
Zail
Zian
Zina



3 letra

Aro
Ore
Oro
Tai

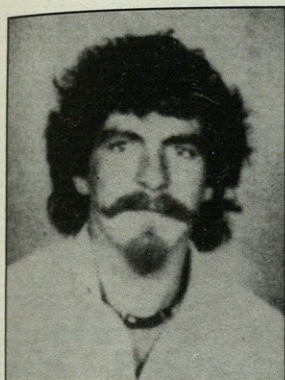
2 letra

AA
Ai
HB
II
Nu
RB
Ro
Su

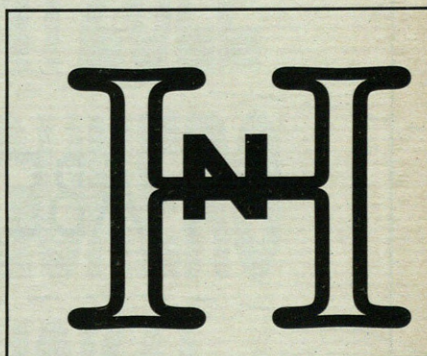
7 letra

Aberats
Banatua
Herdoil
Irakina

—Hieroglifiko—



	1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13	14



Non gertatu zen istripua?

		Untzi aldeia (Her.) Frantsesa	▼	Moldatu	▼	Asturiasko	▼	Gari Espalak
				Etzegile		Artopil	7	
		▼		▼		▼		▼
			8					
Iriraza	▼	Emanlea	▼	Iruteko tresna	▶			
Makina tzarra		Aurkez- pena		Alkohol edari				
▶		▼		▼				
		2			3			
Ausardiaz	▶					Guzti	▶	
Sumindu					10	Edari mota	6	
▶						▼	Kasik	▶
11							Iragan	
Pintura mota	▶			Gaisoak	▶		▼	
Estalki				Aiako			4	
▶								
		1		Nor plurala	▶ ▼	Gramoa	▶	
				Gehiago		Zegoen		9
						▼		
Leku hartan	Erasoa	▶		▼				Boroa
	Lehen eta azkena				13	5		501
▶	▼							
			Gau min	▶				▼
			Kontso- nantea				12	
▶			▼					
Zakar	▶					Bizk. Noa	▶	
							14	

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

					L	U	I	S	
				M	A	R	I	A	N
				●	S	●	M	●	K
			B	A	N	A	K	O	A
●	G	●	E		L	A	R	A	T
B	O	L	T	X	E	B	I	K	E
	S	U	Z	I	R	I	●	●	K
D	A	K	I	●	○	L	A	T	Z
	L	U	●	A	S	●	T	X	I
A	D	R	E	I	L	U	●	A	R
	U	A	●	T	E	L	E	●	A
G	A	R	●	Z	A	I	N	D	U
●	K	I	L	I	K	A	●	I	N

EZKER ESKUIN: 1.-Bazkaloste. 2.- Arautegiak.

3.- Sai. Ahi. Ni. 4.- Ak. Ube. Eta. 5.- Karrantza.

6.- At. Alaia, I. 7.- Tua, A. Abar. 8.- U. Gerora, U.

9.- Alegia. Tar. 10.- Keria, Zuri.

GOITIK BEHERA: 1.- Basakatuak. 2.- Arakatu.

1e. 3 - Zai R. Ager. 4 - Ku. Ura. Egi. 5 - Atabalania.

6.- Leheha. Oa. 7.- Ogi. Tiar. Z. 8.- Si. Ezabatu.

9 - Tanta A. Ar. 10 - Ekia Inuri

Hieroglifikoa: Eman diote

	B	I	L	O		L	A	G	A	
S	O	R	O		Z		B	A	H	E
A	T	A	R	I	A	K		Z	O	R
T	A		A	R	R	A	N	T	Z	A
S		O	T	U	A		E	A	Z	K
	O	R	E	N			G	U	R	I
E		A	G		Z	O	Z			Z
G	A	T	I	B	U	A	K			G
I	Z		I	T	Z	A	L	A	K	
A	T	A	L		A		K	E	R	A
	I	K	U	R		B	E	R	A	

Hitz
Kateatuak

KAKU



HABE aldizkaria, timo bat

PASA den hilabetea, HABEk hamar urte bete ditu eta beste hainbeste hamabostero argitaratzen duen aldizkariak. Ez ditut zorionduko, ez. Hamar urte hauetan HABEk AEK desagertzeko ahalegin guztiak egin ditu eta hori, bai ezin dudala burutik kendu. Baina ez dagokit niri (idazki honetan noski!) jarraitu duen politika hori salatzea. Salatzeko, eta gogor gainera, HABEk kaleratzen duen aldizkaria da.

AURPEGI galanta, gogorra, muturra, ez dakit nola azaldu HABE aldizkariarekin egiten dena. 15.000 ale kaleratzen dituzte eta diru arazorik ez dutenez, dohainik banatzen dituzte. Zoragarria benetan. Besteok (AIZU! aldizkaria kasurako) subentzio pitin bat jasotzen dugun bitartean, HABEkoak diru publikoaz baliatuz, oparituak egitera dedikatzen dira. Ez dut pentsatu nahi ere zenbat milioi gastatzen duten. Portada eta barruko orriak oso kalitate onekoak dira eta horrek dirutza handia suposatzen du. HABE aldizkaria pisutsua da, baina kontuz, pisutsua gramotan.



IZASKUN ARANBARRI

Aizulko arduraduna

Baldintza eta bitarteko guztiak dituzte nahi dutena egiteko baina dena dela, atzeraturik dabilta. Konpetentzia desleala? Jakina! Eta gainera, gure diruarekin. Pasa den hilabetea, 15.000 ale bota zituzten zuzendu gabe inprimatu zirelako, ba al dago eskubiderik horretarako, dirutza hori zaramara botatzeko?

BEHINTZAT, argitaratzen duten aldizkari hori irudi eta eduki aldetik ganorazkoa izango balitz, zer edo zer. Originaltasun eza nabaria da. Zeren arabera subentzionatzen dira aldizkariak? Datuak ni baino objektiboagoak dira: AIZU! aldizkariak urtero ordaintzen duten 2.500 harpidedun ditu eta HABE aldizkariak

AIZU!ko tirada hirukoiztu egiten du eta dohainik banatzen dute. Zergatik diskriminazio hau?

DUELA gutxi, Amatiñoren saioan HABEko zuzendaria den Martin Etxebarriak «kalitatea» dela subentzionatzeko erabiltzen den erizpidea esan zuen. Kalitatea? HABE aldizkaria da kalitatearen eredu? Mesedez, faborez eta arren. Nork sines dezake horrelako argudio bat? Euskal prentsako komunikabideek zergatik ez dute HABE aldizkariak duen diru laguntza izugarri hori jasotzen? Kriterio horrekin Euskaldunon Egunkaria esaterako, ez da kalitatezko egunkari bat izango.

GUZION diruarekin, diru publikoarekin nahi duten guztia egiten ari dira, eta inolako lotsarik gabe gainera! Horrela hamabostero 15.000 ale horiek (errez esaten da) oparitu egingo dituzte. Hori bai, gure poltsikoetatik ateratako diruarekin egingo da eta bitartean, beste proiektu batzuetan ihardugunok apurrekin jarraituko beharko dugu.

120.000

ENTZULE

EGUNERO

EUSKAL

HERRI

OSOAN



ADI PROGRAMAZIO BERRIARI

INFORMATIBOAK

GOIZ KRONIKA	06,00 - 09,00
ALBISTEGIA - 1	13,00 - 14,00
ALBISTEGIA - 2	14,30 - 15,00
ALBISTEGIA - 3	20,00 - 20,30
KIROL BERRIAK	20,30 - 21,00

ORDUERO ALBISTEGI LABURRAK



EUSKADI
I R R A T I A

Esan eta izan!

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun.
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustraian
eta oinarrian.
Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbalirik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.



ETB

Zurekin Zuzenean